

2023

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS

Porin kaupungin tarkastuslautakunta

3.6.2024

SISÄLLYS

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA	5
1.1. Puheenjohtajan katsaus	6
1.2. Keskeiset havainnot ja suositukset	8
1.3. Tarkastuslautakunnan kannanottojen vaikuttavuuden seuranta.....	12
1.4. Arviointityö	12
1.5. Tilintarkastus	13
1.6. Sisäinen tarkastus	13
2. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	15
2.1. Yleinen kehitys.....	15
2.2. Toiminnallisten tavoitteiden kehitys	16
2.3. Taloudellisten tavoitteiden kehitys	20
2.3.1. Suurten kaupunkien vertailu	24
2.3.2. Vuoden 2022 talousarvion ja tilinpäätöksen vertailu	26
2.3.3. Liikelaitosten talous	27
3. KAUPUNKIKONSERNI	29
3.1. Konsernijohdolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	30
3.2. Konserniyhtiöiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	31
3.3. Strategisille konserniyhtiöille määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen.....	31
4. HENKILÖSTÖJOHTAMINEN	51
5. KESTÄVYYS	55
6. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN PORIN KAUPUNGISSA	63
7. MUUT HAVAINNOT	67
7.1. Porin lukio	67
7.2. Porin palveluliikelaitos	72
7.3. Prizztech Oy.....	76

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

Kunnan tarkastustoiminta koostuu ulkoisesta ja sisäisestä tarkastuksesta. Ulkoinen tarkastus käsittää tilintarkastajan suorittaman laillisuusvalvonnan sekä tarkastuslautakunnan arviointityön. Sisäinen tarkastus on kunnan johdon väline sisäisen valvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtäviä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.
- arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskevista hallintosäännön määräyksistä.
- valmistella arvioinnin ja tarkastuksen talousarvio.
- valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Porin kaupunginvaltuuston toimikaudeksi 1.8.2021 – 31.5.2025 valitsemaan tarkastuslautakuntaan kuuluu 11 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna 2023

Jäsen	Varajäsen
Mika Tuhkanen, pj.	Anu Ikonen-Kullberg
Tapio Huhtanen, vpj.	Kari Oittinen
Susanna Virkki	Marianne Laaksovirta
Rauno Vesivalo	Jouko Takkunen
Tuija Vähänen-Koivuluoma	Matti Viitala
Tomi Lehtonen	Pekka Hammais Otto Mäki (29.4.2024 alkaen)
Sirkka Sainio	Jan-Magnus Lönnqvist
Veera Forsbacka	Taina Vehmanen
Taina Lehtonen	Kirsi Nurmi
Anne Granholm	Antero Kivelä
Allan Lindeman	Tiina Huhtala

Arviointivuoden 2023 tarkastuslautakunnan työssä ovat viranhaltijoista olleet mukana tarkastusjohtaja Niko Poskiparta, joka on toiminut myös tarkastuslautakunnan esittelijänä sekä tarkastuslautakunnan sihteeri, tarkastaja Janina Tuohimaa, tarkastaja Satu Kivi ja tarkastaja Noora Jyrämä.

1.1. Puheenjohtajan katsaus

Tämän tarkastuslautakunnan kolmas arviointikertomus on nyt käsissä. Vuosi 2023 oli monella tapaa erilainen kuin aikaisemmat. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Lauri Inna aloitti 1.3.2023 Porin kaupunginjohtajana suurien odotusten saattelemana ja vauhti onkin ollut melkoista. Suuria odotuksia on ilmassa, mutta maailmantilanteen takia joudumme vielä odottamaan suurten suunnitelmien realisoitumista. Näitä investointeja toden totta tulemme tulevaisuudessa tarvitsemaan.

Porin kaupungin vuoden 2023 tulos oli ylijäämäinen 14,5 miljoonaa euroa. Tämä positiivinen tulos johtuu kuitenkin suurimmaksi osaksi vuoden ensimmäisiltä kuukausilta kunnille tilitetyistä tavallista isommista verotuloista sekä valtionosuuksien tasosta. Molempien osalta on jatkossa hyvinvointialueuudistuksen seurauksena tulossa pudotus. Valtionosuuksien leikkaus on jopa yli kymmenen miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarvion tulosodotus onkin siten karumpaa luettavaa. Odotettavissa on 16,9 miljoonan euron alijäämä. Kun tähän vielä lisätään vuoden 2025 taloussuunnitelman 22,9 miljoonan euron alijäämä ja 2026 vuoden 20,4 miljoonan euron alijäämä, jokainen ymmärtää, että olemme isojen päätöksien edessä.

Valtuustosopimuksessa olemme kaikki valtuutetut luvanneet, että talous tullaan tasapainottamaan suunnitelmallisesti valtuustokauden aikana ja kaupungin talous ei ole alijäämäinen valtuustokauden lopussa. Tulevat vaalilupaukset on nyt muutettava taloutta sopeuttaviksi. Julkisen talouden sopeuttaminen voidaan toteuttaa joko julkisen talouden tuloja lisäämällä eli verotusta kiristämällä tai menoja vähentämällä. Eli joko leikkaamalla sosiaaliturvaa tai vähentämällä julkisten palveluiden tarjontaa. Valtuustosopimuksessa lupasimme, että vahvistamme Porin taloutta ensisijaisesti aktiivisella kasvu-, yrittäjyys- ja työllisyyspolitiikalla. Veroja ei lähtökohtaisesti nosteta. Haluan vielä muistuttaa, että Porin kaupungin lainakanta ei saa kasvaa enää lainkaan.

Jotain on siis tehtävä. Kuten arviointikertomuksessa mainitaan, on Porin kaupungilla ollut ja on edelleen isoja ongelmia viestinnässä, sekä sisäisessä että ulkoisessa. Osittain siihen on saatu parannusta, kun vihdoinkin viestintäjohtaja saatiin rekrytoitua, mutta vielä on paljon tehtävää. Voisi todeta, että usein sisäisen viestinnän puute saa aikaan tunteen siitä, että oikea käsi ei tiedä mitä vasen käsi tekee. Tämä taas johtaa päällekkäisiin toimiin tai pahimmillaan siihen, että asioita ei tehdä lainkaan.

Myös HYTE-tavoitteiden saavuttamiseksi tiedonkulku on tärkeää. Jokaisen toimijan tulisi ainakin tietää omat HYTE-tavoitteensa. Prosessi-indikaattorien toteutumisen tulisi olla ainakin vähintään mikä tulee saavuttaa. Nyt esimerkiksi oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää ei seurata kaikissa kouluissa, osasta kouluja puuttuu pitkät liikuntavälitunnit ja myöskään kaikissa kouluissa ei noudateta valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokasuositusta koululounaalla ja välipalojen järjestämisessä. Tulosindikaattoreihin vaikuttaminen onkin sitten vaikeampaa.

Pakko nostaa vielä esiin lupaprosessit. Lupaprosessien sujuvuudelle asetetuista tavoitteista ei tilinpäätösraportoinnin mittareiden mukaan saavutettu yhtäkään. Talouden ja elinvoiman kohottamiseksi Pori tarvitsee jo aiemmin mainittuja uusia investointeja. Luvituksella on merkittävä osa yritysten ja yksityishenkilöidenkin halukkuuteen investoida alueelle. Kasvavan Porin toimenpiteenä oli lupaprosessien sujuvoittaminen. Uudisrakentamisen lupien keskimääräinen läpimenoaika lyheni, mutta ei saavuttanut tavoitetasoa. Syynä läpimenoaikojen lyhenemiseen oli rakennuslupien hakumäärien väheneminen, eikä niinkään lupien käsittelyn sujuvoittaminen. Lisäksi asiakaspalvelujärjestelmien käyttöönottoa ei ole saatu aikaiseksi, eikä lupapalveluiden prosessien kehittämistä palvelumuotoilun keinoin ole saatu valmiiksi. Näillä keinoilla naapurikunnat tulevat viemään yritysten investoinnit. Muistutuksena vielä, että esimerkiksi alueen yritystoiminnan vetovoimaa mittaavassa Elinkeinoelämän keskusliiton kuntarankingissa Seinäjoen, Rauman ja Salon seudut olivat vetovoimaisimmat vuonna 2023. Porin seutu jäi sijalle 16, ollen Lounais-Suomen alueista ainoa, joka menestyi keskitasoa heikommin.

Valtuusto on siis mielestäni tehnyt hyviä päätöksiä, niiden toimeenpano vain vielä takkuu. Mainittakoon nyt vaikka strategia ja valtuustosopimus, joihin jo aiemminkin olen viitannut. Tässä kohtaa on hyvä muistuttaa tarkastuslautakunnan keskeisimmästä tehtävästä. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko kaupunkiorganisaation korkeimman toimielimen eli valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä talouden tasapainotuksen toteutumista.

Lopuksi haluan vielä koko tarkastuslautakunnan puolesta kiittää erittäin hyvästä arviointityöstä tarkastusjohtaja Niko Poskipartaa sekä tarkastajia Janina Tuohimaa, Satu Kivi ja Noora Jyrämä.

Mukavia lukuhetkiä kaikille.

Mika Tuhkanen

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1.2. Keskeiset havainnot ja suositukset

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asetettujen tavoitteiden ja niiden toteutumien raportoinnin yhdenmukaiseen linjaan verrattuna Pori 2030 -strategiaan.
- Tarkastuslautakunta kysyy, onko sivistystoimialalla todella mahdollisuus vaikuttaa yritysten ostamaan kursimuotoisen täydennyskoulutuksen määrään tai Porin yliopistokeskuksen koulutusohjelmien pilotointisuunnitelmiin? Onko sivistystoimialalle asetettu tavoitteita, joiden toteutuminen on tosiasiasa muiden tahojen kuin sivistystoimialan käsissä?
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota perusopetuksen runsaaseen mittareiden määrään ja kysyy, ovatko asetetut tavoitteet kaikilta osin toiminnan kannalta olennaisia ja tarkoituksenmukaisia?
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota varhaiskasvatuksen selkeään toimenpiteiden mittarointiin sekä asetettujen tavoitteiden hallittavaan määrään.
- Elinvoima- ja ympäristötoimialan osalta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei lupaprosessien sujuvuudelle asetetuista tavoitteista tilinpäätösraportoinnin mittareiden mukaan saavutettu yhtäkään.
- Tarkastuslautakunta huolestui myös työllisyyden hoitoon asetettujen tavoitteiden toteutumattomuudesta.
- Tarkastuslautakunta kysyy, ovatko kaikki asetetut tavoitteet ja mittarit osuvia kuvaamaan teknisen toimialan näkökulmasta juuri oikeita asioita?
- Tarkastuslautakunta jää pohtimaan, mitä korjaavia toimia toimialoilla tehdään, jos asetettujen mittareiden tavoitteet eivät toteudu? Miten käytännön toimintaa ohjataan uudelleen, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa?

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

- Tarkastuslautakunta kehottaa keskittymään edelleen talouden tasapainotustoimenpiteiden vaikuttavuuden kautta kaupungin palvelurakenteen ja toimintojen optimointiin. Alkuperäinen 13,7 miljoonaa euroa positiivinen tulostavoite toteutui 0,8 miljoonaa euroa parempana eli 14,5 miljoonan euron suuruisena erityisesti suurten valtionosuuserien vuoksi. Kuluvana vuonna valtionosuudet ovat jo pienempiä.
- Tarkastuslautakunta näkee veroprocentissa tulevaisuudessa entistä merkittävemmän kunnan vetovoimaisuuden vaikuttavan tekijän, joka tulee huomioida osana päätöksentekoa.
- Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota Porin kaupungin suhteellisen velkaantuneisuuden kasvuun yhdistettynä nousseisiin korkokustannuksiin. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen jälkeisen ajan kutistunut kuntatalouden volyyymi pakottaa miettimään investointeja sekä palvelurakennetta entistä tarkemmin samalla kun elinvoimaisuuden kehittämiseksi on ilmeinen tarve.
- Tarkastuslautakunta on vuosien ajan korostanut toiminnallisten ja taloudellisten tehostustoimien kiireellisyyttä ja uudistaa tälläkin kertaa huomionsa. Erityisesti kaupunkien välistä nettovarallisuusasemaa tarkasteltaessa Pori sijoittuu suurten kaupunkien pohjalle. Kohonnut korkotaso, inflaatiokehitys ja hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen uusi kaupunkirakenne ovat nostaneet tervehdyttämistoimien vaatimuksia entisestään.
- Tarkastuslautakunta näkee nykyisen organisaatiokentteen taloussuunnittelun kannalta entistä ennakoitavampana. Kaupungin tulostavoite toteutui hieman alkuperäistä budjettia vahvempana. Vaikka toimintamenot ylittyivät, niin samalla toimintatuloja kertyi sitäkin enemmän yli arvioidun.

Kaupunkikonserni

- Tarkastuslautakunta pitää tytäryhteisöjen määrää suurena tehokkaan ja linjakkaan konserniohjauksen kannalta. Tarkastuslautakunta kannustaa konsernirakenteen suunnitelmalliseen omistaja-arvoa kasvattavaan tiivistämiseen.
- Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajapolitiisiin linjauksiin lisätään seuraavalla päivityskierroksella yhteisökohtaisiin tietoihin maininta siitä, jos konserniyhteisö on Porin kaupungille hankintalaissa määritelty sidosyksikkö.
- Tarkastuslautakunta kysyy, onko konsernijohdolla riittävän kattava kokonaiskuva koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta?
- Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, miten kaupunkikonsernin laskennallinen lainanhoitokate saadaan vuonna 2024 nousemaan tavoitetasolle. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että keinojen tulee olla tuloksellisia eli kuntalaisten palvelutarpeet huomioivia, taloutta tasapainottavia sekä konserniyhtiöiden omistaja-arvoa kasvattavia toimia.
- Tarkastuslautakunta suosittelee, että strategiset konserniyhtiöt kiinnittävät huomiota omistajalle raportoitavien toteumatietojen informatiivisuuteen.
- Suisto Kiinteistöt Oy:n lisäksi uusi tytäryhtiö Keräämö Oy oli määritelty vuoden 2023 aikana strategiseksi konserniyhtiöksi. Keräämö Oy:n taloudelliset toteumatiedot olivat osana strategisilta konserniyhtiöiltä koottua omistajalle suunnattua raportointia, mutta Suisto Kiinteistöt Oy:n tiedot eivät. Tarkastuslautakunta painottaa omistajalle suunnatussa raportoinnissa yhdenmukaisen linjan merkitystä.
- Tarkastuslautakunta kiittää Porin Satama Oy:tä siitä, että yhtiön tulevaisuuden odotukset oli nostettu omistajalle koottuun raportointiin.
- Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajaohjaus toimintona kokoaa Porin kaupungin tytäryhteisöjen toiminnasta jatkossa vuosittaisen yhtenäisen raportin kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi ja kaupunginvaltuustolle tiedoksi. Raportointiin on hyvä lisätä myös arvio yhtiöiden tulevasta kehityksestä.

Henkilöstö

- Tarkastuslautakunta kysyy, onko organisaation osaamis- ja resurssitarpeet kartoitettu koko organisaation laajuisesti etenkin hyvinvointialueuudistuksen aiheuttaman roolin muutoksen ja tulevan TE-palvelut 2024 -uudistuksen mukanaan tuomien muutosten näkökulmasta? Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi huomioida kaupungin muuttunut rooli ja tulevat muutokset uudenlaisten osaamis- ja resurssitarpeiden näkökulmasta.
- Tarkastuslautakunta kokee tilannekuvaraportoinnin ja esihenkilöiden tukemisen lisäämisen sekä talous- ja henkilöstösuunnittelun kytkemisen yhteen positiivisiksi uudistuksiksi. Vaikka kyseisten toimenpiteiden osalta on otettu kehitysaskelia kohti parempaa tiedonkulkua ja yhteistä johtamisnäkemystä, näkee tarkastuslautakunta kuitenkin edelleen tarpeen sisäisen viestinnän ja tiedonkulun vahvistamiselle läpi koko organisaation.
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tiedolla johtamisen tärkeyteen ja toteaa, että saatavilla olevan datan hyödyntämistä tulisi edistää. Tietoa on paljon saatavilla, mutta tiedon hakeminen ja kokoaminen manuaalisesti vievät aikaa ja resurssia tiedon analysoinnilta, tulkinnalta ja hyödyntämiseltä.
- Tarkastuslautakunta kokee HR-tavoitteiden jatkuvuuden tärkeänä tavoitteiden toteutumisen ja kehityksen seurannan kannalta. Henkilöstöohjelman painopisteet ja tavoitteet ovat olleet samankaltaisessa mallissa kaksi valtuustokautta, ja tarkoituksena on pitää ne samankaltaisena myös jatkossa.
- Tarkastuslautakunta suosittelee asettamaan tavoitteille niiden mittareihin nähden tarkoituksenmukaiset tavoitetasot. Lisäksi tarkastuslautakunta painottaa tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin kehittämistä seurantaa paremmin palvelevaksi ja lukijaystävällisemmäksi.

Kestävyys

- Tarkastuslautakunta toteaa kestävään kehitykseen liittyvän raportoinnin ottamisen osaksi vuosittaista raportointia olevan tärkeä kehityskaskel. Porin kaupunki on toteuttanut kestävyystavoitteiden raportoinnin ensimmäistä kertaa vuonna 2023 ja jatkossa raportointi toteutetaan kaupunginvaltuustolle vuosittain.
- Tarkastuslautakunta suosittelee vuositason tavoitteiden ja mittareiden asettamista, jotta pidemmän aikavälin kestävyystavoitteiden toteutumisen edistymistä voidaan seurata ja niistä raportoida vuositason Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan laajuuden vuoksi kokonaisuuden hallinta ja keskittyminen vuositason olennaisimpiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin nähdään tärkeäksi.
- Tarkastuslautakunta näkee tarpeen eri seuranta- ja raportointityökalujen yhteensovittamiselle sekä käytäjälähtöisyyden huomioimiselle kestävyystyön osalta. Vaikka resurssiviisas kiertotalouden tiekartta mahdollistaa aiempaa paremmin kokonaiskuvan muodostamisen koko kaupungin kattavasta kestävyystyöstä, on kestävyteen liittyvän kokonaisuuden selkeyttämisessä vielä kehitettävää.
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kestävyden taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen ulottuvuuden tasapuoliseen huomioimiseen resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan painottuessa kestävyden ekologiseen ulottuvuuteen.
- Tarkastuslautakunta kysyy, onko kestävyystoimien kokonais- ja ristikkäisvaikutuksia arvioitu?

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen HYTE

- Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että porilaisen hyvinvointi oli huomioitu omana erillisenä, toimialarajat ylittävänä tavoitekokonaisuutena kaupungin talousarviossa.
- Kokonaisuuden mittarien osalta tarkastuslautakunta kuitenkin haluaa edelleen terävöittää mittarien valinnan tärkeyttä jatkossa.
- Tarkastuslautakunta toteaa, ettei esimerkiksi monipuolisten liikkumispaikkojen osuutta kehittämistyön jatkokannalta voi väheksyä.
- Tarkastuslautakunta haluaa korostaa sisäisen viestinnän ja tiedonkulun merkitystä HYTE-tavoitteiden jalkauttamisessa. Jokaisen toimijan tulisi olla tietoinen omasta vastuusuudestaan HYTE-kertoimeen vaikuttavien tavoitteiden toteutumisessa.

Porin Lukio

- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asetettujen mittareiden osuvuuteen. Tarkastuslautakunta kysyy onko kuraattorien ja psykologien määrä koulussa oikea mittari, kun tavoitteena on käydä jatkuvaa vuoropuhelua hyvinvointialueen työntekijöiden kanssa?
- Porin lukiolle asetetut taloudelliset tavoitteet jäivät toteutumatta.
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lukiossa tarjottavan oppimisen tuen kasvavaan määrään.
- Tarkastuslautakunta kysyy, mitkä ratkaisut nähdään Porissa vaikuttavimpina alati kasvavaan oppimisen tuen tarpeeseen?

Porin Palveluliikelaitos

- Tarkastuslautakunta suosittelee, että Porin Palveluliikelaitokselle asetetaan jatkossa taloudellisten tavoitteiden lisäksi kaupunginvaltuustoon nähden sitova toiminnallinen tavoite tai tavoitteita.
- Tarkastuslautakunta kysyy, onko henkilöstökustannusten osuus kulurakenteessa Palveluliikelaitoksen toiminnan tuloksellisuuden kannalta oikealla tasolla?
- Tarkastuslautakunta jää seuraamaan Palveluliikelaitoksen tilikauden tuloksen kehittymistä ja sen tarkoituksenmukaisuutta suhteessa omistajan asettamiin tavoitteisiin. Palautukset tilikauden aikana asiakkaille voivat tulla harkittavaksi, jos ylijäämä uhkaa muodostua omistajan mielestä liian suureksi.
- Palveluliikelaitoksessa on vuonna 2023 alkanut koontua säännöllisesti laajennettu johtoryhmä. Laajennetun johtoryhmän tavoitteena on valuttaa taloustietoisuutta läpi koko Palveluliikelaitoksen organisaation jokaiselle työntekijälle. Tarkastuslautakunta toteaa, että taloustietoisuuden valuttaminen läpi koko kaupunkiorganisaation jokaiselle työntekijälle on erinomainen taloudellisten tavoitteiden saavuttamista tukeva toimenpide.
- Tarkastuslautakunta suosittelee, että Palveluliikelaitos harkitsee strategiatyön osana vuosikertomuksen laatimista Porin Veden tapaan.
- Tarkastuslautakunta painottaa oikeintoimimisen kulttuuria lajittelussa. Tarkastuslautakunta suosittelee selkeyttämään kohdekohtaiset palvelukuvaukset sellaisiksi, että ne sisältävät asiakkailla syntyvien jätteen lajittelun vastuumäärittelyt ja ohjauksen.

Prizztech Oy

- Tarkastuslautakunta kokee niin toiminnan laatuun kuin tavoittavuuteenkin liittyvät tavoitteet ja niille asetetut mittarit tärkeiksi sekä korostaa asetettujen tavoitteiden ja mittareiden tärkeyttä pääomistajan tahdon ilmaisun näkökulmasta. Prizztech saavutti kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet vuonna 2023 lähes kaikkien tavoitteille asetettujen mittareiden osalta.
- Tarkastuslautakunta jää seuraamaan TE-palvelut 2024 -uudistuksen mukanaan tuomia muutoksia Prizztechin toimintaan ja yhtiölle asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteena on, että Prizztechin toiminta tulee olemaan keskeinen osa muodostettavaa palvelukokonaisuutta.
- Tarkastuslautakunta painottaa Porin kaupungilla käynnissä olevan hankejohtamisen kehittämisprojektin osalta eri toimijoiden välisen yhteistyön toimivuuden, roolin selkeyden sekä vahvuuksien tunnistamisen ja hyödyntämisen tärkeyttä. Tämä on keskeistä huomioida kehittämisprojektin osalta niin konsernirakenteen arvon maksimoinnin kuin hanketoiminnan vaikuttavuudenkin näkökulmasta.
- Tarkastuslautakunta pitää hanketoiminnan vaikuttavuutta hyvänä lisäyksenä vuodesta 2024 alkaen pääomistajalle raportoitaviin asioihin.
- Tarkastuslautakunta kysyy, tulisiko pääomistajan näkökulmasta kokonaisasiakkaiden yhteistyösopimus päivittää ajan tasalle. Prizztechin kokonaisasiakkaiden kokoonpano on muuttunut vuonna 2013 laaditun kokonaisasiakkaiden yhteistyösopimuksen laatimisen jälkeen. Myös yhtiön toimintaympäristössä on tapahtunut ja tapahtuu edelleen merkittäviä muutoksia muun muassa TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä.

1.3. Tarkastuslautakunnan kannanottojen vaikuttavuuden seuranta

Tarkastuslautakunnan kannanottojen vaikuttavuutta seurataan valtuustokauden ajalta. Yhteenveto keskeisimmistä havainnoista ja suosituksista raportoidaan vuonna 2023 uudistetun käytännön mukaan valtuustokauden viimeisessä vuoden 2024 arviointikertomuksessa. Tällä menettelyllä pyritään mahdollistamaan kaupungin toiminnan kehittämisen ja seuranta valtuustokaudet ylittävällä tavalla.

1.4. Arviointityö

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kuntalain edellyttämään arviointisuunnitelmaan, jonka perusteella laaditaan lautakunnan vuosittainen työohjelma. Arviointisuunnitelman tavoitteena on tarkastella valtuustokauden aikana kattavasti hallinto- ja palveluorganisaatiota.

Arviointityössä seurataan talousarviovuoden toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita sekä niiden toteutumista. Vuosittaisina arviointiaiheina ovat myös kaupungin ja kaupunkikonsernin tilinpäätös sekä strategisten tytäryhteisöjen osalta omistajan asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointi. Arviointikertomuksessa seurataan myös kaupunkistrategian ohjausvaikutuksia sekä uusina kokonaisuuksina arviointivuodesta 2023 alkaen henkilöstöjohtamisen, kestävyyden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoja. Erytisteemoina vuoden 2023 arviointikertomuksessa on käsitelty Porin lukiota sekä Porin palveluliikelaitosta ja Prizztech Oy:tä.

Vuoden 2023 arviointia koskien tarkastuslautakunta on pitänyt kaikkiaan 11 kokousta. Yhteenveto kokouksista ja käsitellyistä aiheista on esitetty alla olevassa taulukossa. Arviointityö perustuu päätöksentekoasiakirjoihin ja materiaaliin, joka on kerätty tutustumisesta toimialojen ja niiden yksiköiden toimintoihin. Lautakunta on kokouksissaan kuullut asiantuntijoita, yksiköiden päälliköitä sekä kaupungin johtoa. Tarkastustoimi on huolehtinut tarkastuslautakunnan hallinnollisista valmistelutehtävistä, lautakunnan arviointitehtävistä, tilintarkastuksen avustamisesta ja erillisselvityksistä.

Tarkastuslautakunnan kokoukset ja käsitellyt aiheet arviointivuonna 2023

22.8.2023

- Tarkastuslautakunnan arvioinnin 2023 työohjelma
- Tilintarkastajan vuoden 2023 työohjelma
- Strategia- ja hyvinvointiyksikön johtajan kuuleminen

26.9.2023

- Porin palveluliikelaitoksen johtajan kuuleminen
- Sidonnaisuusilmoitukset

17.10.2023

- Kaupunkikonsernin omistajaohjaus, vt. rahoitusjohtajan kuuleminen

21.11.2023

- Opetusyksikön päällikön ja Porin lukion rehtorin kuuleminen
- Kaupunginhallituksen lausunto vuoden 2022 arviointikertomuksesta

12.12.2023

- Prizztech Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen
- Tilintarkastajan väliraportointi

23.1.2024

- Henkilöstöjohtajan kuuleminen

13.2.2024

- Sivistystoimialan johdon kuuleminen
- Sisäisen tarkastuksen toteutuminen vuonna 2023
- Arviointikertomuksen evästyskeskustelu

12.3.2024

- Teknisen toimialan johdon kuuleminen
- Arviointikertomuksen erityisteemojen käsittely

26.3.2024

- Talous- ja hallintojohtajan kuuleminen
- Porin kaupungin ja kaupunkikonsernin tilinpäätös

23.4.2024

- Kaupunginhallituksen puheenjohtajan kuuleminen
- Arviointikertomuksen valmistelu

7.5.2024

- Tilintarkastajan raportointi
- Tilintarkastuskertomus
- Arviointikertomuksen hyväksyminen

1.5. Tilintarkastus

Kaupungin ja erikseen nimettyjen konserniyhteisöjen tilintarkastuksesta on huolehtinut BDO Oy vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Minna Ainasvuori. Kaupungin tilintarkastusyhteisö on toiminut erikseen nimetyissä tytäryhteisöissä tilintarkastajana. Tilivuoteen 2023 liittyen tilintarkastaja on raportoinut säännöllisesti lautakunnalle työohjelmansa etenemisestä ja keskeisimmistä havainnoista. Lakisääteisen tilintarkastuksen lisäksi tilintarkastaja on tehnyt hanketarkastuksia.

1.6. Sisäinen tarkastus

Tarkastuslautakunnan arviointityön lisäksi tarkastustoimi on suorittanut kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaista sisäistä tarkastusta kaupunginhallituksen vuosittain hyväksymän sisäisen tarkastuksen työohjelman sekä kaupunginjohtajan erillisten toimeksiantojen mukaisesti.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on varmistaa,

- että johdon saama informaatio on oikeata ja luotettavaa
- että riskienhallinta on toimivaa
- että voimavarojen käyttö on tehokasta ja taloudellista
- että sisäinen tarkkailujärjestelmä toimii
- että voimassa olevia säädöksiä, määräyksiä ja annettuja ohjeita on noudatettu.

Sisäisen tarkastuksen velvollisuus on antaa neuvoja järjestelmien ja toimintatapojen kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus on toiminut kaupunginhallituksen vahvistaman työohjelman mukaisesti.

2. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Luvussa on käsitelty tilinpäätöksessä raportoidut toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumat. Tässä yhteydessä ei käsitellä hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen, Porin lukion tai Porin Palveluliikelaitoksen tavoitteiden toteumia. Kyseiset aihepiirit käsitellään omina kokonaisuuksinaan arviointikertomuksen luvuissa 6 ja 7.

2.1. Yleinen kehitys

Pori sai vuoden 2023 aikana uuden kaupunginjohtajan Lauri Innan aloittaessa tehtävässä 1.3.2023. Myös organisaatiouudistuksia toteutettiin. Muun muassa Porin Jätehuolto siirtyi liiketoimintakaupassa kaupunkiorganisaatiosta uudelle kuntien omistamalle Keräämö Oy:lle 1.4.2023 alkaen. Myös sivistystoimialan liikunta- ja nuorisoyksikön toiminnoissa tapahtui muutosta, kun nuorisoyksikköön rekrytoitiin vuoden 2023 aikana oma yksikönpäällikkö.

Vuoden 2023 taloudellinen tulos toteutui Porissa ennakoitua parempana. Asiaan vaikuttivat vuoden ensimmäisiltä kuukausilta kunnille tilitetty tavallista isommat verotulot sekä valtionosuuksien taso. Molempien osalta on jatkossa hyvinvointialueuudistuksen seurauksena tulossa pudotus. Valtionosuuksien leikkaus on jopa yli kymmenen miljoonaa euroa. Tästä ja verotulojen putoamisesta aiheutuu isoja haasteita jo vuoden 2024 taloutta ajatellen.³

Porin ja Satakunnan työllisyyden kehitys kääntyi heikompaan suuntaan vuoden 2023 aikana. Joulukuussa Porin työttömyysaste oli 13,4 prosenttia, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 12,2 prosenttia. Koko Satakunnan osalta joulukuun työttömyysaste oli 10,7 prosenttia, vuotta aiemmin luku oli 10,0 prosenttia. Kevään 2023 aikana saatiin valtiolta päätös TE-toimistojen työvoimaviranomaistehtävien siirtämisestä kuntien vastuulla oleville työllisyysalueille. Satakuntaan näitä työllisyysalueita on tulossa kaksi, Porin kaupungin vastuulla oleva Satakunnan työllisyysalue ja Rauman kaupungin vastuulla oleva Etelä-Satakunnan työllisyysalue. Työllisyysalueet aloittavat toimintansa vuoden 2025 alusta.³

Vuoden 2023 aikana varmistui, että valtio osallistuu Porin ja Helsingin välisen lentoliikenteen rahoittamiseen vuodesta 2025 alkaen. Näin Pori pääsee samanlaiseen asemaan muiden maakuntakenttien kanssa. Junaliikenteen puolella tasoristeysten poisto Pori-Tampere välillä jatkuu. Tieliikenteen osalta käynnistyivät Länsitien ja Vanhan Vaasantien risteysjärjestelyjen ja Tiiliruukin eritasoliittymän tiesuunnitelmatyöt sekä valtatie 2 ja 8 yhdistävän yhdystien yleissuunnittelu.³

Kaupungin toimintaan liittyvien merkittävimpien riskien yhteydessä nostetaan esiin Suomen muuttunut turvallisuusympäristö. Myös kyberturvallisuuteen liittyvä uhka on huolestuttavalla tasolla, jolloin organisaatioiden varautumisen merkitys korostuu. Porin kaupungin tehtävien toteuttamisen merkittävimmät riskit liittyvät sähkösaannin ja lakisääteisten palvelujen turvaamiseen sekä edelleen myös tulvasuojeluvaihtoehtojen kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Turvallisuusympäristön muutokset huomioiden toimialat ovat omista suunnitelmissaan huomioineet varautumisen sekä sisäiseen turvallisuuteen liittyvät uhkatekijät. Aiempien vuosien tapaan toimialojen merkittävimmät riskit liittyvät pitkälti ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen, olemassa olevan henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja jaksamisen turvaamiseen. Teknisellä toimialalla korostuivat sähkön hintaan ja saatavuuteen liittyvät riskit sekä lämmönjakelun varmistaminen ja sisäilman puhtauden varmistaminen. Vuoden 2023 aikana koettiin myös normaaliolojen häiriötilanteita, kuten tulvauhka tammikuussa, sään ääri-ilmiönä rankkasade kesäkuussa SuomiAreenan aikaan, heinäkuussa lintuinfluenssatapauksia Ahlaisissa, elokuussa legionellatapauksia, sarja vedenjakelua haittaavia putkirikkoja syyskuussa sekä pitkäkestoinen sähkökatko Pohjois-Porissa marraskuussa.³

2.2. Toiminnallisten tavoitteiden kehitys

Vuosi 2023 oli Porin kaupungissa jo kokonaisuudessaan uuden, Pori 2030 -strategian ohjauksessa kulunut vuosi. Strategian kolme painopistealuetta ovat Kasvava Pori, Osaava Pori ja Hyvinvoiva Pori.⁴ Toimialoille asetetut, valtuuston nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja niiden raportointi on toteutettu strategian neljän painopistealueen mukaisesti.

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi rajataan arviointikertomuksessa pääosin toteutumatta jääneiden tavoitteiden käsittelyyn.

Vuodelle 2023 asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistystoimiala

Sivistystoimiala saavutti painopisteeseen Kasvava Pori asetetut toimialan yhteiset tavoitteensa. Sivistystoimialan osalta mittareina olivat:

1. Sivistystoimialan ohjaamana koulutuksen toteuttajat yhteistyöhön kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi yritysten tarpeeseen, tavoite: kurssien määrässä kymmenen prosentin kasvu lähtötasoon verrattuna. Toteutmana kurssien myynnin 36 prosentin kasvu sekä oppisopimuskoulutuksen 3,3 prosentin kasvu.
2. Ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen tekniikan opintoihin, tavoitteena valmistelu käynnissä ja pilottihauksen toteuttaminen. Toteutmana "Pilottihaku toteutunut".
3. Koulutilojen tapahtumakäytön ja majoittumisen pelisäännöt ovat olemassa ja niitä jalkautetaan. Toteutmana turvallisuussuunnitelmat on laadittu ja pelisääntöjä pilotoidaan.^{1,3}

Tarkastuslautakunta kysyy, onko sivistystoimialalla todella mahdollisuus vaikuttaa yritysten ostamaan kurssimuotoisen täydennyskoulutuksen määrään tai Porin yliopistokeskuksen koulutusohjelmien pilotointisuunnitelmiin? Onko sivistystoimialalle asetettu tavoitteita, joiden toteutuminen on tosiasiaa muiden tahojen kuin sivistystoimialan käsissä?

Esa Kohtamäki

Sivistystoimiala saavutti myös toimialan yhteiset Hyvinvoiva Pori -painopisteen tavoitteet. Lapsivaikutusten arvioinnin osalta mallia on pilotoitu Valimon hankesuunnittelun yhteydessä. Harrastamisen Porin mallin osalta tavoite on saavutettu, syyslukukaudella 2023 harrasteryhmiä oli käynnissä kaikkiaan 89 kappaletta.^{2,3}

Perusopetus

Perusopetukselle asetetuista tavoitteista toteutui yksi-toista kappaletta, toteutumatta jäi viisi. Opetusyksikkö arvioi koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan liittyvän tavoitteen toteutuneen osittain, kun kaupungin yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on päivitetty. Tarkastuslautakunta ei voi yhtyä tähän toteuma-arvioon, koska tavoitteena oli nimenomaan koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien päivittäminen, joka ei annetun selvityksen perusteella ole toteutunut. Opetusyksikön arvion mukaan osittain toteutuneita tavoitteita oli myös valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien monikielisten oppilaiden tukemiseksi laadittavaa suunnitelmaa koskeva tavoite, jossa suunnitelma on valmis- teilla mutta ei vielä valmis. ^{1,3}

Erityisiä poikkeamia asetetuista tavoitteista on kiusaamis- tapausten määrässä, jossa tavoitetaso oli kunnianhimoisesti asetettu nolnaan tapaukseen, mutta kiusaamistapauksia raportointiin kuitenkin 66 kappaletta. Myös toteutumaton tavoite oppilasmäärästä koulupsykologia kohden on huomatta- va. Tavoitteena oli 780 oppilasta psykologia kohden, mutta toteumaksi raportoidaan 1427 oppilasta per koulupsykologi. ^{1,3}

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota perusopetuksen runsaaseen mittareiden määrään ja kysyy, ovatko asetetut tavoitteet kaikilta osin toiminnan kannalta olennaisia ja tarkoituksenmukaisia?

Esa Kohtamäki

Varhaiskasvatus

Tavoite palveluohjauksen parantamiseksi on toteutunut, lasten sijoittelujärjestyksestä on sovittu ja uudelle asiakkaalle ilmoitetaan paikasta viimeistään kaksi viikkoa ennen aloitusta. ^{2,3}

Tavoite kasvatushenkilöstön osallistumisesta lapsen tuen järjestämiseen liittyvään koulutukseen on toteutunut, 80 prosenttia henkilöstöstä on osallistunut koulutukseen, jossa erityinen huomio on kiinnittynyt alle 3-vuotiaiden yleiseen tukeen ja pedagogiikkaan. Koulutusta on järjestetty myös tukipäätöksien hallintopäätösten valmisteluun liittyen. ^{2,3}

Myös 70 prosentin tavoitetaso lasten osallistumisesta varhaiskasvatukseen saavutettiin. ^{2,3}

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota varhaiskasvatuksen selkeään toimenpiteiden mittarointiin sekä asetettujen tavoitteiden hallittavaan määrään.

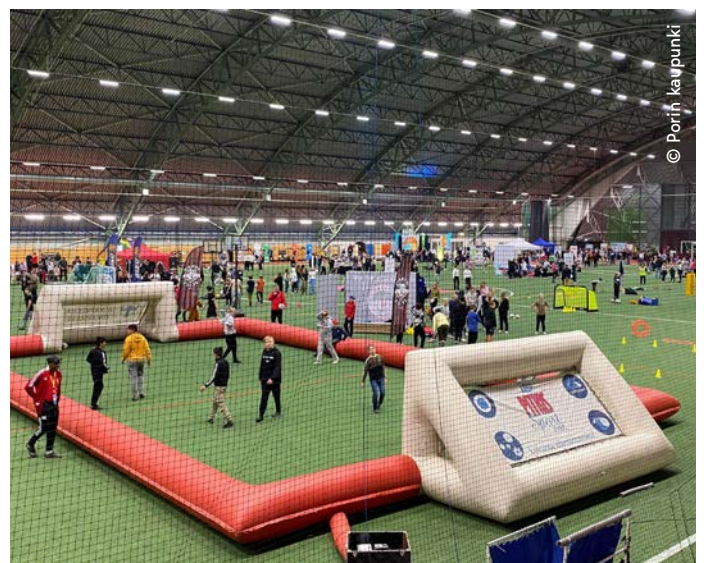
Esa Kohtamäki

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelujen kaikki toiminnalliset tavoitteet on saavutettu Sinfoniettan kävijämäärän viiden prosentin kasvutavoitetta lukuun ottamatta. Sinfoniettan kävijämäärät tavanomaisissa konserteissa eivät yltäneet vuoden 2021 ilmaisten, verkkoon striimattujen konserttien yleisömäärän tasolle. ^{2,3}

Liikuntapalvelut ja Nuorisotyö

Liikuntapalveluille ja nuorisotyölle asetetut tavoitteet liittyivät strategian painopisteeseen Hyvinvoiva Pori. Liikuntayksikön osalta Move! -mittaustuloksien ilmoitetaan parantuneen osittain. Tuloksista voidaan todeta viidesluokkalaisten poikien tuloksen pysyneen samana kuin verrokkivuonna 2021, mutta kaikkien muiden ryhmien tulokset ovat kohentuneet. Nuorisopassien uintikertojen käyttöastetta ei onnistuttu nostamaan tavoitteeseen, vaan tulokseksi raportoidaan 16 prosentin käyttöaste. Muilta osin liikuntapalveluille asetetut tavoitteet on saavutettu. ^{2,3} Nuorisotyön osalta oli asetettu kaksi tavoitetta, joista molemmat toteutuivat. ^{2,3}

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

Elinvoima- ja ympäristötoimialan yhteiset tavoitteet painopisteeseen Kasvava Pori liittyen ovat toteutuneet.^{1,3} Sen sijaan lupaprosessien sujuvoittamiseen asetetuista neljästä tavoitteesta ei toteutunut yksikään. Lisäksi yritysvaikutusten arviointien osalta jäätiin viiden arvioinnin tavoitteesta, yritysvaikutusten arviointeja oli tehty yksi. Muut kahdeksan asetettua tavoitetta saavutettiin.^{1,3}

Myös joukkoliikenne saavutti molemmat sille asetetut tavoitteet. Sen sijaan työllisyydenhoitoon asetuista tavoitteista saavutettiin ainoastaan TE-palvelut 2024 –uudistuksen valmisteluun liittyvä tavoite, kun kaupunki on palkannut valmistelutyöhön kokopäiväisen henkilön. Toteutumatta jäi viisi tavoitetta. Esimerkiksi palkkatukipäätösten osalta raportoidaan, että käytännön muuttuminen yrityksille jaetusta Pori-lisästä rekrytointipalkkioksi aiheutti sen, ettei yrityksiltä tullut enää ollenkaan hakemuksia uudelta tuesta.^{1,3}

Elinvoima- ja ympäristötoimialan osalta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei lupaprosessien sujuvuudelle asetetuista tavoitteista tilinpäätösraportoinnin mittareiden mukaan saavutettu yhtäkään. Mitarit ilmensivät tavoitetta yritystoiminnan kasvun ja uudistamisen mahdollistamisesta. Lupaprosessien sujuvuuteen on mahdollista vaikuttaa kaupungin omalla toiminnalla ja tehdä toimivista palveluprosesseista yksi kaupungin vetovoimatekijöistä.

Tarkastuslautakunta huolestui myös työllisyyden hoitoon asetettujen tavoitteiden toteutumattomuudesta. Raportoinnin yhteydessä kirjoitettiin matkan varrella muutuneista suunnitelmista sekä esimerkiksi yrityksille myönnettyyn palkkatukeen tehdyistä muutoksista, jotka käytännössä lopettivat yritysten tukihakemukset kokonaan tuen muututtua rekrytointipalkkioksi. Samaan aikaan työllisyyden hoito raportoi kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärien romahtamisesta hyvinvointialueella sekä työtoimintapaikkojen merkittävästä vähenemisestä. Toisaalta nuorisotakuukaan ei toiminut tavoitteiden mukaisesti, vuoden jälkeen valmistumisesta yli kolme kuukautta työttömänä olleita nuoria työnhakijoita oli 35 prosenttia. Tilanne vaikuttaa huolestuttavalta samaan aikaan, kun työllisyyspalvelut kunnille siirtävä TE-palvelut 2024 –uudistus jo kolkuttaa ovella.

Lauri Kilcku

Tekninen toimiala

Teknisen toimialan yhteisistä painopisteeseen Kasvava Pori liittyvistä tavoitteista toteutui kaksi kappaletta eli puolet tavoitteista. Merkittävä poikkeama tavoitteesta koski hankintoihin ja hankkeisiin liittyviä markkinavuoropuhelua, joita oli vuoden aikana kolme kappaletta. Tavoitteeksi oli asetettu 10–15 markkinavuoropuhelua. Toisaalta taas tarkastuslautakunnankin pitkään peräänkuuluttama Maapoliittinen ohjelma on viimein valmistunut ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 2023.^{2,3}

Infrastruktuurin ylläpitoon asetetuista viidestä tavoitteesta ei raportoitu yhdenkään toteutuneen, kun taas tilatehokkuudessa saavutettiin lähes kaikki kolmesta tavoitteesta, ainoastaan kiinteistöjä koskevien palvelupyynnöiden osalta valmistumisaste vuoden lopussa oli 98,9 prosenttia kun tavoitteeksi oli asetettu täydet sata prosenttia.^{2,3}

Lähteet toiminnalliset tavoitteet:

- 1) Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025, kaupunginvaltuuston hyväksymä 14.11.2022
- 2) Kuulemiset ja toteutetut selvitykset
- 3) Porin kaupungin tilinpäätös 2023, kaupunginhallitus 25.3.2024
- 4) Pori 2030 -strategia

Infrastruktuurin kunnossapitoon asetetuista tavoitteista ei tilinpäätösraportoinnin mukaan toteutunut yksikään. Tilatehokkuuden osalta kaikki asetetut tavoitteet lähes saavutettiin.

Tarkastuslautakunta kysyy, ovatko kaikki asetetut tavoitteet ja mittarit osuvia kuvaamaan teknisen toimialan näkökulmasta juuri oikeita asioita? Porin kaupungilla on useampia vajaakäytöllä olevia rakennuksia, mutta tilatehokkuuden mittarit eivät ota kantaa niihin. Onko kaupungin infran kunnossapidon tilanne todella niin heikko, kuin mitä raportoidut tulokset antavat ymmärtää?

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asetettujen tavoitteiden ja niiden toteutumien raportoinnin yhdenmukaiseen linjaan verrattuna Pori 2030 -strategiaan. Yhtenäinen ulkoasu ja tavoiteasetanta strategian painopistealueiden mukaisesti edistävät kaupunkistrategian ohjausvaikutuksen toteutumista.

Tavoitteiden ja mittareiden määrään tulisi kuitenkin toimialoilla kiinnittää huomiota. Tavoitteiden tulee olla toiminnan kannalta olennaisia ja tarkoituksenmukaisia, määrällä ei pidä pyrkiä korvaamaan laatua.

Tarkastuslautakunta jää pohtimaan, mitä korjaavia toimia toimialoilla tehdään, jos asetettujen mittareiden tavoitteet eivät toteudu? Miten käytännön toimintaa ohjataan uudelleen, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa?

Markku Koppelomäki, Tomi Lähteenmäki, toimialajohtajat

2.3. Taloudellisten tavoitteiden kehitys

Talousarvio vuodelle 2023 vahvistettiin Porin kaupunginvaltuustossa 14.11.2022. Vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille siirtyneiden toimintojen poistuminen vaikuttaa merkittävästi tuloslaskelman vertailukelpoisuuteen. **Porin kaupungin vuosikatteen** ilman liikelaitoksia talousarviossa arvioitiin 33,6 miljoonaa euroa. Toteutunut vuosikate oli 46,1 miljoonaa euroa. Toteuma oli 12,5 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota ja 24,0 miljoonaa euroa edellisvuotta vahvempi ja riitti kattamaan poistojen määrän. **Kaupunkikonsernin vuosikate** oli 87,4 miljoonaa euroa (91,1 miljoonaa euroa vuonna 2022), joten konsernin vuosikate laski 3,7 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. ¹

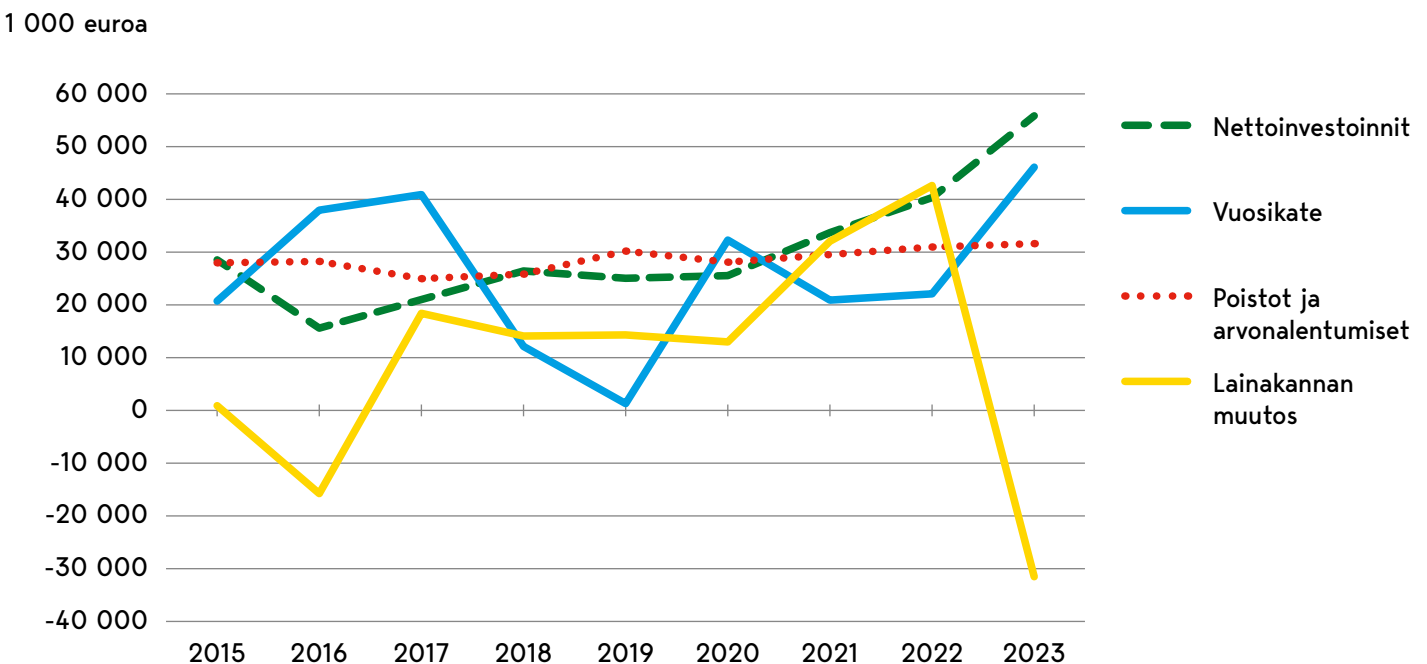
Verotulot olivat vuonna 2023 200,1 miljoonaa euroa. Verotulot toteutuivat 7,4 miljoonaa euroa talousarviota suurempina ja 159,7 miljoonaa euroa edellistä vuotta matalampana. Kaupungin veroprosentti leikattiin 21 prosentista 8,36 prosenttiin ja peruspalveluihin liittyviä valtionosuuksia

siirtyi hyvinvointialueiden rahoitukseen. Kaupungin tuloveron tuotto laski 153,5 miljoonaa euroa. Kaupungin vuosikate oli 555 euroa/asukas vuonna 2023 ja nousi 289 euroa/asukas edellisestä vuodesta. Konsernin vuosikate oli 1052 euroa asukasta kohti, missä laskua oli 43 euroa edellisvuoteen. ¹

Vuonna 2023 kaupungin vuosikate oli 145,9 prosenttia poistoista, kun edeltävänä vuonna luku oli 71,3 prosenttia. Vuosikatteen ollessa poistoista 100 prosenttia, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. **Poistot** kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa ne, kunnan ei tarvitse velkaantua tai realisoida omaisuuttaan pitääkseen olemassa olevat palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. ¹

Vuosikate on käyttötaloudesta ylijäävä rahamäärä, joka voidaan käyttää investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Yleisesti kunnan tulorahoitus katsotaan riittäväksi, mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelman mukaisten poistojen suuruinen. ¹

Kuvaaja 1. Porin kaupungin nettoinvestoinnit, vuosikate, poistot ja lainakannan muutos ⁴

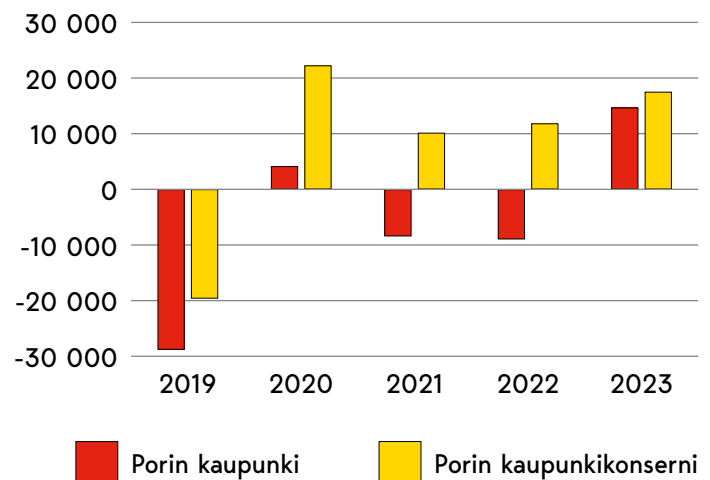
Vuonna 2023 toteutuneet investointimenot vaihtelivat lajeittain suhteessa muutettuun talousarvioon. Irtain ja muut investoinnit toteutuivat noin 40 prosenttisesti, infrastruktuuri-investoinnit 80 prosenttisesti sekä tilainvestoinnit 85 prosenttisesti. Nettoinvestoinnit ilman liikelaitoksia toteutuivat noin 78 prosenttisesti 52,3 miljoonan euron suuruisena ja poikkeama muutettuun talousarvioon oli 15,0 miljoonaa euroa. Muutetussa talousarviossa investointimenojen arvioitu loppusumma oli lähellä alkuperäistä ollen sitä 0,9 miljoonaa euroa pienempi. Infrarakentamisen puolella investointeja tehtiin noin 16,8 miljoonalla eurolla. Suurimmat kohteet olivat pää- ja kokoojakadut 1,4 miljoonaa euroa, asunto- ja teollisuusalueiden kadut 1,3 miljoonaa euroa, katujen perusparantaminen 3,5 miljoonaa euroa, Jokikeskushanke 5,1 miljoonaa euroa sekä katuvalaistuksen saneeraus 1,2 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen talousarvioon nähden infrastruktuuriin kohdistuvien investointien määrärahasta jäi käyttämättä 4,2 miljoonaa euroa.¹

Tiloihin kohdistuvista investoinneista suurimpia olivat uudisrakennukset, Pohjois-Porin monitoimitalo 14,7 miljoonaa euroa ja Noormarkun paloasema 2,5 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen talousarvioon nähden tilojen ja infrastruktuurin investointeihin budjetoiduista varoista jäi käyttämättä 5,8 miljoonaa euroa. Kokonaan siirtyneitä hankkeita on kerrottu olevan Itä-Porin päiväkotit ja Ahlaisten monitoimitalo. Teknisen toimialan kiinteistöjen korjausinvestoinneista suurimmat olivat Noormarkun yhtenäiskoulun ruokalaraken-

nus 2,8 miljoonaa euroa, Reposaaren palvelumuotoilu 2,2 miljoonaa euroa, Kallelan koulun saneeraus Myötätuulen koulun käyttöön 1,3 miljoonaa euroa ja Taidemuseon peruskorjaus 1,3 miljoonaa euroa. Yyterin inforakennuksen osalta aikataulumuutokset viivästyttivät hankkeen aloitusta.¹

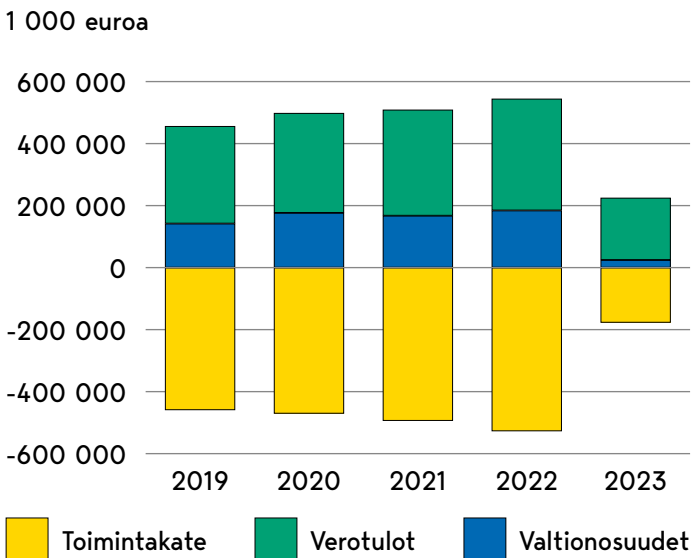
Porin kaupungin tilikauden tulos oli 14,5 miljoonaa euroa (-8,9 miljoonaa euroa vuonna 2022). **Kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämä** oli 17,5 miljoonaa euroa (11,8 miljoonaa euroa ylijäämää vuonna 2022). Sekä vuoden 2023 kaupungin tulos, että kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämä paranivat edellisen vuoden tilinpäätösluvuista.¹

Kuvaaja 2. Kaupungin ja konsernin yli- ja alijäämä 2019–2023, tuhatta euroa⁴

Hyvinvointialueuudistus vaikutti merkittävästi Porin kaupungin verotuloihin, valtionosuuksiin sekä toimintakatteeseen, joka oli -177,6 miljoonaa euroa ja toteutui 1,1 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempana sekä 350 miljoonaa euroa edellisvuotta parempana. Kaupunkikonsernin toimintakate oli -206,6 miljoonaa euroa ja parani puolestaan 319 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. **Toimintakate on toimintakulujen ja -tuottojen erotus.** Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. ¹

Kuvaaja 3. Porin kaupungin valtionosuudet, verotulot ja toimintakate vuosina 2019–2023 ⁴

Alkuperäinen 13,7 miljoonaa euroa positiivinen tulostavoite toteutui 0,8 miljoonaa euroa parempana eli 14,5 miljoonan euron suuruisena erityisesti suurten valtionosuuserien vuoksi. Kuluvana vuonna valtionosuudet ovat jo pienempiä. **Tarkastuslautakunta kehottaakin keskittymään edelleen talouden tasapainotustoimenpiteiden vaikuttavuuden kautta kaupungin palvelurakenteen ja toimintojen optimointiin.**

Tuomas Hatanpää

Hyvinvointialueuudistuksen takia henkilöstökulujen määrä puolittui edellisestä vuodesta. Kulut olivat yhteensä 148,0 miljoonaa euroa miljoonaa euroa ja ne olivat 147,4 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 2022. Vakinaisen henkilöstön määrä niin ikään väheni 2710 hengellä ollen vuoden 2023 lopussa 2377. Määräaikaisen henkilöstön määrä vähentyi puolestaan 459 henkilöllä ollen vuoden lopussa 529. Työllistettyjen määrä väheni 23 henkilön verran ollen vuoden lopun 109 henkeä. ¹

Ulkoisten palvelujen ostot kutistuivat noin viidesosaan edellisvuodesta ollen 59,7 miljoonaa euroa (314,7 miljoonaa euroa vuonna 2022). Aiempina vuosina ulkoisten palveluiden ostojen kasvuvauhti suhteessa henkilöstökulujen kasvuun on ollut selvästi vilkkaampaa. Ulkoisten palveluiden ostojen määrä oli 20,4 prosenttia kaupungin toimintakuluista, kun ne edellisvuonna olivat 42,8 prosenttia. ¹

Vuonna 2023 kaupunkikonsernin kokonaistoimintakulut putosivat alle puoleen eli 465,4 miljoonaan euroon edellisvuoden 983,7 miljoonasta eurosta. Toimintatuotot laskivat edellisvuodesta 197,1 miljoonaa euroa ollen 257,7 miljoonaa euroa. ¹

Porille tuloverotulottoa kertyi 6,2 miljoonaa euroa alkuperäisen talousarvion yli eli yhteensä 154,7 miljoonaa euroa. Tuloveroa karttui 153,5 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Kunnallisveroprosentti laski hyvinvointialueuudistuksen myötä 21,00 prosentista 8,36 prosenttiin. Valtionosuudet olivat enää 24,6 miljoonaa euroa, jossa laskua oli edellisvuodesta 159,7 miljoonaa euroa. Valtionosuudet toteutuivat hieman talousarviota parempana. ¹

Kaupungin lainamäärä ei sen sijaan pienentynyt samassa suhteessa tuottojen kanssa. Tilinpäätösajankohtana lainamäärä oli 328,1 miljoonaa euroa ja siinä on vähennystä 31,5 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Asukaskohtainen lainamäärä oli nyt 3 947 euroa, kun se 2022 vuoden lopussa oli 4 322 euroa. Kaupungin lainakanta laski 8,8 prosenttia. Konsernin lainat laskivat nekin 13,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Konsernilainaa Porissa oli tilinpäätöksen mukaan yhteensä 548,9 miljoonaa euroa eli 6 604 euroa asukasta kohti (7 635 euroa/asukas vuonna 2022). ¹

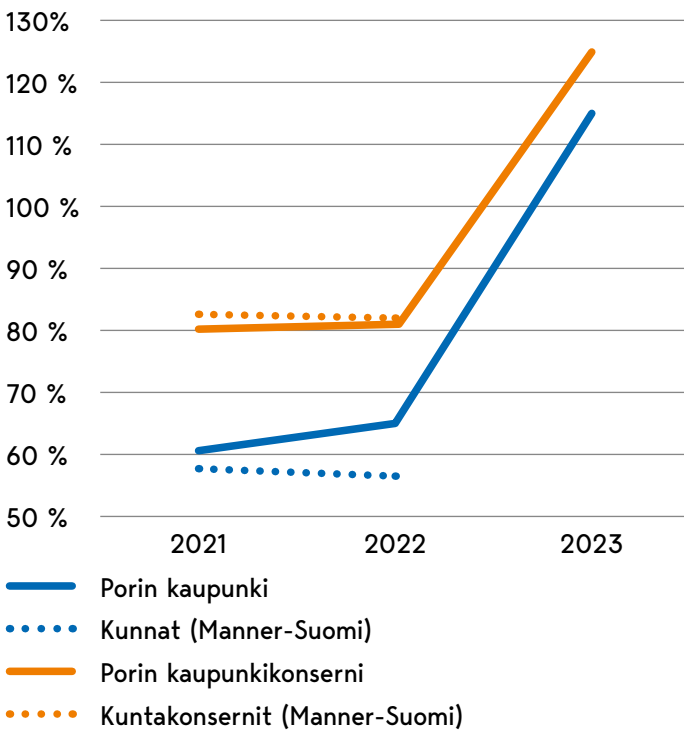
Hyvinvointialueuudistuksen myötä muuttuneet kuntaveroprosentit lisäsivät kuntien välisiä suhteellisia eroja. Porin kaupungin veroprosentti on kuluvaan vuonna 8,4 ja esimerkiksi Eurajoen vastaava luku on 5,4. Näin ollen porilainen maksaa pakollisista kuntapalveluista noin puolet enemmän verrattuna Eurajoella asuvaan. **Tarkastuslautakunta näkeekin veroprosentissa tulevaisuudessa entistä merkittävemmän kunnan vetovoimaisuuteen vaikuttavan tekijän, joka tulee huomioida osana päätöksentekoa.**

© Noora Jyrämä

Tuomas Hatanpää

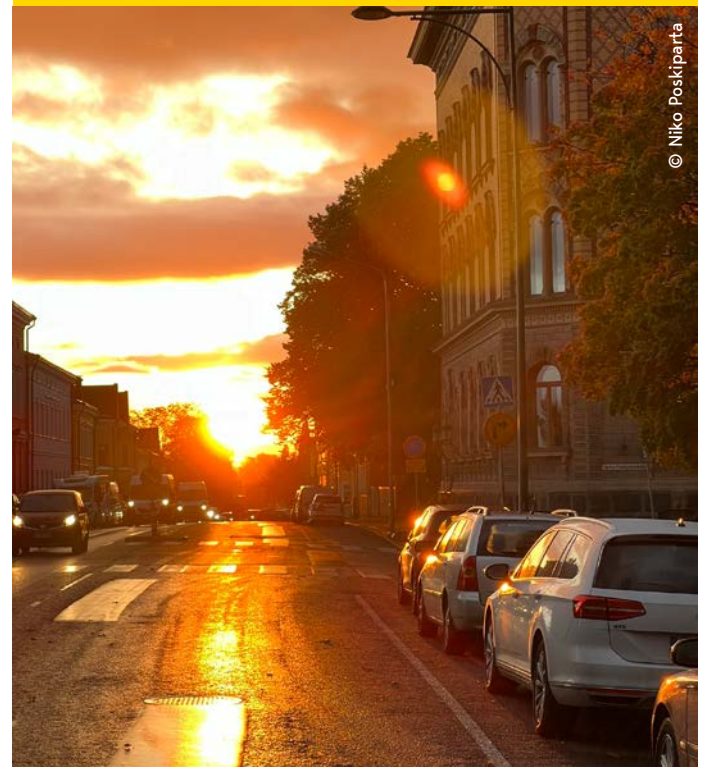
Kuvaaja 4. Kuntien ja kuntakonsernien suhteellisen velkaantuneisuuden kehittyminen, prosenttia ⁴

Suhteellinen velkaantuneisuus ilmaisee, kuinka suuri osuus kunnan tai kuntakonsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Porin osalta muutos vuodesta 2022 on ollut merkittävä, kun hyvinvointialueuudistuksen myötä käyttötulot vähenivät paljon, mutta vieraan pääoman määrä ei lainkaan samassa suhteessa. Muiden Manner-Suomen kuntien vertailutietoja ei ollut arviointikertomuksen laadintahetkellä vielä käytettävissä, mutta sama ilmiö koskettanee kuntakenttää läpi Suomen.

Vuoden 2023 lopussa Porin kaupungin antamia vastuusitoumuksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen ja muiden puolesta oli yhteensä 107,7 miljoonaa euroa, mikä oli 8,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Näistä samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annettuja takauksia oli 104,5 miljoonaa euroa eli 97,0 prosenttia. ¹

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota Porin kaupungin suhteellisen velkaantuneisuuden kasvuun yhdistettynä nousseisiin korkokustannuksiin. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen jälkeisen ajan kutistunut kuntatalouden volyyymi pakottaa miettimään investointeja sekä palvelurakennetta entistä tarkemmin samalla kun elinvoimaisuuden kehittämiseksi on ilmeinen tarve.

© Niko Poskiparta

Tuomas Hatanpää

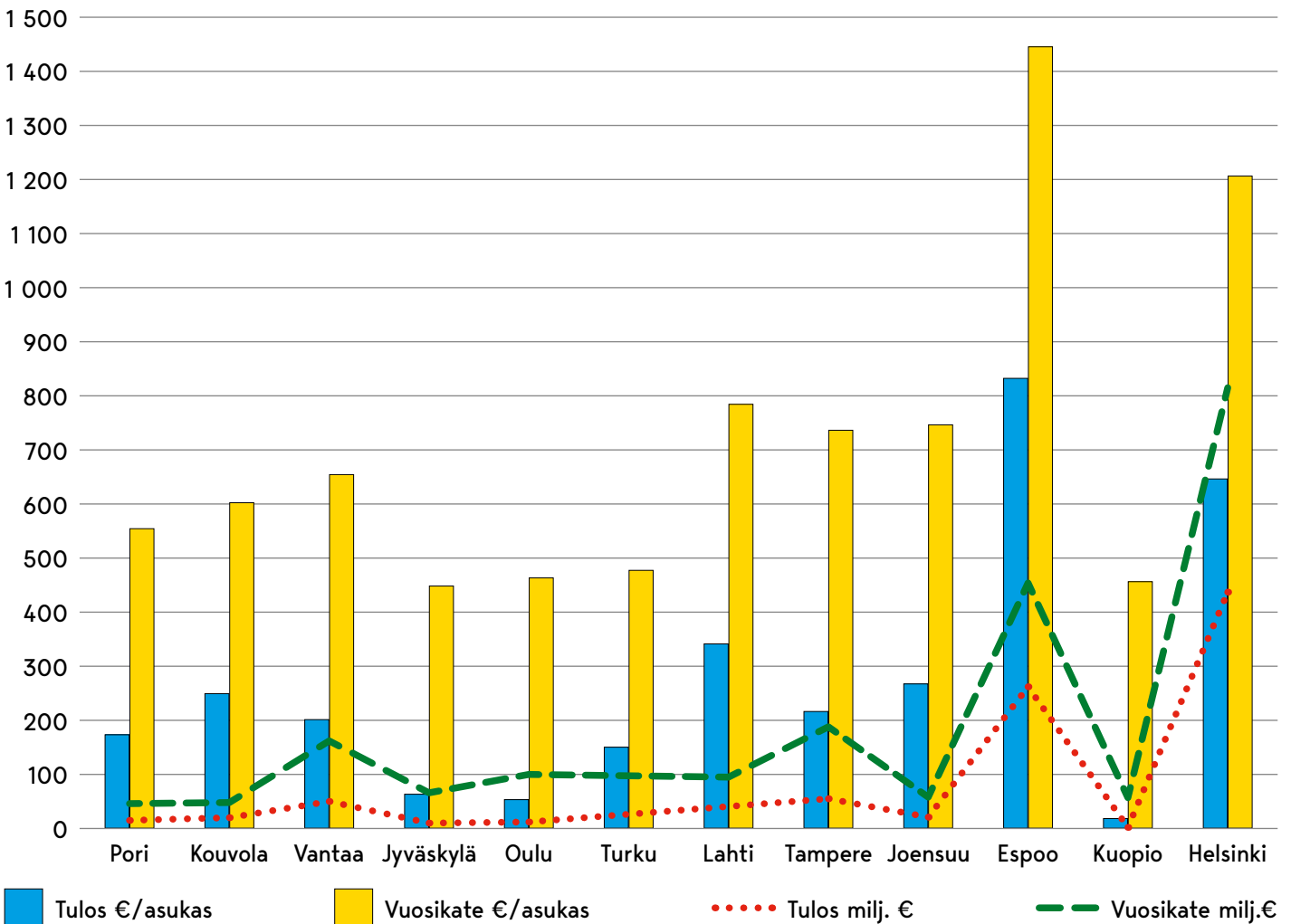
2.3.1. Suurten kaupunkien vertailu

Suomen kahdentoista suurimman kaupungin vuosikatteita ja tilikauden tuloksia vertailtaessa Porin suhteellinen sijoitus nousi hieman. Porin kaupungin tulos oli 174 euroa asukasta kohti ja oli vertailussa viidenneksi matalin. Vuosikatteella mitaten kaupungin taloudellinen tilanne on puolivälissä verrokkeihin nähden. Kaupungin vuosikate asukasta kohti oli 555 eurolla samoin viidenneksi pienin verokkikaupungeista. Vuonna 2023 yksikään vertailukaupungeista ei tehnyt negatiivista tulosta. Tämä johtunee ainakin muuta-

mien verokkien kohdalla tulosvuodelle kohdistuneista ”verohännistä”, jotka Kuntaliiton mukaan paransivat kaikkien Suomen kuntien tulosta yhteensä 1,4 miljardilla eurolla. Suurten kaupunkien vertailutiedot on kerätty kaupunkien tilinpäätöstiedosta. ²

Porin kaupungin lainat asukasta kohti olivat vertailussa neljänneksi suurimmat eli 3 947 euroa. Porin kaupungin lainakanta oli vuodessa supistunut 373 euroa asukasta kohti. Kaupunkikonsernin lainat olivat viidenneksi pienimmät eli 6 604 euroa asukasta kohti. ²

Kuvaaja 5. Suurten kaupunkien vuosikate ja tulos vuonna 2023 ²

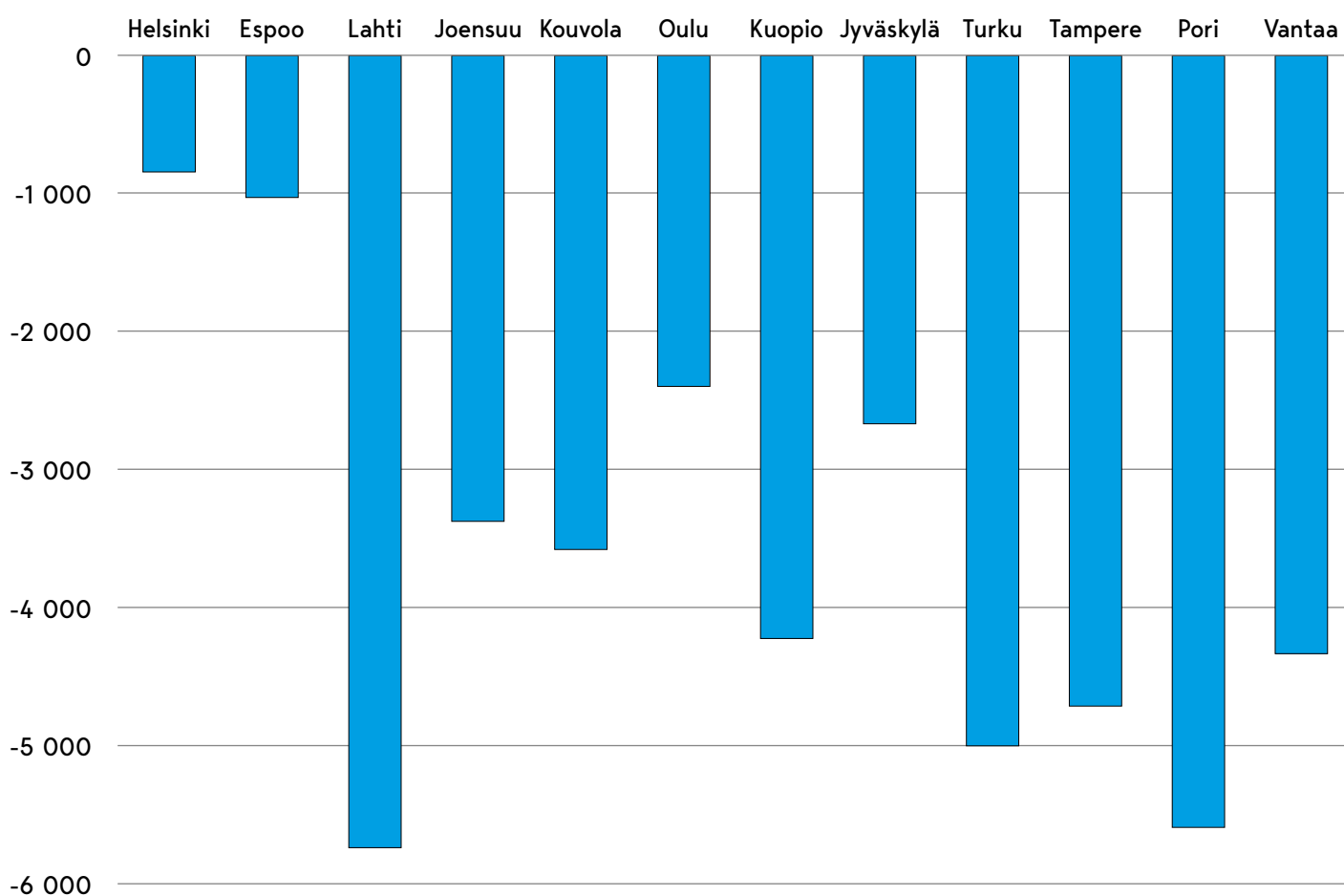
Kuntien taloudellista tilannetta on tapana arvioida velkamäärän mukaan. Lyhytaikaisia lainoja käyttämällä rahavarat voidaan pitää kohtuullisen pieninä, millä on alentava vaikutus velkamääriin. Sama vaikutus on, kun kunnat hankkivat omassa käytössä olevia tiloja vuokraamalla tai elinkaarisopimuksilla. Näistä syistä pelkkä velkamäärä ei välttämättä anna oikeaa kuvaa kunnan taloudellisesta tilanteesta. Rahoitusarvopaperit voidaan rinnastaa rahavaroihin, koska ne ovat helposti muutettavissa rahavaroiksi. Jäljempänä olevassa rahoitusvarallisuutta kuvaavassa taulukossa edellä mainitut tekijät on yhdistetty ja lopputulos osoittaa näillä tekijöillä syntyvän **nettovarallisuusaseman**. Suomen kahdentoista suurimman kaupungin joukossa Porin kaupungin rahoitusvarallisuus oli toiseksi pienin, - 5 598 euroa asukasta kohti. ² Rahoitusvarallisuuden vertailu osoittaa pelkän

velkamäärän tarkastelun sijaan kuvaavammin kaupungin vähäisten rahojen ja pankkisaamisten, maltillisen rahoitusarvopaperiomaisuuden sekä toisaalta suurehkojen leasing-, elinkaari- ja pitkäaikaisten vuokravastuiden merkityksen kaupungin nettovarallisuusaseman muodostumisessa.

Erityisesti kaupunkien välistä nettovarallisuusasemaa tarkasteltaessa Pori sijoittuu suurten kaupunkien pohjalle. **Tarkastuslautakunta on vuosien ajan korostanut toiminnallisten ja taloudellisten tehostustoimien kiireellisyyttä ja uudistaa tälläkin kertaa huomionsa.** Kohonnut korkotaso, inflaatiokasvu ja hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen uusi kaupunkirakenne ovat nostaneet tervehdyttämistoimien vaatimuksia entisestään.

Tuomas Hatanpää

Kuvaaja 6. Rahoitusvarallisuus vuonna 2023, euroa per asukas ²

2.3.2. Vuoden 2022 talousarvion ja tilinpäätöksen vertailu

Talousarviossa 2023 asetettu alkuperäinen tulostavoite oli 13,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilinpäätös toteutui noin 2,1 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota vahvempuna. Kaikki talousarviomuutokset huomioiden tulostavoite laski vuoden aikana 12,4 miljoonaan euroon. Lopulta kaupungin tulos vuodelta 2023 oli 14,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen.¹

Toimintatulot liikelaitokset mukaan lukien ylittivät alkuperäisen käyttösuunnitelman 8,0 miljoonalla eurolla ja **toimintamenot** 6,3 miljoonalla eurolla. **Toimintakate** muodostui 1,1 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota ja 5,2 miljoonaa euroa muutettua talousarviota vahvemmaksi. **Konsernipalveluissa** toimintakate pysyi alkuperäisen talousarvion raameissa toteutuen 2,2 miljoonaa euroa alkuperäistä parempana. **Elinvoima- ja ympäristötoimialan**

toimintakate oli 3,8 miljoonaa euroa parempi kuin alkuperäinen talousarvio. **Teknisen toimialan** toimintamenot ylittivät muutetun talousarvion 0,3 miljoonalla eurolla ja alkuperäisen talousarvion 2,2 miljoonalla eurolla. **Sivistystoimialan sivistyslautakunnan** toimintakate oli puolestaan 0,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Alkuperäisen käyttösuunnitelman sivistystoimiala ylitti 1,5 miljoonalla eurolla. Uutena aloittaneen **vapaa-ajan lautakunnan** alaisen toiminnan osalta toimintakate toteutui 0,6 miljoonaa euroa yli alkuperäisen talousarvion.¹

Kaupungin tulostavoite toteutui hieman alkuperäistä budjettia vahvempuna. Vaikka toimintamenot ylittyivät, niin samalla toimintatuloja kertyi sitäkin enemmän yli arvioidun. **Tarkastuslautakunta näkee kuitenkin nykyisen organisaatorakenteen taloussuunnittelun kannalta entistä ennakoitavampana.**

Tuomas Hatanpää

2.3.3. Liikelaitosten talous

Porin Vesi tuloutti talousarvion mukaisesti kaupungille peruspääoman korkoa 2,7 miljoonaa euroa. Toimintatuotot laskivat 0,2 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta ollen 21,0 miljoonaa euroa, mikä oli 0,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin talousarviossa. Tilikauden ylijäämä oli 1,4 miljoonaa euroa, mikä alitti talousarvion 1,2 miljoonalla eurolla. Toiminnan menot olivat 12,5 miljoonaa euroa, joissa oli kasvua edelliseen vuoteen miljoonan verran. Viime vuosien inflaation vaikutus tuli Porin Veden osalta näkyviin vuonna 2023, kun aiemmat vuositoumitussopimukset päättyivät. Rakentamisen hiipuminen vähensi jälleen myytyjen uusien vesijohto- ja viemäri liittymien määrää. Puhdistettu jätevesimäärä kasvoi yli kymmen prosenttia, koska vuosi 2023 oli vuotta 2022 sateisempi ja Pomarkun kunnan jätevedet ryhdyttiin johtamaan vuoden 2022 lopusta alkaen Poriin Luotsinmäen keskuspuhdistamolle. Uutta vesijohtoverkostoa rakennettiin neljä kilometriä ja jätevesi- ja hulevesiviemäriverkostoa myös neljä kilometriä. Porin Vesi näkee, että asiakkaidensa talouden kiristymisen aiheuttamat säästötoimet veden käytössä saattavat jatkossakin aiheuttaa heikkenevää tulokertymää.¹

Tilikauden investoinnit olivat 5,1 miljoonaa euroa, joka vastaa suunnilleen talousarviota. Investointiohjelman mukaiset kohteet toteutettiin jälleen tulorahoituksella. Investointikohteista lähes 90 prosenttia oli saneerauskohteita. Laajennus- ja uudisrakennusinvestoinneista suurimmat olivat

vesijohto ja jätevesiviemäri Radanvarrentielle ja Tahkoluodon siirtoviemäri. Saneerausinvestoinneista merkittävimmät olivat pääviiemäriin alkupään saneeraus sukkaajutusmenetelmällä ja Lukkarinsannan suuremman alavesisäiliön täydellinen kunnostus.¹

Porin Palveluliikelaitoksen käyttötalouden volyyymi putosi hyvinvointialueuudistuksen myötä edellisvuoteen verrattuna noin kolmasosan. Palveluliikelaitos tuloutti kaupungille 0,4 miljoonaa euroa korvauksena omasta pääomasta talousarvion mukaisesti. Toimintatulot toteutuivat 18,0 miljoonaan euroon, mikä on 0,4 miljoonaa euroa talousarviota enemmän ja kymmenen miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Henkilöstökulut toteutuivat 8,5 miljoonaa euroa edellisvuotta matalampina 11,3 miljoonalla eurolla. Investoinnit toteutuivat talousarvion mukaisesti ja olivat edellisvuoden tapaan 0,3 miljoonaa euroa.¹ Palveluliikelaitosta käsitelään arviointikertomuksessa laajemmin omana teemanaan luvussa 7.2.

Lähteet Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen:

- 1) Porin kaupungin tilinpäätös 2023.
- 2) Koontitiedosto suurtenkaupunkien tilinpäätöstiedoista, kerätty keskitetysti kustakin kaupungista Lahden kaupungin tarkastustoimiston toimesta.
- 3) Tarkastuslautakunnan kuuleminen 15.3.2024.
- 4) Porin kaupungin tilinpäätökset 2015–2023 ja Kuntaliiton tilinpäätösanalyysit.

3. KAUPUNKIKONSERNI

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnassa tavoitellaan kaupunkikonsernin kokonaisetua. Tavoite on siis enemmän kuin yhteisöjen yhteenlaskettu taloudellinen tulos, mihin liittyvät yrityskonsernien tavoitteet. ¹

Kaupunkikonserni poikkeaa yritysmaailman konsernirakenteista siten, että siihen voi kuulua konserniyhtiöiden lisäksi kaupunkiorganisaatio toimialoineen ja liikelaitoksineen, yhdistyksiä, säätiöitä, muita yhteisöjä sekä kuntayhtymiä. Konserniyhtiöt toteuttavat kaupungin strategiaan ja kokonaisuuteen perustuen tuloksellisesti omistajan tavoitteita. Se, mitä yhtiöiltä voidaan vaatia, riippuu omistussuuden suuruudesta. ^{2, 3}

Porin kaupunkikonsernin konsernirakenteessa raportoitiin tapahtuneen vain vähän muutoksia vuonna 2023. Uusi tytäryhtiö Keräämö Oy aloitti toimintansa ja Kiinteistö Oy Lavian Virastotalo purettiin 31.12.2023 selvitysmenettelyn

kautta. ⁴ Vuoden 2023 konsernitilinpäätökseen oli yhdistelty yhteensä 52 tytäryhteisöä. Näistä 44 oli tytäryhtiöitä, viisi säätiöitä, kaksi kuntayhtymää sekä yksi osakkuusyhtiö. Yhdistelemättä oli kolme osakkuusyhteisöä. ²

Tarkastuslautakunta on vuoden 2014 arviointikertomuksessa pitänyt tytäryhteisöjen lukumäärää suurena tehokkaan konserniohjauksen kannalta ja edellytti suunnitelman laatimista niiden vähentämiseksi. Vuoden 2014 tilinpäätökseen oli yhdistelty tytäryhteisöjä yhteensä 62 kappaletta ⁵. Erilaisten järjestelyjen kautta tytäryhteisöjen määrää saatiin vähennettyä niin, että vuoden 2017 tilinpäätökseen oli yhdistelty tytäryhteisöjä 51 kappaletta ⁶. Tämän jälkeen tilinpäätökseen yhdisteltyjen tytäryhteisöjen määrä on vuositasolla joko lisääntynyt tai pysynyt vuoden 2017 tasolla ⁷.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tytäryhteisöjen määrää suurena tehokkaan ja linjakkain konserniohjauksen kannalta. Tarkastuslautakunta kannustaa konsernirakenteen suunnitelmalliseen omistaja-arvoa kasvattavaan tiivistämiseen.

Lauri Kilkku

3.1. Konsernijohdolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

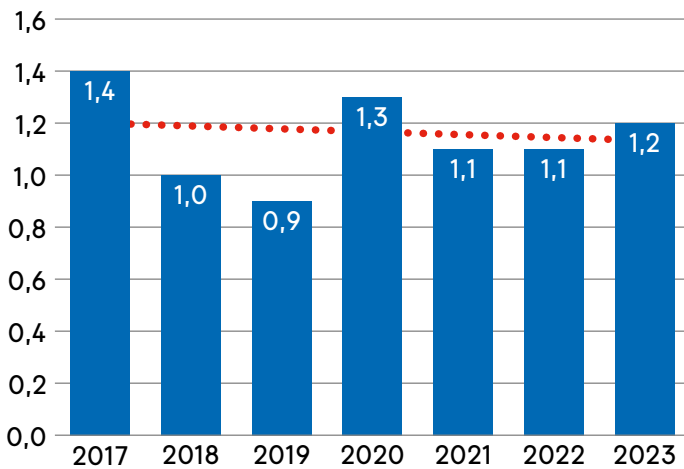
Konsernijohdolle oli asetettu seuraavat talousarviovuoteen 2023 sidotut tavoitteet:

1. Konsernin lainanhoitokatteessa tavoitellaan yli yhden olevaa lukua.
2. Kaupungin omistajapolitiikan käsittely ja mahdolliset tarvittavat päivitykset valtuustolle voimassa olevan omistajapoliittisten linjausten mukaisesti yhteistyössä tytäryritysten kanssa. ²

Kuviossa 1 on kuvattu kaupunkikonsernin laskennallisen lainanhoitokatteen kehitys vuosina 2017–2023.

Kuvio 1. Konsernin laskennallisen lainanhoitokatteen kehitys vuosina 2017–2023 ⁷

Laskennallinen lainanhoitokate
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Laskennallinen lainanhoitokate kertoo siitä, miten Porin kaupunkikonserni pystyy tulorahoituksellaan kattamaan lainoista aiheutuvat velvoitteet eli korko- ja lyhennyskustannukset. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate on myös yksi niin sanotuissa kriisikuntakriteereissä esiintyvistä tunnusluvuista ⁸. Pidemmän aikavälin trendin seuraaminen on lainanhoitokatteen kohdalla olennaisempaa kuin vuosikohtaisen toteuman analysointi. ³ Kuviossa 1 voidaan nähdä, että kaupunkikonsernin lainanhoitokatteen kehitys on ollut aikavälillä 2017–2023 lievästi laskeva.

Konsernijohto vastaa omistajapolitiikan ja siihen perustuvan omistajaohjauksen toteutumisesta ⁹. Porin kaupungin konsernijohtoon kuluva viranhaltijoita koskeva määritelmä muuttui, kun päivitetty omistajapoliittiset linjaukset astuivat voimaan 16.10.2023. Ennen konsernijohtoon kuuluivat kaupunginhallituksen lisäksi kaupunginjohtaja, rahoitusjohtaja sekä koordinaatiovastuulliset viranhaltijat ¹⁰. Päivitetyn määritelmän mukaan kaupunginhallituksen lisäksi konsernijohtoon kuuluvat 16.10.2023 alkaen kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, omistajaohjauksen valmistelusta vastaava henkilö sekä talous- ja hallintojohtaja ¹¹. Vuoden 2024 alusta omistajaohjaus siirtyi valmistelutehtävänä konsernipalveluista elinvoima- ja ympäristötoimialan uudelleen nimettyyn kaupunkikehitys ja omistajaohjausyksikköön ¹².

Omistajapoliittisissa linjauksissa otetaan yhteisökohtaisesti kantaa:

- yhteisön strategiseen asemaan
- yhteisön ollessa strateginen tytäryhtiö yhtiön rooliin kaupunkistrategian toteuttamisessa
- siihen, toimiiko yhtiö kilpailuilla markkinoilla
- omistamisen perusteeseen
- kaupungin omistusosuuteen
- omistajalle raportoitaviin pidemmän aikavälin tavoitteisiin, suoritteisiin ja mittareihin
- sekä tuloutukseen omistajalle. ¹¹

Omistajapoliittisia linjauksia täydentävä kiinteistöohjelma sekä sijoitustoiminnan periaatteet on tavoitteena viedä kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi vuoden 2024 kevätkaudella ³.

Konsernijohdolle vuodelle 2023 asetetut tavoitteet saavutettiin. Kaupunkikonsernin lainanhoitokate oli 1,2 ja kaupunginvaltuuston vahvistamat päivitetty omistajapoliittiset linjaukset astuivat voimaan 16.10.2023.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajapoliittisiin linjauksiin lisätään seuraavalla päivityskierroksella yhteisökohtaisiin tietoihin maininta siitä, jos konserniyhteisö on Porin kaupungille hankintalaissa määritelty sidosyksikkö. Yhtiön sidosyksikköasema on merkityksellinen tieto omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan arvioinnin näkökulmasta.

Lauri Kilku

3.2. Konserniyhtiöiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Konserniohjeessa todetaan, että yhtiön tulee järjestää itselleen toiminnan laajuuden edellyttämä sisäinen valvonta ja, että yhtiön riskienhallinnan periaatteet tulee määritellä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisen ollessa yhtiön operatiivisen johdon vastuulla on yhtiön hallituksen arvioitava säännöllisesti sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta. ¹³ Strategisiksi konserniyhtiöiksi määritellyt yhtiöt raportoivat tilinpäätösraportoinnin yhteydessä omistajalle yhtiön toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta tilikaudella ².

Tarkastuslautakunta kysyy, onko konsernijohdolla riittävän kattava kokonaiskuva koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta?

Lauri Kilkku

3.3. Strategisille konserniyhtiöille määritettyjen tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto vahvistaa talousarviossa merkittävälle strategisille tytäryhtiöille vuositason strategiset tavoitteet. Strategisiksi konserniyhtiöiksi määritellään sellaiset yhtiöt, joilla on liikevaihdon ja toiminnan kokoluokan, toimialan, omistajariskin sekä kokonaisharkinnan näkökulmasta kaupunkikonsernissa merkittävä rooli ¹³.

Markkinoilla toimivat strategiset konserniyhtiöt:

- Pori Energia Oy
- Porin Satama Oy

Muut strategiset konserniyhtiöt:

- Länsirannikon Koulutus Oy
- Porin Linjat Oy (strateginen konserniyhtiö 16.10.2023 asti)
- Porin YH-Asunnot Oy
- Porin Toimitilat Oy (strateginen konserniyhtiö 16.10.2023 asti)
- Prizztech Oy

- Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy
- Suisto Kiinteistöt Oy (strateginen konserniyhtiö 1.1.2023 alkaen)
- Keräämö Oy (strateginen konserniyhtiö 16.1.2023 alkaen)

Seuraavissa kappaleissa on kuvattu strategisille konserniyhtiöille vuodelle 2023 asetettujen strategisten tavoitteiden sekä niihin liitettyjen mittareiden toteutuminen sekä taloudellinen toteuma verrattuna vuoteen 2022.

Saavutettavuusnäkökulmasta yhtiökohtaisissa talouden toteumavertailutaulukoissa ja tärkeimmissä suoritteissa on käytetty seuraavaa asteikkoa:

Mittari parantui:	↑
Mittari heikentyi:	↓

Saavutettavuusnäkökulmasta yhtiökohtaisissa strategisiin tavoitteisiin liitettyjen mittareiden toteumataulukoissa on käytetty seuraavaa asteikkoa:

Mittarin tavoite toteutui:	Toteutunut
Mittarin tavoite ei toteutunut:	Ei toteutunut

Tarkastuslautakunta on ensimmäisen kerran vuoden 2023 arviointikertomuksessa halunnut korostaa omistajalle suunnatun toteumaraportoinnin informatiivisuutta seuraavilla merkinnöillä:

Toteumatieto nähdään informatiiviseksi:	+
Toteumatiedon informatiivisuudessa nähdään kehitettävää:	—

Toteumatiedon kehittämistarpeella viitataan esimerkiksi siihen, ettei numeraalisesta tavoitteesta huolimatta ole esitetty numeraalista toteumatietoa.

Länsirannikon Koulutus Oy

Länsirannikon Koulutus Oy vastaa nuorille ja aikuisille suunnatun ammatillisen koulutuksen järjestämisestä Satakunnassa ja Vakka-Suomessa ¹⁴. Yhtiö toimii Porissa Kiinteistö Oy Porin Winnovan omistamissa tiloissa. Omistajapoliittisissa linjauksissa on mainittu, että omistajaohjauksen näkökulmasta näitä yhtiöitä käsitellään vuodesta 2024 alkaen yhtenä kokonaisuutena. ¹¹

Taulukko 1. Länsirannikon Koulutus Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Länsirannikon Koulutus Oy:n (emo) talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	53,41 miljoonaa euroa	53,71 miljoonaa euroa	↑
Liikevoitto	-0,53 miljoonaa euroa	-4,35 miljoonaa euroa	↓
Tilikauden tulos	-0,48 miljoonaa euroa	-3,59 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	81,29 prosenttia	78,73 prosenttia	↓
Kokonaispääoman tuotto, ROA	-1,33 prosenttia	-11,38 prosenttia	↓

Taulukko 2. Länsirannikon Koulutus Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Länsirannikon Koulutus Oy:n strategisiin tavoitteisiin liittyvä mittari	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Vetovoimaluku, opiskelijat, ei sisällä tutkintokoulutukseen valmentavia opintoja suorittavia opiskelijoita	1,15	1,28	Toteutunut +
Vetovoimaluku, henkilöstö	73,00	ei raportoitu	—
Tutkintojen määrä	1900 kappaletta	2000 kappaletta	Toteutunut +
Tutkinnon osien määrä	14100 kappaletta	14876 kappaletta	Toteutunut +
Opiskelijapalautteen keskiarvo asteikolla 1-5	4,3	4,15	Ei toteutunut +
Toiminnan tulos	0 miljoonaa euroa	-3,59	Ei toteutunut +

Länsirannikon Koulutus Oy:n tärkeimmät suoritteet	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	
Tavoitteellinen opiskelijavuosi, valtionosuuskoulutus	4745 opiskelijavuotta	4640 opiskelijavuotta	↓
Koulutus- ja palvelutuotannon myynti	5,501 miljoonaa euroa	5,560 miljoonaa euroa	↑

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Länsirannikon Koulutus Oy:lle asetettu strateginen tavoite oli, että yhtiö saavuttaa laatimassaan strategiassa asetetut tavoitteet. Tavoitteen raportoitiin toteutuneen, kun mittareista kolme viidestä toteutui. Opiskelijoiden vetovoimaluku ylitti tavoitteen kuten myös tutkintojen määrä. Henkilöstön vetovoimalukua ei omistajalle raportoitu. Yhtiön strategian toteutumiseksi asetetuista mittareista ei toteutunut opiskelijapalautteen keskiarvotavoite 4,3, toteuman ollessa 4,15. Opiskelijapalautteen keskiarvo kuitenkin nousi vuodesta 2022, jolloin keskiarvo oli 4,09. Tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä jäi tavoitteesta hieman, noin kaksi prosenttia.¹⁵

Länsirannikon Koulutus Oy ei saavuttanut strategista tavoitetta nollatuloksesta. Tilikauden tulos oli noin 3,59 miljoonaa euroa tappiollinen. Vaikean taloustilanteen raportoitiin määrittäneen yhtiön toimintaa vuonna 2023. Inflaatiokehitys ja korkotason nousu rasittivat yhtiön tulosta yhdessä henkilöstökustannuskehityksen kanssa. Yhtiö toteutti 0,8 miljoonan euron säästöohjelman sekä aloitti muutosneuvottelut loppuvuodesta 2023. Koulutus- ja palvelutuotannon myynti saavutti ja ylitti tavoitteen sekä toteutui noin 38 prosenttia vuotta 2022 suurempana.^{14, 15}

Pori Energia -konserni

Pori Energia -konsernin liiketoiminta-alueita ovat energiapalvelut, jotka käsittävät sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja prosessienergian tuotannon sekä lämmön ja viilennyksen jakelun ¹⁶.

Taulukko 3. Pori Energia -konsernin taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Pori Energia -konsernin talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	135,62 miljoonaa euroa	135,47 miljoonaa euroa	↓
Liikevoitto	31,74 miljoonaa euroa	26,02 miljoonaa euroa	↓
Tilikauden tulos	23,51 miljoonaa euroa	15,24 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	36,82 prosenttia	40,33 prosenttia	↑
Kokonaispääoman tuotto, ROA	8,59 prosenttia	6,39 prosenttia	↓

Taulukko 4. Pori Energia -konsernin strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Pori Energia -konsernin strategisiin tavoitteisiin liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Sijoitetun pääoman tuotto vähintään	5,5 prosenttia	7,8 prosenttia	Toteutunut +
Taloudellinen lisäarvo (EVA)	suurempi kuin 0 euroa	ennuste +4,5 miljoonaa euroa	Toteutunut +
Hiilidioksidivapaan tuotannon osuus,kehitysuralla pysyminen laskettuna 36 kuukauden liukuvana keskiarvona	85 prosenttia	90,6 prosenttia	Toteutunut +
Asiakkaiden keskeytyskustannukset ovat enintään Energiaviraston valvontamallin mukaiset	1,387 miljoonaa euroa	0,584 miljoonaa euroa	Toteutunut +
Työtaturmien määrä, jotka aiheuttavat yli yhden päivän poissaolon	0 työtaturmaa	1 työtaturma	Ei toteutunut +

Pori Energia -konsernin tärkeimmät suoritteet	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	
Sähkön myynti	534 gigawattituntia	508 gigawattituntia	↓
Kaukolämmön myynti	717 gigawattituntia	691 gigawattituntia	↓
Prosessienergian myynti	270 gigawattituntia	307 gigawattituntia	↑
Sähkön siirto loppuasiakkaille	919 gigawattituntia	911 gigawattituntia	↓
Sähkön siirto voimalaitoksilta	601 gigawattituntia	464 gigawattituntia	↓

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Porin Energia -konserni saavutti kaikki muut omistajan asettamat strategiset tavoitteet lukuun ottamatta työtaturmien määrää. Vuonna 2023 oli sattunut yksi yli yhden päivän poissaoloja aiheuttanut työtaturma. Hiilidioksidivapaan tuotannon osuus toteutui selvästi tavoitetta suurempana ja asiakkaiden keskeytyskustannukset pysyivät myös reilusti Energiaviraston valvontamallin mukaista tasoa alempana.¹⁵

Pori Energia -konsernin vuoden 2023 liikevoitto oli noin 18 prosenttia vuotta 2022 pienempi, minkä raportoitiin johtueen alemmasta sähköhinnasta vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022. Sijoitetun pääoman tuottotavoite ja tavoite taloudellisen lisäarvon tuottamisesta omistajalle toteutuivat. Tärkeimmistä suoritteista vain prosessienergian myynti saavutti tavoitemyyntimäärän. Myyntimäärien taustalla vaikuttavat esimerkiksi vuoden keskilämpötila sekä kuluttajien toteuttamat sähkönsäästötoimet. Pori Energia Oy korotti kaukolämmön hintaa vuoden 2023 joulukuussa 11 prosenttia johtuen puupolttoaineiden kustannuskehityksestä.^{15, 16}

Porin Linjat Oy

Porin Linjat Oy:llä on Porin kaupunkikonsernissa erityistehtävä joukkoliikennepalveluiden tuottamisessa ja huoltovarmuudessa ¹¹. Porin Linjat Oy määriteltiin strategiseksi konserniyhtiöksi 16.10.2023 asti. Yhtiön tilinpäätöstä ei ole enää keväällä 2024 käsitelty kaupunginhallituksessa muiden strategisten konserniyhtiöiden tapaan. Omistajan vuodelle 2023 asettamien tavoitteiden toteutumisesta raportoitiin kuitenkin edelleen osana strategisten konserniyhtiöiden tietoja ja Porin kaupungin tilinpäätöstä. Jatkossa Porin Linjat Oy:n toiminnasta raportoidaan omistajalle strategisten konserniyhtiöiden raportoinnin ulkopuolella, osana omistajaohjauksen lausuntoa.

Taulukko 5. Porin Linjat Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Porin Linjat Oy:n talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	7,70 miljoonaa euroa	7,68 miljoonaa euroa	↓
Liikevoitto	-0,11 miljoonaa euroa	0,18 miljoonaa euroa	↑
Tilikauden tulos	-0,11 miljoonaa euroa	0,20 miljoonaa euroa	↑
Omavaraisuusaste	37 prosenttia	43 prosenttia	↑
Kokonaispääoman tuotto, ROA	-0,5 prosenttia	0,8 prosenttia	↑

Taulukko 6. Porin Linjat Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Porin Linjat Oy:n strategiaan liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Maksuvalmius, quick ratio	yli 1	toteutuu	Toteutunut —
Oman pääoman tuottoprosentti, ROE	yli 5 prosenttia	ei raportoitu	Ei toteutunut —
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti, ROCE	yli 3 prosenttia	ei raportoitu	Ei toteutunut —
Yhteistyön lisääminen pelastus-, kriisinhallinta- ja huoltovarmuustoimijoiden kesken	Kyllä	toteutunut varautumisen, viestinnän ja riskienhallinnan osalta	Toteutunut +
Turvallisuuteen ja poikkeustilanteiden hallintaan liittyvien toimintasuunnitelmien ja dokumenttien päivitys	Kyllä	toteutunut varautumisen, viestinnän ja riskienhallinnan osalta	Toteutunut +
Matkustajamäärän prosentuaalinen kasvu verrattuna edelliseen vuoteen palvelujen teknisten ja laadullisten parannusten myötä	kasvu edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan	+15 prosenttia	Toteutunut +
Yhtiön strategiaa uudistetaan vuonna 2023 vastaamaan kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista ja tukemaan Pori 2030 strategiaa	Kyllä	Kyllä	Toteutunut +

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Porin Linjat Oy:n tärkeimmät suoritteet	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	
Rahastus ja kortit	750 000 euroa	1 267 000 euroa	↑
Koulu- ja tilausajot	502 000 euroa	542 000 euroa	↑

Porin Linjat Oy:n toiminnan kannattavuuteen ja kilpailukykyyn liittyvistä mittareista maksuvalmiustavoitteen raportoitiin toteutuneen, mutta pääoman tuottotavoitteet eivät toteutuneet. Porin Linjat Oy:n tilikauden tulos oli 0,2 miljoonaa euroa. Yhtiön 7,68 miljoonan euron liikevaihdosta 94 prosenttia oli Porin kaupungin joukkoliikenneviranomaisen kanssa solmitun hankintasopimuksen alaista liikennöintiä. Hankintasopimukseen sisältyvän ja kustannusten vaihteluun liittyvän indeksiehdon raportoitiin kattaneen yleisen kustannusten nousun.^{2, 15}

Omistaja oli määritellyt Porin Linjat Oy:lle vuodelle 2023 strategisiksi tavoitteiksi myös vahvistaa Porin Linjat Oy:n roolia joukkoliikenneviranomaisen tukitoimintona sekä edistää viranomaisen kanssa yhteistyössä joukkoliikenteen käyttöä. Näiden tavoitteiden raportoitiin mittareiden valossa toteutuneen. Yhtiön strategisena tavoitteena oli vuonna 2023 myös huomioida kestävä kehitys tavoitteet. Tavoite toteutui, koska yhtiö oli ottanut käyttöön uudistetun strategian mittareineen sekä sitoutunut osaltaan Porin kaupungin kiertotalouden tiekarttahankkeeseen. Tärkeimmät suoritteet ylittivät asetetut tavoitteet. Rahastus ja kortit noin 67 prosentilla sekä koulu- ja tilausajot noin kahdeksalla prosentilla.¹⁵

Porin Satama Oy

Porin Satama Oy:n toimialana ja liiketoimintaideana on tuottaa ja ylläpitää sekä toiminnallisesti että kustannuksiltaan tehokasta satamaa suomalaisen teollisuuden, logistiikkayhtiöiden ja satamaoperaattorien tarpeisiin ¹¹.

Taulukko 7. Porin Satama Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Porin Satama Oy:n talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	11,43 miljoonaa euroa	8,16 miljoonaa euroa	↓
Liikevoitto	9,18 miljoonaa euroa	-0,50 miljoonaa euroa	↓
Tilikauden tulos	2,58 miljoonaa euroa	-0,72 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	57,2 prosenttia	58,0 prosenttia	↑
Kokonaispääoman tuotto, ROA	8,3 prosenttia	-0,1 prosenttia	↓

Taulukko 8. Porin Satama Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Porin Satama Oy:n strategiaan liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Investoinnit toteutetaan vuosisuunnitelman mukaisesti	Kyllä	Kyllä	Toteutunut +
Liikevoitto	1,8 miljoonaa euroa	-0,5 miljoonaa euroa	Ei toteutunut +
Pääoman tuotto	2,5 prosenttia	ei raportoitu	Ei toteutunut —
Tavaraliikenteen liikevaihdon kasvu	5,0 prosenttia	ei raportoitu	Ei toteutunut —
Sairauspoissaoloprosentti	alle 2,5 prosenttia	ei raportoitu	Ei toteutunut —
Koulutuspäivät	0,5 päivää/henkilö	ei raportoitu	Toteutunut —

Porin Satama Oy:n tärkeimmät suoritteet	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	
Tavaraliikenne	4 100 000 tonnia	3 265 626 tonnia	↓
Alusliikenne	540 kappaletta	458 kappaletta	↓

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Porin Satama Oy saavutti strategiset tavoitteet liittyen investointien toteuttamiseen investointisuunnitelman mukaisesti sekä yhtiön organisoitumiseen oikein niin, että työmäärään nähden on oikea määrä moniosaavaa henkilöstöä. Investointeihin liittyen raportoitiin, että Ro-ro-lastauksen eli ilman nosturia tapahtuvan lastauksen mahdollistava ramppi-investointi siirtyi vuoteen 2024. Investoinnin toteuttamista siirrettiin hankkeeseen haetun Euroopan Unionin tuen aikataulujen vuoksi. Porin Satama Oy:n liikevoitto alitti tavoitteen noin 2,3 miljoonalla eurolla. Tavaraliikenne jäi tavoitteesta noin 20 prosenttia ja vuoden 2022 liikenteen määrästä noin 32 prosenttia. Alusliikenne jäi tavoitteesta noin 15 prosenttia. Vuonna 2022 hiililiikenne oli ennätysellisen vilkasta johtuen Venäjälle asetetuista pakotteista sekä energiakriisistä. Vuonna 2023 hiililiikenteen raportoitiin hiipuneen. Yleinen taloustilanteen heikkeneminen vaikutti myös tavaraliikenteeseen. Porin Satama Oy ei pystynyt maksamaan omistajalle lainan korkoa vuonna 2023. ^{2, 15}

Taloudellisesti vaikeasta vuodesta 2023 huolimatta Porin Satama Oy raportoi valoisemmista tulevaisuuden näkymistä. Odotuksia positiivisemmasta tulevaisuudesta luovat teollisten toimijoiden kasvanut kiinnostus Meri-Poria ja satamaa kohtaan, ulkopuolisen satamaoperaattorin investoinnit nosturikalustoon, siviili- ja sotilaskalustoliikennettä palveleva Ro-ro-lastausramppi-investointi sekä Porin aseman korostuminen Suomen logistisella kartalla. ¹⁵

Porin Toimitilat Oy

Porin Toimitilat Oy tuottaa toimitilapalveluita pääosin Porin kaupunkikonsernin ulkopuolisille julkisyhteisöille ja yksityisille toimijoille ¹¹. Porin Toimitilat Oy määriteltiin strategiseksi konserniyhtiöksi 16.10.2023 asti. Yhtiön tilinpäätöstä ei ole enää keväällä 2024 käsitelty kaupunginhallituksessa muiden strategisten konserniyhtiöiden tapaan. Omistajan vuodelle 2023 asettamien tavoitteiden toteutumisesta raportoitiin kuitenkin edelleen osana strategisten konserniyhtiöiden tietoja ja Porin kaupungin tilinpäätöstä. Jatkossa Porin Toimitilat Oy:n toiminnasta raportoidaan omistajalle osana omistajaohjauksen lausuntoa.

Taulukko 9. Porin Toimitilat Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Porin Toimitilat Oy:n talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	3,90 miljoonaa euroa	4,15 miljoonaa euroa	↑
Liikevoitto	0,22 miljoonaa euroa	0,25 miljoonaa euroa	↑
Tilikauden tulos	0,20 miljoonaa euroa	0,17 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	83,45 prosenttia	85,7 prosenttia	↑
Kokonaispääoman tuotto, ROA	0,4 prosenttia	0,79 prosenttia	↑

Taulukko 10. Porin Toimitilat Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Porin Toimitilat Oy:n strategiaan liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrä	noin 1 miljoonaa euroa	toteutunut lainaohjelman mukaisesti	Toteutunut —
Tulos positiivinen	tulos nolla tai yli nolla	+0,17 miljoonaa euroa	Toteutunut +
Suunnitelman mukaiset poistot tehdään täysimääräisenä	Kyllä	Kyllä	Toteutunut +
Päivystyskäyntien ja palvelupyyntöjen lukumäärä	ei tavoitearvoa	päivystyskäyntejä 15 kappaletta, palvelupyyntöjä 80 kappaletta	Toteutunut —
Erityisesti toimitilaturvallisuutta painottavien uusien vuokrausten lkm	ei tavoitearvoa	2 kappaletta	Toteutunut —

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Omistaja ei ole asettanut yhtiölle strategisista tavoitteista erillisiä suoritettavoitteita.

ei tavoitetta

ei raportoitu

Porin Toimitilat Oy saavutti omistajan vuodelle 2023 asettamat strategiset tavoitteet. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin lainaohjelman mukaisesti, tilikauden tulos oli positiivinen ja poistot tehtiin täysimääräisinä. Päivystyskäyntien ja palvelupyyntöjen määrille ei ollut asetettu tavoitearvoa, mutta tavoitteen raportoitiin toteutuneen. Toimitilaturvallisuutta painottaneita vuokrauksia oli toteutunut kaksi. Tavoitearvoa ei vuokrauksien määrälle ollut asetettu. Yhtiön liikevaihto kasvoi vuodesta 2022 noin kuusi prosenttia ollen 4,15 miljoonaa euroa. ^{2, 15}

Porin YH-Asunnot Oy

Porin YH-Asunnot Oy:n toimialana on omistaa ja hallita sekä rakennuttaa Porin kaupungin alueella sijaitsevia ja sinne rakennettavia kiinteistöjä sekä harjoittaa asuin- ja liiketilojen vuokraus ja vuokravälitystoimintaa ja isännöintitoimintaa ¹⁷.

Taulukko 11. Porin YH-Asunnot Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Porin YH-Asunnot Oy:n (emo) talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	14,65 miljoonaa euroa	14,57 miljoonaa euroa	↓
Liikevoitto	1,99 miljoonaa euroa	0,45 miljoonaa euroa	↓
Tilikauden tulos	0,00 miljoonaa euroa	-0,29 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	9,9 prosenttia	9,81	↓
Kokonaispääoman tuotto, ROA	1,2 prosenttia	1,34	↑

Taulukko 12. Porin YH-Asunnot Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Porin YH-Asunnot Oy:n strategisiin tavoitteisiin liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Maksuvalmius ilman seuraavan vuoden lainan lyhennyksiä	yli 2	1,47	Ei toteutunut +
Lainojen nettolyhennys	yli 2,0 miljoonaa euroa	2,14 miljoonaa euroa	Toteutui +
Toteutunut käyttöaste tavallisissa vuokra-asunnoissa; toteutuneet vuokratuotot suhteessa teoreettiseen maksimi vuokratuottoon	yli 95 prosenttia	92,4 prosenttia	Ei toteutunut +
Toteutunut asukkaiden vaihtuvuus tavallisissa vuokra-asunnoissa; uudet sopimukset koko asuntosopimuskannasta	alle 25 prosenttia	22,4 prosenttia	Toteutui +
Porin YH-Asunnot Oy:n tärkeimmät suoritteet	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	
Vuokraus	13 362 000 euroa	13 377 000 euroa	↑
Isännöinti	830 000 euroa	903 000 euroa	↑
Rakennuttaminen	463 000 euroa	289 000 euroa	↓

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Porin YH-Asunnot Oy lyhensi lainoja yli tavoitteen vuonna 2023. Tavallisten vuokra-asuntojen asukkaiden vaihtuvuustavoite saavutettiin myös. Muut omistajan Porin YH-Asunnot Oy:lle vuodelle 2023 asettamat strategiset tavoitteet eivät toteutuneet. Yhtiön maksuvalmius jäi tavoitteesta eikä vuokra-asuntojen käyttöastetavoitteita saavutettu. Tilikauden tulos oli 0,29 miljoonaa euroa tappiollinen. Vuokraus- ja isännöintitoiminnan euromääräiset tavoitteet saavutettiin rakennuttamistoiminnan jäädessä tavoitteesta noin 38 prosenttia.^{2, 15} Omistajapoliittisissa linjauksissa on Porin YH-Asunnot Oy:n rakennuttamisesta todettu, että yhtiö rakennuttaa oman konsernin taseeseen vuokra-asuntoja vallitsevan markkinatilanteen mukaisesti. Omistajapoliittisissa linjauksissa on myös todettu, että Porin YH-Asunnot Oy ja Porin kaupunki suunnittelevat yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen järjestämismallin.¹¹

Prizztech Oy

Prizztech Oy:n toimintaa sekä vuodelle 2023 asetettujen tavoitteiden toteutumista on arvioitu erityisteemana arviointikertomuksen luvussa 7.3.

Taulukko 13. Prizztech Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Prizztech Oy:n talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	3,40 miljoonaa euroa	3,92 miljoonaa euroa	↑
Liikevoitto	0,04 miljoonaa euroa	0,00 miljoonaa euroa	↓
Tilikauden tulos	0,02 miljoonaa euroa	0,00 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	53,24	57,91	↑
Kokonaispääoman tuotto, ROA	3,23	0,23	↓

Taulukko 14. Prizztech Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Prizztech Oy:n strategiisiin tavoitteisiin liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
Prizztech Oy:n asiakkaina olleiden yrittäjyydestä kiinnostuneiden henkilöiden määrä	600 henkilöä	638 henkilöä	Toteutunut +
Alueella perustettavista yrityksistä perustettu Prizztech Oy:n neuvonnan kautta	40 prosenttia	38 prosenttia	Ei toteutunut +
Prizztech Oy:n neuvontaan liittyvä asiakaskokemus (asteikolla 1-5)	4	4,53	Toteutunut +
Yritysten kasvutavoitekartoitukset ja toimenpiteet kasvutavoitteiden saavuttamiseksi	30 kappaletta	38 kappaletta	Toteutunut +
Yritysten investointivalmisteluiden avustaminen	5 kappaletta	13 kappaletta	Toteutunut +
Porin ekosysteemisopimusta edistäneiden hankkeiden ja yhteistyöaktiviteettien lukumäärä	10 kappaletta	24 kappaletta	Toteutunut +
Yritysten asiakaskokemus kiitettävä (asteikolla 1-5)	4	4,77	Toteutunut +
Omistaja-asiakkaiden asiakaskokemus kiitettävä (asteikolla 1-5)	4	4,4	Toteutunut +
Toteutunut tilikauden tulos vähintään	0 euroa	527,31 euroa	Toteutunut +

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Prizztech Oy:n tärkeimmät saavutukset

Tavoitearvo vuodelle 2023

Toteutunut arvo vuonna 2023

Omistaja ei ole asettanut yhtiölle strategisista tavoitteista erillisiä suoritetavoitteita.

ei asetettu

ei raportoitu

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy (SAMK) on noin 7 000 opiskelijan ja lähes 500 asiantuntijan monialainen, kansainvälisesti suuntautunut korkeakoulu, joka tarjoaa koulutusta neljällä eri paikkakunnalla: Porissa, Raumalla, Huittisissa ja Kankaanpäässä ¹⁸.

Taulukko 15. Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁵

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	39,29 miljoonaa euroa	43,78 miljoonaa euroa	↑
Liikevoitto	0,21 miljoonaa euroa	1,45 miljoonaa euroa	↑
Tilikauden tulos	-1,09 miljoonaa euroa	2,95 miljoonaa euroa	↑
Omavaraisuusaste	82,4	85,2	↑
Kokonaispääoman tuotto, ROA	-1,7	6,0	↑

Taulukko 16. Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n strategisten tavoitteiden ja tärkeimpien suoritteiden toteutuminen vuonna 2023 ¹⁵

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n strategiaan liittyvät mittarit	Tavoitearvo vuodelle 2023	Toteutunut arvo vuonna 2023	*
SAMKin opiskelijoiden työllistyminen valmistuksen jälkeen on metropolialueen jälkeen Suomen parasta. Tilastokeskuksen uusin työllistymistilasto syksyiltä 2023. Vuonna 2021 valmistuneiden työllistymisaste.	91,1 prosenttia	89,2 prosenttia	Ei toteutunut +
SAMKissa vuosittain tehtävän työhyvinvointikyselyn tulos on parempi verrattuna koulutustoimialaan tai asiantuntijaorganisaatioihin.	työhyvinvointikyselyn tulos suurempi kuin keskimäärin	työhyvinvointikyselyn tulos pienempi kuin keskimäärin	Ei toteutunut +
SAMKin osuus rahoitusmallin mukaisista kaikkien ammattikorkeakoulujen tutkintopisteistä. Osuus tutkintopisteistä vähintään	3,9 prosenttia	3,84 prosenttia	Ei toteutunut +
TKI-toiminnan volyyymi vähintään	4,3 miljoonaa euroa	4,6 miljoonaa euroa	Toteutui +
Positiivinen tilikauden tulos	tulos nolla tai yli nolla	tilikauden tulos 2,95 miljoonaa euroa ja sijoitusten arvomuutoksilla oikaistu tilikauden tulos 2,6 miljoonaa euroa	Toteutui +

* Tarkastuslautakunnan arvio toteumatiedon informatiivisuudesta

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n tärkeimmät saavutukset	Tavoitearvo	Toteutunut arvo	
Tutkinnot	1 234 kappaletta	1 233 kappaletta	↓
Avoimessa amk:ssa suoritettavat opintopisteet	39 981 kappaletta	33 476 kappaletta	↓

SAMK saavutti selkeästi strategisen tavoitteen positiivisesta tilikauden tuloksesta. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio eli TKI-toiminnan volyymi saavutti myös vuodelle 2023 asetetun strategisen tavoitteen. Yhtiön liikevaihto nousi noin 4,49 miljoonaa euroa vuodesta 2022. Liikevaihdon kasvun raportointiin johtuneen pääosin Euroopan Unionin ulkopuolelta tulleiden opiskelijoiden lukuvuosimaksujen kasvusta sekä kasvaneesta Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä rahoituksesta.^{15, 18}

Omistajan vuodelle 2023 asettamia toiminnallisia strategisia tavoitteita yhtiö ei saavuttanut. Tilastokeskuksen uusimman työllistymistilaston perusteella vuonna 2021 valmistuneiden osalta SAMKista valmistuneet työllistyivät metropolia-alueen ulkopuolisista ammattikorkeakouluista viidenneksi parhaiten. SAMKista valmistuneiden työllistymiskehityksen raportointiin olleen työllistymistilaston perusteella erittäin hyvä huolimatta siitä, että tavoitesijasta jäätin. SAMKissa otettiin ensimmäisen kerran vuonna 2023 työhyvinvointikyselyn toteuttamiseen käyttöön Eezy Flow Oy:n People Power -henkilöstökysely. Henkilöstön työhyvinvoinnin tavoiteltiin olevan koulutustoimialan tai asiantuntijaorganisaatioiden keskimääräistä työhyvinvointikokemusta parempi. Henkilöstökokemusta kuvaava indeksi oli SAMKissa tyydyttävä eli 66,7 asteikolla 0–100 ja alitti koulutusalan normin 68,6 sekä asiantuntijanormin 72,3. Tavoite ei siis toteutunut. SAMKin osuus kaikkien ammattikorkeakoulujen tutkintopisteistä jäi myös hieman tavoitteesta. Tutkintojen määrätavoite jäi vain yhdellä tutkinnolla tavoitteesta. Avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritettujen opintopisteiden määrä alitti tavoitteen noin 16 prosentilla.¹⁵

Suisto Kiinteistöt Oy

Suisto Kiinteistöt Oy:n omistukseen kuuluvat Mäntyluodon telakka, kiinteistö Tahkoluodosta, koulukiinteistöjä Tiilimäeltä sekä teollisuuskiinteistöjä Karjarannasta. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja vuokraa Tiilimäen koulukiinteistöä lukuun ottamatta tiloja yksityisille toimijoille. ⁴

Taulukko 17. Suisto Kiinteistöt Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022 ¹⁹

Suisto Kiinteistöt Oy:n talouden tunnusluvut	Toteutunut vuonna 2022	Toteutunut vuonna 2023	
Liikevaihto	2,35 miljoona euroa	2,40 miljoonaa euroa	↑
Liikevoitto	0,34 miljoona euroa	0,24 miljoonaa euroa	↓
Tilikauden tulos	0,28 miljoonaa euroa	- 0,01 miljoonaa euroa	↓
Omavaraisuusaste	ei raportoitu	ei raportoitu	
Kokonaispääoman tuotto, ROA	ei raportoitu	ei raportoitu	

Kaupunginhallitus nimesi 19.12.2022 Suisto Kiinteistöt Oy:n strategiseksi konserniyhtiöksi 1.1.2023 alkaen ²⁰. Suisto Kiinteistöt Oy:lle ei ole kuitenkaan vielä vuodelle 2023 asetettu strategisia tavoitteita. Yhtiön pitkän aikavälin tavoitteeksi on omistajapolitiittisissa linjauksissa määritelty kilpailukykyinen ja taloudellisesti kannattava toiminta ¹¹.

Keräämö Oy

Kaupunginvaltuusto päätti 20.6.2022 perustaa kuntien yhdessä omistaman jätehuoltopalveluita tarjoavan osakeyhtiön sillä edellytyksellä, että yhtiön osakkaaksi liittyy yhtiön taloudellisten ja toiminnallisten toimintaedellytysten kannalta riittävä määrä kuntia ²¹. Lopullisen päätöksen Porin osalta yhtiön perustamisesta yhdessä Ulvilan, Kokemäen, Harjavallan, Nakkilan, Merikarvian, Pomarkun, ja Siikaisten kanssa, teki Porin kaupunginhallitus 16.1.2023. Samalla yhtiö määriteltiin strategiseksi konserniyhtiöksi. ²² Porin kaupungin omistusosuus Keräämö Oy:stä on 68,7 prosenttia ².

Taulukko 18. Keräämö Oy:n taloudellinen toteuma vuonna 2023 ¹⁵

Keräämö Oy:n taloudelliset tavoitteet	Toteutunut vuonna 2023
Liikevaihto	4,46 miljoonaa euroa
Liikevoitto	-2,09 miljoonaa euroa
Tilikauden tulos	-1,97 miljoonaa euroa
Omavaraisuusaste	73,4
Kokonaispääoman tuotto, ROA	-23,3

Keräämö Oy:lle ei perustamisvuodelle 2023 ollut vielä asetettu strategisia tavoitteita. Yhtiön perustamisvuoden tilikauden tulos oli 1,97 miljoonaa euroa tappiollinen. Tappiollisen tuloksen raportoitiin johtuneen pääasiassa liiketoimintakaupassa yhtiölle luovutetun Hangassuon kaatopaikan jälkihoitovaruksen kirjaamisesta yhtiön taseeseen pakolliseksi varaukseksi. Menettely oli lainsäädännön ja ympäristöluvan varautumisedellytysten mukainen. ¹⁵ Pitkällä aikavälillä yhtiön tavoitteeksi on omistajapolitiittisissa linjauksissa määritelty nollatulos ¹¹.

Vuonna 2023 Porin kaupungin eli peruskunnan vuosikate auttoi Porin kaupunkikonsernia saavuttamaan konsernijohdolle asetetun yli yhden olevan lainanhoitokattotavoitteen. Aikaisemmin 2020-luvulla lähinnä konserniyhtiöiden voitolliset tai nollatavoitteen saavuttaneet tulokset ovat nostaneet kaupunkikonsernin laskennallisen lainanhoitokatte tavoitetasoon. **Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, miten kaupunkikonsernin laskennallinen lainanhoitokate saadaan vuonna 2024 nousemaan tavoitetasolle. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että keinojen tulee olla tuloksellisia eli kuntalaisten palvelutarpeet huomioivia, taloutta tasapainottavia sekä konserniyhtiöiden omistaja-arvoa kasvattavia toimia.**

Tarkastuslautakunta suosittelee, että strategiset konserniyhtiöt kiinnittävät huomiota omistajalle raportoitavien toteumatietojen informatiivisuuteen. Jos strategiselle vuositavoitteelle on määritelty numeraalinen toteumamittari kuten esimerkiksi sairauspoissaolo- tai pääomantuottoprosentti, niin on hyvä kertoa myös numeraalinen toteumatieto.

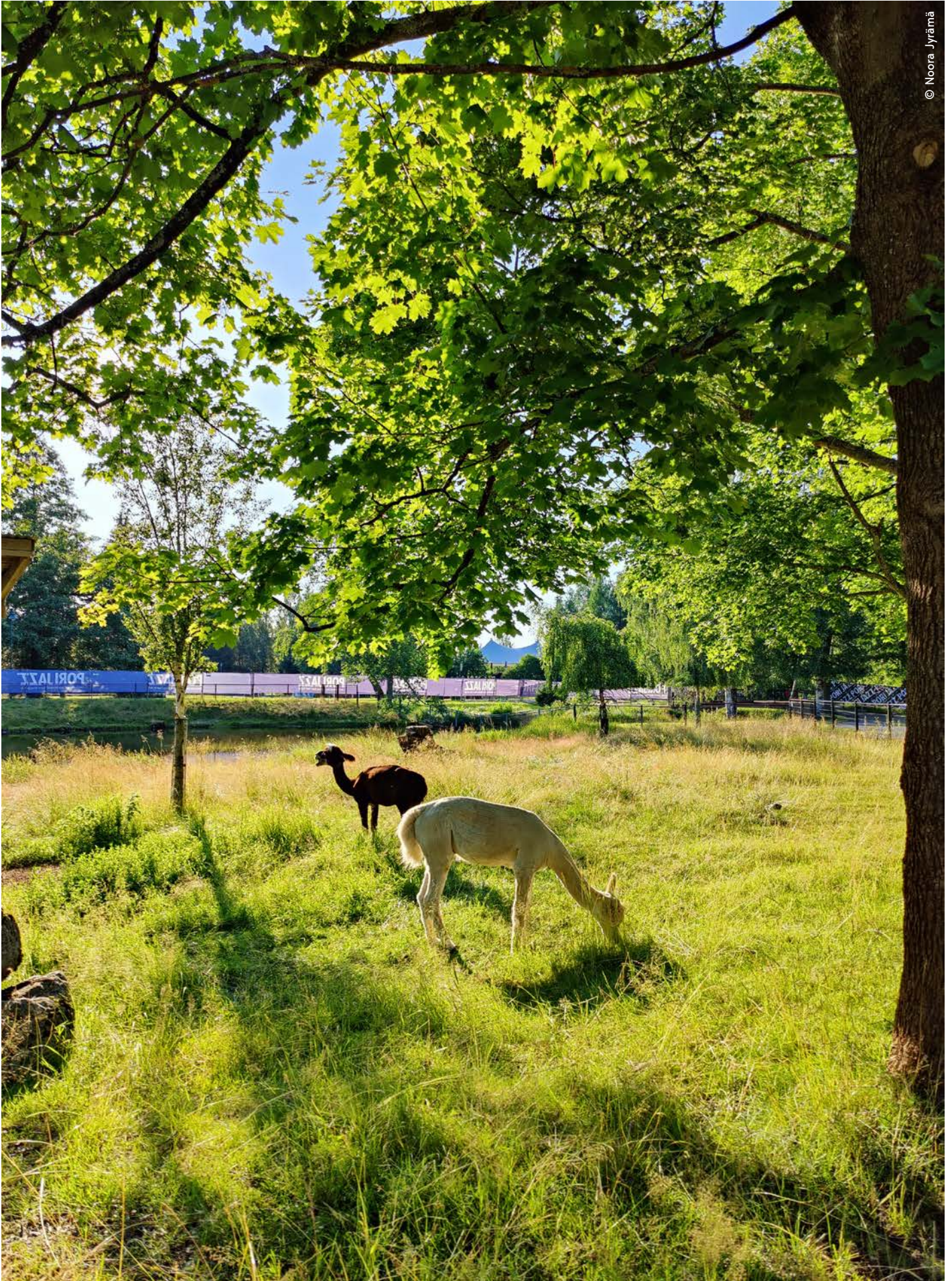
Suisto Kiinteistöt Oy:n lisäksi uusi tytäryhtiö Keräämö Oy oli määritelty vuoden 2023 aikana strategiseksi konserniyhtiöksi. Keräämö Oy:n taloudelliset toteumatiedot olivat osana strategisilta konserniyhtiöiltä koottua omistajalle suunnattua raportointia, mutta Suisto Kiinteistöt Oy:n tiedot eivät. **Tarkastuslautakunta painottaa omistajalle suunnatussa raportoinnissa yhdenmukaisen linjan merkitystä.**

Tarkastuslautakunta kiittää Porin Satama Oy:tä siitä, että yhtiön tulevaisuuden odotukset oli nostettu omistajalle koottuun raportointiin.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajaohjaus toimintona kokoa Porin kaupungin tytäryhteisöjen toiminnasta jatkossa vuosittaisen yhtenäisen raportin kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi ja kaupunginvaltuustolle tiedoksi. Raportointiin on hyvä lisätä myös arvio yhtiöiden tulevasta kehityksestä. Mallina on mahdollista käyttää esimerkiksi Tampereen kaupungin raportointia²³.

Lähteet konserniluku:

- 1) Meklin, P. (2018) Tavoitteet kuntakonsernin kokonaisedun osoittajana. Teoriaa ja havaintoja ARTTU2-tutkimuskunnista. ARTTU2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro 8/2018.
- 2) Porin kaupungin tilinpäätös 2023
- 3) Haastattelu, kuuleminen ja toteutetut selvitykset
- 4) Omistajaohjauksen lausunto 31.12.2023
- 5) Porin kaupungin tilinpäätös 2014
- 6) Porin kaupungin tilinpäätös 2017
- 7) Porin kaupungin tilinpäätökset vuosilta 2017–2023
- 8) Kuntalaki (410/2015) luku 13 pykälä 118 momentti 3 kohta 4
- 9) Kunnan omistajapoliittiset linjaukset (2024), Kuntaliitto
- 10) Omistajapoliittiset linjaukset 22.3.2021
- 11) Omistajapoliittiset linjaukset 16.10.2023
- 12) Hallintosääntö 1.1.2024
- 13) Konserniohje 22.3.2021
- 14) Länsirannikon Koulutus Oy:n tilinpäätös vuodelta 2023
- 15) Strategisten yhtiöiden raportit 31.12.2023
- 16) Pori Energia Oy:n tilinpäätös vuodelta 2023
- 17) Porin YH-Asunnot Oy:n tilinpäätös vuodelta 2023
- 18) Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n tilinpäätös vuodelta 2023
- 19) Suisto Kiinteistöt Oy:n tilinpäätös vuodelta 2023
- 20) Kaupunginhallitus 19.12.2022 § 790
- 21) Kaupunginvaltuusto 20.6.2022 § 91
- 22) Kaupunginhallitus 16.1.2023 § 34
- 23) Tampereen kaupungin tytär- ja osakkuusyhtiöt, Raportti toiminnasta vuodelta 2022, <https://www.tampere.fi/talous/toiminnan-ja-talouden-seuranta#omistajaohjauksen-raportit>, haettu 12.12.2023

4. HENKILÖSTÖJOHTAMINEN

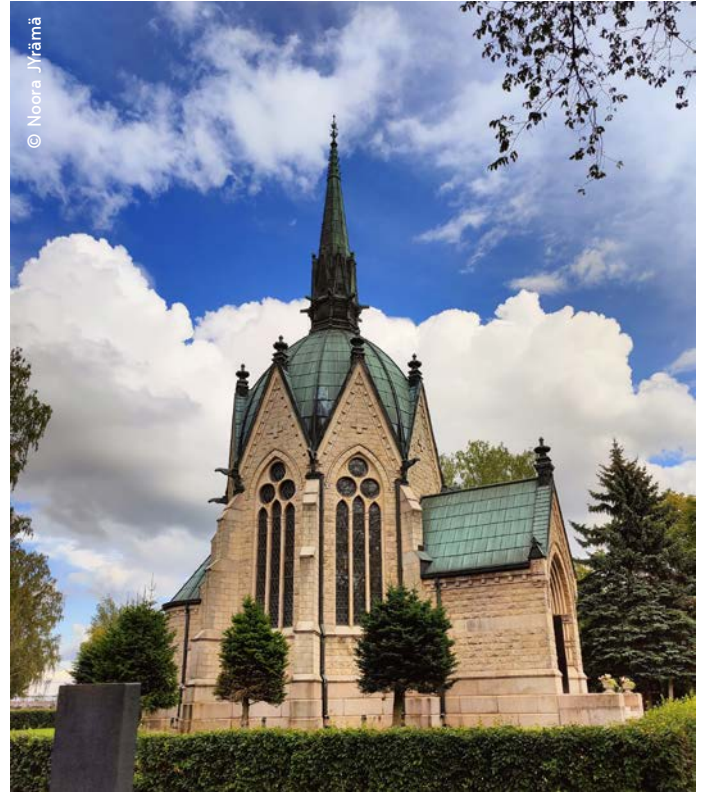
Porin kaupungin organisaatio koki suuren muutoksen, kun vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustöiden järjestämisestä siirtyi Satakunnan hyvinvointialueelle 1.1.2023. Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena kaupungin henkilöstön lukumäärä väheni noin puoleen entisestä. Hyvinvointialueelle siirtyi hieman yli 3000 henkilöä.

¹ Muutoksen myötä myös kaupungin rooli on uudistunut. Kaupungin tehtävänä on aiempaa korostuneemmin sekä luoda ennakoivalla otteella että edistää monialaisesti kaupunkilaisten hyvinvointia. ²

Vuosi 2023 oli siis ensimmäinen kokonainen toiminnallinen vuosi hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen.

² Niin sanotun uuden syklin alkaminen luo myös omat haasteensa tiedolla johtamiseen tiedon vertailtavuuden kanssa. Organisaatio on pyritty saamaan vertailukelpoiseen muotoon, mutta siihen ei ole täysin päästy. Näin ollen vuoden 2023 tietojen vertailu aiempiin vuosiin on haastavaa. Vasta vuoden 2024 lukujen pohjalta voidaan alkaa hahmottamaan uudistuneen organisaation trendejä ja sitä kautta asettaa uudenlaisia tavoitteita. ³

Hyvinvointialueuudistus kuitenkin myös selkeytti organisaatiota ja muutos on näin ollen mahdollistanut HR-yksikön työpanoksen kohdistamisen uudella tavalla. Toiminnassa on pystytty keskittymään aiempaa enemmän toiminnan kehittämiseen ja kohdentamaan toimintoja sinne, missä on havaittu olevan tarvetta. Hyvinvointialueuudistuksen lisäksi toiminnan organisointia on muuttanut HR-toimintojen keskittäminen. Keskittäminen on toteutettu osissa ja kolmen vuoden projekti saatiin valmiiksi vuoden 2023 lopulla. Uudistuksen myötä henkilöstöasiat pyritään hoitamaan HR-johtoisesti ja yhdenmukaisella tavalla. ^{2, 3}

Tiedolla johtamisen ja tiedonkulun kehittäminen

HR-toimintojen keskittämisen ja toimintojen kohdistamisen lisäksi vuoden 2023 aikana toiminnan kehittämisessä on painotettu tiedolla johtamista ja tilannekuvan muodostamista sekä esihenkilöiden tukemista. Tiedolla johtamisen ja tilannekuvan muodostamisen kehittämiseen liittyen henkilöstöraporttiin pohjautuvasta vuosiraportoinnista on siirrytty enemmän kohti jatkuvaa tilannekuvaraportointia. HR-mittareiden kehityssuuntien analysointiin on luotu kuukausittaisen raporttikäytännön ja vuosittain keväällä julkaistavan henkilöstöraportin rinnalle erilaisia osavuosi- ja tilannekuvaraportointeja. Raportointi on aiemmin ollut niukempaa painottuen pääosin henkilöstöraporttiin. ^{2, 3}

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat -työnantajajärjestön vuonna 2021 julkaisemassa suosituksessa henkilöstökertomuksen laadinnasta kannustetaan juuri jatkuvaan henkilöstötietojen seuraamiseen ja henkilöstötiedolla johtamiseen. Suosituksessa korostetaan myös henkilöstötiedon merkitystä strategisessa henkilöstöjohtamisessa ja päätöksenteossa. ⁴ Tiedolla johtamisella tuotetaan faktoihin pohjautuvaa tietoa sekä pyritään näin ollen varmistamaan toiminnan kehittämisen ja päätöksenteon perustuvan oikeaan tietoon ². Tiedolla johtaminen mahdollistaa erilaisen näkökulmien, vaihtoehtojen ja riittävän informaation huomioimisen johtamisessa ja päätöksenteossa. Tiedolla johtaminen vaatii kuitenkin myös riittävästi tiedon analysointia, keskustelua ja vuorovaikutusta, jotta tiedon pohjalta voidaan tehdä oikeanlaisia tulkintoja ja johtopäätöksiä. Tällöin pelkästä tiedon jakamisesta päästään kohti tiedolla johtamista. ⁵

HR-yksiköllä on käytössään merkittävä määrä eri tarkoituksiin hankittuja tietojärjestelmiä ². Tietojärjestelmissä ja niihin pohjautuvassa raportoinnissa koetaan kuitenkin olevan kehitettävää, koska tietoja joudutaan hakemaan monesta eri järjestelmästä ja raportointiin liittyy paljon manuaalista työtä. Lisäksi Porin kaupungille esimerkiksi talous-, henkilöstö- ja ohjelmistopalveluita toimittavan Sarastia Oy:n kanssa on paikoitellen ollut haasteita, kun tietoja ei olla saatu ajallaan. Tiedolla johtamiseen käytössä olevat ohjelmat tarjoavat paljon dataa, mutta datan hyödyntämistä tulisi vielä kehittää. Tiedon hakeminen ja kokoaminen manuaalisesti vievät aikaa ja resurssia tiedon analysoinnilta, tulkinnalta ja hyödyntämiseltä. On tärkeää pohtia, miksi ja mihin tarkoitukseen mitään tietoa kerätään. Yleisesti kuntien tiedolla johtamista kuormittavatkin juuri tiedon hajanaisuus ja jälkijätöisyys. Tilanteen kehitystä tulisi voida seurata helposti ja ajantasaisesti. ^{3,6} Keskeisiä tekijöitä ovat tiedon oikeellisuus, saavutettavuus ja ajantasaisuus ².

Esihenkilöiden tukeminen on mainittu yhtenä vastuullisuuden osana Pori 2030 -strategiassa ⁷. Esihenkilöiden tukemisen osalta viime vuonna aloitettiin johtoryhmien yhteiset tapaamiset ja esihenkilöfoorumin järjestäminen. Teemana on ollut yhteisen johtajanäkemyksen luominen. Esihenkilöitä halutaan informoida entistä paremmin yhteisistä toi-

mintamalleista ja luoda selkeämpää tilannekuvaa. Sisäisen viestinnän kehittäminen ja tiedonkulun parantaminen ovat näiden rakentamisen osalta keskeisessä roolissa, sillä sisäinen viestintä on pitkään ollut ja on edelleen haaste koko organisaation tasolla. Johtoryhmien yhteisten tapaamisten ja esihenkilöfoorumin lisäksi laajennettu johtoryhmä aloitti toimintansa tammikuussa 2024. Laajennettu johtoryhmä täydentää kaupungin johtoryhmän sekä toimialojen ja liikelaitosten johtoryhmien työskentelyä. Johtamisen kehittäminen on jatkuva prosessi ja monien asioiden kehittämistä jatketaan myös tulevana vuonna. ^{2,3}

Henkilöstökustannukset eli palkat sivukuluineen muodostavat talousarvion suurimman yksittäisen menoerän. Tuleville vuosille on ennustettu henkilöstökustannusten kasvua, joka ei sisällä laskennallista henkilölisäystä. Pääosa kulujen kasvusta selittyy inflaatiolla ja yleisillä palkankorotuksilla. Tuleville vuosille on siis odotettavissa kumuloituvaa kustannusten kasvua, mikäli asian suhteen ei tehdä toimenpiteitä. Tämä aiheuttaa osaltaan haasteita talousarvio- ja suunnitteluun. Vuoden 2024 talousarvion valmistelussa kiinnitettiin erityishuomiota henkilöstösuunnittelun ja talousarviovalmistelun synkronointiin. Samassa aikataulussa talousarvion valmistelun kanssa valmisteltiin toimialakohtaiset henkilöstösuunnitelmat, joiden pohjalta pystyttiin ensimmäistä kertaa johtamaan suoraan tarkka henkilöstöbudjetti. ^{3,8,9} Henkilöstön määrällinen suunnittelu tehtiin siis tavanomaista aiemmin, jotta tieto henkilöstösuunnitelman kustannuksista saatiin käyttöön talousarvioneuvotteluissa ². Talous- ja henkilöstösuunnittelun kytkeminen yhteen on tärkeä kehityssaskel ja lisää tiedolla johtamisen hyötyjä ^{3,5}.

Strateginen henkilöstöjohtaminen ja henkilöstöohjelman toteutumisen arviointi

Henkilöstöjohtaminen on yksi keskeisimmistä johtamisen osa-alueista ja sen tulee olla osana strategista suunnittelua sekä päätöksentekoa. Tavoitteena henkilöstöjohtamisessa ei ole pelkästään henkilöstöasioiden sujuva hoitaminen, vaan sen avulla voidaan vaikuttaa koko organisaation tavoitteiden saavuttamiseen. Henkilöstöjohtaminen kytkeytykin organisaation perustehtävään, päämääriin ja tavoitteisiin. Yhtenä henkilöstöjohtamisen keskeisenä tavoitteena on, että oikea määrä henkilöstöä on tekemässä oikeita asioita, jotta organisaation tavoitteet voidaan saavuttaa. Henkilöstövoimavarojen arviointi on näin ollen välttämätöntä toiminnan ja palvelun suunnittelussa sekä ennakoinnissa. Henkilöstötietoa tarvitaan johtamisen perustaksi.¹⁰

Pori 2030 -strategiassa yhtenä vastuullisuuden osa-alueena on listattu "Osaava, hyvinvoiva ja innostunut henkilöstö"⁷. Nämä ovat asioita, joita onnistuneiden henkilöstökäytäntöjen avulla pystytään tukemaan ja vahvistamaan. Näitä asioita edistämällä työntekijät pystyvät myös suoriutumaan työstään mahdollisimman hyvin ja sitoutuvat siihen.¹⁰ Vastuullinen henkilöstöpolitiikka mahdollistaa kaupungin perustehtävässä onnistumisen, tuloksellisen toiminnan ja laadukkaat palvelut. Henkilöstöjohtamisen tulee perustua muun muassa vahvistettuun henkilöstöohjelmaan, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä edistäviin toimintamalleihin sekä osaamisen johtamisen linjauksiin. Porin kaupungin strategisen henkilöstöjohtamisen keskeiset painopistealueet ovat:⁸

- henkilöstövoimavarojen johtaminen ja työnantajakuva,
- osaamisen johtaminen sekä
- työhyvinvoinnin johtaminen.

Painopistealueet on kirjattu Porin kaupungin henkilöstöohjelmaan ja painopisteiden alle on listattu niihin liittyviä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita¹¹. Henkilöstöohjelma on ollut pääpiirteiltään samansisältöinen kaksi valtuustokautta. Painopisteet ja tavoitteet on tarkoitus pitää samankaltaisena myös jatkossa, jotta kehityksen seuranta on mahdollista pidemmällä aikavälillä. Tämä on tärkeää, sillä

monet asetetuista tavoitteista ovat pitkän aikavälin tavoitteita eikä niitä näin ollen ole vielä täysin saavutettu.³

Henkilöstöohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan henkilöstöraportin ja osavuosisraportointien muodossa. Henkilöstöohjelman toteutumista on arvioitu Porin kaupungin henkilöstöraportissa. Sanallisessa muodossa esitettyihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin liittyen on laadittu niin laadullisia kuin määrällisiäkin mittareita.^{2,3} Tavoitteenasetannassa, mittareiden laadinnassa sekä tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa voidaan kuitenkin havaita olevan vielä kehitettävää. Esimerkiksi määrällisessä muodossa mitattaville tavoitteille ei välttämättä ole asetettu määrällisiä tavoitteita. Lisäksi lukijan on henkilöstöraportissa esitetyn arvioinnin pohjalta haastava saada selkeää käsitystä siitä, onko asetetut tavoitteet saavutettu. Myös pidemmän aikavälin tavoitteiden osalta tulisi asettaa tavoiteaika tavoitteen saavuttamiselle sekä ottaa kantaa sen osalta, missä kohtaa toteutumisen osalta mennään.

Jatkossa tavoitteena onkin asettaa laadullisten tavoitteiden rinnalle enemmän myös määrällisiä tavoitteita, mikä mahdollistaa paremmin tavoitteen toteutumisen seurannan ja arvioinnin. Henkilöstöohjelmassa esitettyjä tavoitteita täydennetään vuositasolla muissa dokumenteissa, kuten työterveyden toimintasuunnitelmassa. Esimerkkinä uusista määrällisistä mittareista toimii vuodelle 2024 työterveyden toimintasuunnitelmassa asetettu tavoite sairauspoissaolojen vähenemisestä, jossa tavoitetasoksi on asetettu 20 prosenttia.^{2,3}

Yhtenä henkilöstöjohtamisen keskeisenä tavoitteena on, että oikea määrä henkilöstöä on tekemässä oikeita asioita, jotta organisaation tavoitteet voidaan saavuttaa. Henkilöstövoimavarojen arviointi on näin ollen välttämätöntä toiminnan ja palvelun suunnittelussa sekä ennakkoinnissa. **Tarkastuslautakunta kysyy, onko organisaation osaamis- ja resurssitarpeet kartoitettu koko organisaation laajuisesti etenkin hyvinvointialueuudistuksen aiheuttaman roolin muutoksen ja tulevan TE-palvelut 2024 –uudistuksen mukanaan tuomien muutosten näkökulmasta? Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi huomioida kaupungin muuttunut rooli ja tulevat muutokset uudenlaisten osaamis- ja resurssitarpeiden näkökulmasta.**

Henkilöstöasioiden raportoinnissa on siirrytty enemmän kohti jatkuvaa tilannekuvaraportointia ja esihenkilöiden tukemista on lisätty käynnistämällä laajennetun johtoryhmän toiminta, johtoryhmien yhteiset tapaamiset sekä esihenkilöfoorumi. Lisäksi vuoden 2024 talousarvion valmistelussa on kiinnitetty erityishuomiota henkilöstösuunnittelun ja talousarviovalmistelun synkronointiin. **Tarkastuslautakunta kokee tilannekuvaraportoinnin ja esihenkilöiden tukemisen lisäämisen sekä talous- ja henkilöstösuunnittelun kytkemisen yhteen positiiviseksi uudistuksiksi. Vaikka kyseisten toimenpiteiden osalta on otettu kehitysaskelia kohti parempaa tiedonkulkua ja yhteistä johtamisnäkemystä, näkee tarkastuslautakunta kuitenkin edelleen tarpeen sisäisen viestinnän ja tiedonkulun vahvistamiselle läpi koko organisaation.**

HR-yksiköllä on käytössään merkittävä määrä eri tarkoituksiin hankittuja tietojärjestelmiä, mutta raportointijärjestelmissä koetaan kuitenkin olevan kehitettävää. Tiedon hakeminen ja kokoaminen manuaalisesti vievät aikaa ja resurssia tiedon analysoinnilta, tulkinnalta ja hyödyntämiseltä. Tilanteen kehitystä tulisi voida seurata helposti ja ajantasaisesti. **Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tiedolla johtamisen tärkeyteen ja toteaa, että saatavilla olevan datan hyödyntämistä tulisi edistää.**

Henkilöstöohjelman painopisteet ja tavoitteet ovat olleet samankaltaisessa mallissa kaksi valtuustokautta, ja tarkoituksena on pitää ne samankaltaisena myös jatkossa.

Tarkastuslautakunta kokee HR-tavoitteiden jatkuvuuden tärkeänä tavoitteiden toteutumisen ja kehityksen seurannan kannalta.

Tavoitteenasetannassa, mittareiden laadinnassa sekä tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa sen sijaan voidaan havaita olevan vielä kehitettävää. **Tarkastuslautakunta suosittelee asettamaan tavoitteille niiden mittareihin nähden tarkoituksenmukaiset tavoitetasot. Lisäksi tarkastuslautakunta painottaa tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin kehittämistä seurantaan paremmin palvelevaksi ja lukijajystävällisemmäksi.**

Timo Jauhiainen

Lähteet henkilöstöjohtaminen:

- 1) Porin kaupungin henkilöstöraportti 2022.
- 2) Porin kaupungin henkilöstöraportti 2023.
- 3) Toteutetut haastattelut, kuuleminen ja muut selvitykset.
- 4) Kunta ja hyvinvointialuetyönantajat, Suositus henkilöstökertomuksen laadintaan 2021.
- 5) Kuntaliitto, Kuntajohtaminen. <https://www.kuntaliitto.fi/kuntajohtaminen-ja-digitalisaatio/kuntajohtaminen>, haettu 5.4.2024.
- 6) MDI, Kuntien tiedolla johtamisen työkalut kuntoon. <https://www.mdi.fi/kuntien-tiedolla-johtaminen/>, haettu 5.4.2024.
- 7) Pori 2030 -strategia.
- 8) Porin kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025.
- 9) Porin kaupungin talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026.
- 10) Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat, Henkilöstöjohtamisella turvataan organisaation menestystä. <https://www.kt.fi/henkilostojohtaminen/henkilostovoimavarojen-johtaminen>, haettu 21.3.2024.
- 11) Porin kaupungin henkilöstöohjelma vuoteen 2030.

5. KESTÄVYYS

Kuntalain mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla ¹. Kestävyys on korostunut entisestään julkisella sektorilla viime vuosina. Näin ollen kestävyys edistämisestä on muodostunut yksi kuntien keskeisimmistä tehtävistä. ²

Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n kestävä kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030 sisältää kuvan 1 mukaiset 17 tavoitetta ³. Vastuu tavoitteiden toteuttamisesta on kaikilla YK:n jäsenvaltioilla eli viime kädessä kyseisten valtioiden hallituksilla, kunnilla, yrityksillä, koulutuslaitoksilla ja julkisilla palveluilla. Suurin osa tavoitteista toteutetaan kuntatasolla. ⁴

Kuva 1. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ³.

Riskinä on, että kestävyys jää tavoitteiden tasolle ja toimeenpano jää kunnissa puutteelliseksi ². Agenda 2030 -tavoiteohjelma tähtää kestäväan kehitykseen, jolloin päätöksenteossa ja toiminnassa otetaan tasavertaisesti huomioon ihminen, ympäristö ja talous ^{3,5}. Tavoitteet voidaan jaotella kolmeen ulottuvuuteen: taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys ⁴.

Pori 2030 -strategian johtoajatuksena on "Sujuvan arjen ja kestäväan kasvun kotikaupunki". Strategiassa on huomioitu YK:n maailmanlaajuiset kestäväan kehityksen ulottuvuudet ja tavoitteet, jotka toimivat strategian viitekehystenä. Tulevaisuuden Porin halutaan rakentuvan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväälle pohjalle. Strategiassa on esitetty, mitä kestäväan kehityksen tavoitteita Porissa toteutetaan strategian eri painopisteiden ja läpileikkaavien teemojen osalta. ⁴

Vuonna 2021 Porissa valittiin kuvassa 1 esitetyistä YK:n kestäväan kehityksen tavoitteista tarkasteluun seitsemän tavoitetta ja niihin liittyen 24 paikallisesti olennaista avainindikaattoria kuvaamaan tavoitteiden edistymistä. Tavoitteita on valittu niin taloudellisen, sosiaalisen kuin ekologisenkin ulottuvuuden piiristä ^{4,6}.

Tarkasteluun valittiin seuraavat tavoitteet: ⁶

- terveyttä ja hyvinvointia,
- hyvä koulutus,
- ihmisarvoista työtä ja talouskasvua,
- kestäväa teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja,
- kestävät kaupungit ja yhteisöt,
- ilmastotekoja ja
- maanpäällinen elämä.

Kestävyystoimia toteutettaessa on tärkeää tarkastella toimien kokonais- ja ristikkäisvaikutuksia. Yhtä kestävyuden ulottuvuutta parantava toimi voi samalla tukea myös muita kestävyuden ulottuvuuksia tai sen sijaan olla ristiriidassa niiden kanssa. Kestäväan kehityksen kokonaisvaltainen edistäminen vaatiikin näin ollen toiminnan monien eri vaikutusten ymmärtämistä. ⁷ Kestävässä kuntataloudessa ei esimerkiksi ole kyse yksinomaan taloudellisista kysymyksistä, vaan talous on ymmärrettävä kestävyuden johtamisen välineenä. Tämä edellyttää talouden ja toiminnan yhteensovittamista. ² Vaikutusten kokonaisvaltainen tarkastelu voi luoda lisää ymmärrystä suunniteltujen toimien merkittävydestä, tukea parempaa päätöksentekoa sekä lisätä kestävyystoimien vaikuttavuutta ⁷.

Kohti hiilineutraalia kuntaa -verkosto ja Kohti kiertotaloutta -hanke

Porin kaupunki kuuluu kansalliseen ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden Hiilineutraalit kunnat -verkostoon. Hinku-verkoston kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Hankkeessa kunnat, yritykset, asukkaat ja asiantuntijat ideoivat ja toteuttavat yhdessä ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi. Pori liittyi Hinku-kuntien joukkoon vuonna 2016.^{6, 8, 9, 10} Suomen ympäristökeskuksen päästölaskelmien vuoden 2022 ennakkotietojen mukaan Porin kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt ovat vähentyneet 55 prosenttia vuoden 2007 lähtötasosta. Hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä vaatii kansallisia toimia tieliikenteen päästöjen vähentämiseksi.^{8, 10}

Porin kaupunki sitoutui toteuttamaan kansallista kiertotaloutta edistävää CIRCWASTE – kohti kiertotaloutta -hanketta vuoden 2016 loppupuolella. Osana hankkeen toteutusta Porissa luotiin Resurssiviisas kiertotalouden tiekartta, joka on mittava 89 toimenpiteen kehittämissuunnitelma.^{6, 11, 12} Tiekartan laatiminen aloitettiin loppuvuodesta 2021 ja val-

mistelua toteutettiin yhteistyössä niin organisaation sisäisten kuin ulkoistenkin sidosryhmien kanssa. Suunnitteluvaiheessa toteutettu osallistaminen toimii tärkeänä pohjana tiekartan jalkautukselle.^{8, 13} Toimenpiteiden toteutuksen aikajänne on vuoteen 2030 ja toimenpiteet on jaettu kolmeen teemaan ja 11 tavoitetilään. Kullekin toimenpiteelle on määritelty vastuutaho, yhteys kaupunkistrategiaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kautta sekä aikataulu ja mittarit.¹⁰

Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan tarkoituksena on jalkauttaa Pori 2030 -strategian visiota ja ohjata kaupunkia kohti kestävän kehityksen mukaista sujuvan arjen ja kestävän kasvun kaupunkia. Kaupunginhallitus hyväksyi tiekartan lokakuussa 2023 ohjaamaan Porin kaupungin kestävän kehityksen mukaista työtä ja toteuttamaan kaupunkistrategiaa. Tiekartan avulla pyritään kokoamaan yhteen ja tekemään näkyväksi niin jo olemassa olevaa kuin uuttakin kaupungin kestävyystyötä. Tiekartta mahdollistaa aiempaa paremmin kokonaiskuvan muodostamisen koko kaupungin kattavasta kestävyystyöstä, johon liittyvät toimet ovat tähän mennessä olleet hajallaan. Tiekartta toimii etenemissuunnitelmana ja työkaluna, jonka avulla vastaan kestävyys haasteisiin paikallistasolla.^{6, 13, 14}

Kestävyystoimien seuranta- ja raportointi

Porin kaupungilla on käytössään vuosittaisen seuranta-raportin tuottava MayorsIndicators -työkalu. Kyseisen työkalun kautta toteutettava raportointi keskittyy YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden joukosta valittuihin seitsemään tavoitteeseen ja 24 avainindikaattoriin. Työkalun avulla voidaan seurata kestävyystavoitteisiin liittyvien avainindikaattorien kehitystä Porissa sekä verrata tuloksia kahdeksan verrokki kaupungin tuloksiin. Työkalu hyödyntää suurien aineistojen tilastollisia arvioita 1000 kunnasta niin Suomesta, Ruotsista kuin Iso-Britanniastakin. Suomesta mukana ovat kaikki vähän yli 300 kuntaa. Vuosittaisen raportoinnin kannalta haasteena on kuitenkin se, ettei kaikki tilastoaineisto ole ajantasaisia. Indikaattorien osalta tulee myös olla tarkkana sen suhteen, ovatko luvut tosiasiallisesti vertailukelpoisia muiden kuntien kanssa. Tuloksien analysointi jää siis raportin tilaajalle.^{6, 8}

Porin kaupungin päivitetyn hallintosäännön (voimaan 1.1.2024) mukaan kaupunkiorganisaation kestävän kehityksen mukaisen työn koordinointi kuuluu elinvoima- ja ympäristötoimialan vastuulle¹⁵. Tarkoituksena on, että jatkossa kaupungin kestävän kehityksen raportointi siirtyy seuraamaan Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan edistymistä ja tiekartan toteuttaminen kytketään osaksi vuosittaisia talousarvioprosesseja. Talousarviossa tullaan esittämään vuosittain toimintasuunnitelma tiekartan toimenpiteiden

toteuttamisesta ja rahoittamisesta. Elinvoima- ja ympäristötoimiala on veloitettu seuraamaan tiekartan toteutuksen etenemistä ja raporttoimaan siitä vuosittain kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä kaupunkikonsernin muiden toimijoiden antamien tietojen pohjalta. Kyseinen raportointi toimii kaupunkistrategian edellyttämänä raportointina kestävän kehityksen toteuttamisesta yhdessä hyvinvointiraportin kanssa.^{6, 10, 14} Kestävyyden edistäminen on koko organisaation kaikkien toimijoiden yhteinen tehtävä ja onnistunut raportointi vaatii näin ollen tiivistä yhteistyötä eri toimijatahojen kanssa.^{8, 13}

Vuosittainen raportointi tulee jatkossa kattamaan sekä tiekartan tavoitetilojen että toimenpiteiden seurannan. Lisäksi arvioidaan tiekartan jalkautumista kaupunkiorganisaatiossa.¹³ Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartta tarkastelee kestävän kehityksen näkökulmien kehittymistä erityisesti Porin kaupungin lähtökohdista. MayorsIndicators -työkalu sen sijaan mahdollistaa Porin kehityssuunnan vertaamisen kansalliseen tasoon. Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartta ja MayorsIndicators -työkalu toimivat siis toisiaan täydentävinä elementteinä kestävyiden seurannassa ja raportoinnissa. Raportointia tulisi kuitenkin kehittää yhtenäisemmäksi paketiksi. Kestävän kehityksen vuoden 2023 raportoinnissa on todettu, että nykyinen hyvinvointi-, talous- ja HINKU-raportointi tulisi saada kytkettyä yhdeksi raportiksi kestävän kehityksen raportoinnin kanssa.^{6, 8}

Porin kaupungin kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta raportointiin kaupunginvaltuustolle ensimmäistä kertaa joulukuussa 2023. Jatkossa kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginvaltuustolle vuosittain.^{4, 6, 8} Raportoinnissa on todettu, ettei kestävän kehityksen tilan raportointi ole helppoa eikä yksiselitteistä. MayorsIndicators -raportoinnin rajoitteista huolimatta Porin kaupungin kestävän kehityksen tilan on raportoinnissa kuvattu olevan verokkikaupunkeihin nähden keskimääräisellä tasolla. Suunta nähdään oikeaksi ja kaupunkistrategiassa määriteltyihin tavoitteisiin on raportoinnin mukaan mahdollista päästä 2020-luvulla. Kestävän kehityksen tilan parantamista ja tavoitteiden saavuttamista lähdetään tavoittelemaan resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toteuttamisen kautta.⁶

Vuodelle 2023 ei ollut asetettu selkeitä kestävyysliittyviä tavoitteita. Resurssiviisaaseen kiertotalouden

tiekarttaan liittyvän työn etenemistä päästään arvioimaan vuodesta 2024 alkaen. Tiekartassa tavoitteet ja mittarit on aseteltu toimenpidekohtaisesti. Erityistä kokonaistavoitetta kestävyysosalta ei kuitenkaan ole asetettu.⁸ Tiekartan tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi tullaan luomaan menetelmät toimenpiteiden toteutumisen mittamiseen, seurantaan ja raportointiin¹². Kestävän kehityksen tilan arviointi vaatii kuitenkin seurannan ja raportoinnin kehittämistä edelleen jatkossa.⁶

Kestävyystyössä on tällä hetkellä valloillaan eräänlainen indikaattoriviidakko. Monenlaisia asioita mitataan ja raportoidaan eri tahoille ja monin eri tavoin. Se mikä kuitenkin monesti puuttuu, on yleisnäkemys siitä kenelle ja miksi raportointeja tehdään sekä mistä kaikista tekijöistä kestävyyskokonaisuus muodostuu.¹⁶ Tämä yleinen trendi on havaittavissa myös Porin kaupungin kestävyystyössä. Tilasto- ja tietolähtöisyydestä tulisikin siirtyä kohti käyttäjälähtöisyyttä sekä varmistaa, että kaikilla eri toimijoilla on ymmärrys tehtäviensä linkittymisestä kestävyyskokonaisuuteen¹⁶.

Porin kaupunki on toteuttanut kestävyystavoitteiden raportoinnin ensimmäistä kertaa vuonna 2023. Jatkossa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginvaltuustolle vuosittain. **Tarkastuslautakunta toteaa kestäväan kehitykseen liittyvän raportoinnin ottamisen osaksi vuosittaista raportointia olevan tärkeä kehityskaskei.**

Vuodelle 2023 ei ollut asetettu selkeitä kestävyysteen liittyviä tavoitteita. Näin ollen vuoden 2023 kestävyystavoitteiden toteutumista ei ole voitu arvioida. Jatkossa tavoitteenasetanta tapahtuu lähes 90 toimenpidettä sisältävän resurssiviiasaan kiertotalouden tiekartan kautta. **Tarkastuslautakunta suosittelee vuositason tavoitteiden ja mittareiden asettamista, jotta pidemmän aikavälin kestävyystavoitteiden toteutumisen edistymistä voidaan seurata ja niistä raportoida vuositasolla. Tiekartan laajuuden vuoksi kokonaisuuden hallinta ja keskittyminen vuositasolla olennaisimpiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin nähdään tärkeäksi.**

Vaikka resurssiviiisas kiertotalouden tiekartta mahdollistaa aiempaa paremmin kokonaiskuvan muodostamisen koko kaupungin kattavasta kestävyystyöstä, on kestävyysteen liittyvän kokonaisuuden selkeyttämisessä vielä kehitettävää. Raportointia tulisi kehittää yhtenäisemmäksi ja selkeämmäksi paketiiksi. **Tarkastuslautakunta näkee tarpeen eri seuranta- ja raportointityökalujen yhteensovittamiselle sekä käyttäjälähtöisyyden huomioimiselle.**

Pori 2030 -strategian mukaan tulevaisuuden Porin halutaan rakentuvan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväille pohjalle. **Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kestävyysteen kolmen ulottuvuuden tasapuoliseen huomioimiseen Resurssiviiasaan kiertotalouden tiekartan painottaessa kestävyysteen ekologiseen ulottuvuuteen.**

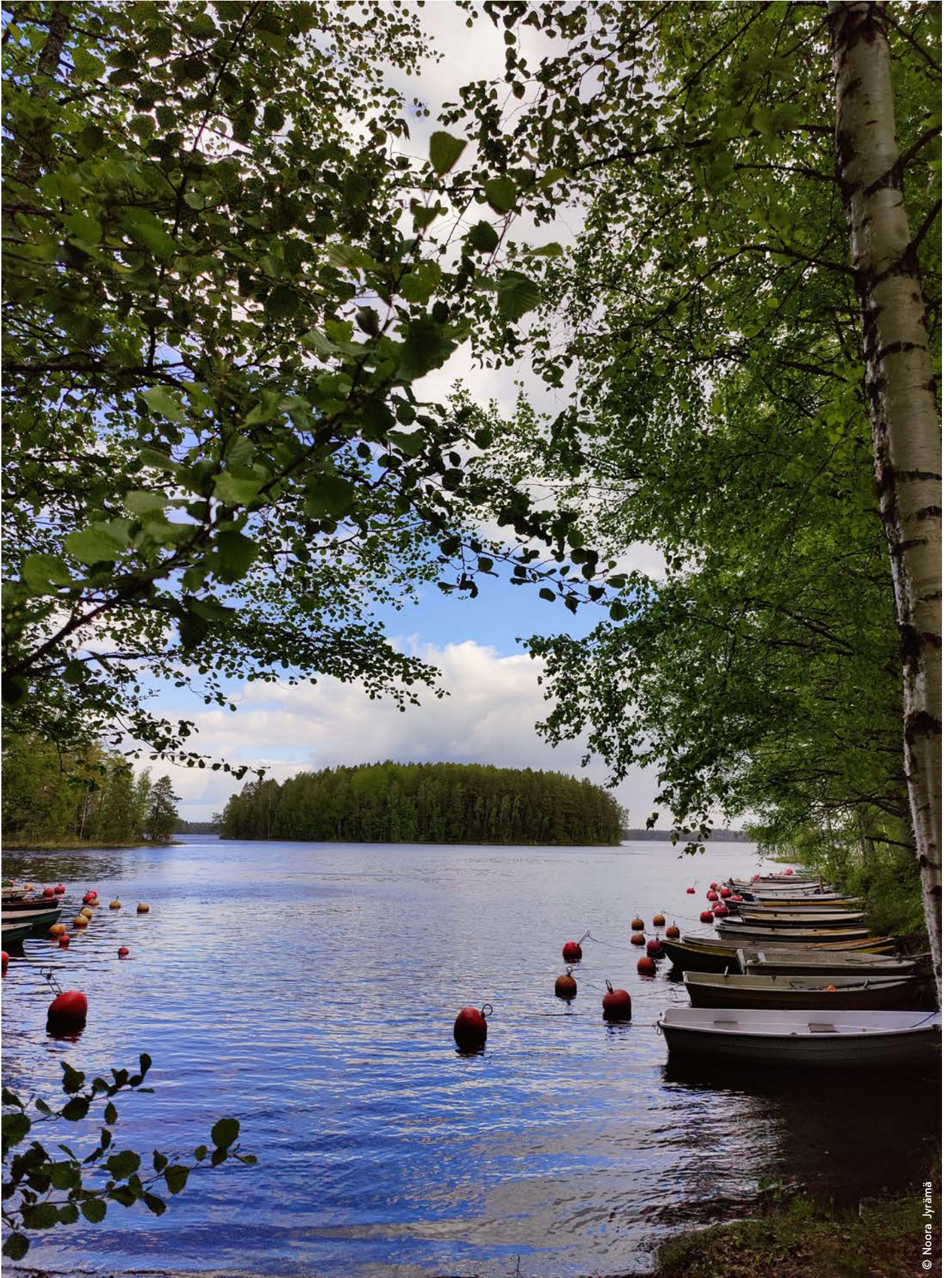
Kestävyystoimia toteutettaessa on tärkeää tarkastella eri toimien kokonais- ja ristikkäisvaikutuksia. **Tarkastuslautakunta kysyy, onko kestävyystoimien kokonais- ja ristikkäisvaikutuksia arvioitu?**

Lähteet kestävyyst:

- 1) Kuntalaki 410/2015 § 1.
- 2) Kunnallissalan kehittämisseätiön Julkaisu 57 (2023) Kestävä kuntatalous: raportoinnista kestävyysteen johtamiseen.
- 3) Suomen YK-liitto, Kestävä kehitys. <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>, haettu 14.8.2023.
- 4) Pori 2030 -strategia.
- 5) Ympäristöministeriö, Mitä on kestävä kehitys? <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>, haettu 14.8.2023.
- 6) Kaupunginhallitus 4.12.2023 § 544.
- 7) Ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelma, Tukea kuntien kestävyystyöhön – tunnistamalla toimien ristikkäisvaikutuksia saadaan aikaan parempaa kaupunkikehitystä. <https://kestavakaupunki.fi/-/tukea-kuntien-kestavyystyohon-tunnistamalla-toimien-ristikkaisvaikutuksia-saadatan-aikaan-parempaa-kaupunkikehitysta>, haettu 15.8.2023.
- 8) Haastattelut, kuuleminen ja toteutetut selvitykset.
- 9) Porin kaupunki, Kohti hiilineutraalia Poria. <https://www.pori.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto/hinku-sivut/kohti-hiilineutraalia-poria/>, haettu 27.2.2024.
- 10) Porin kaupungin tilinpäätös 2023.
- 11) Suomen ympäristökeskus, Circwaste-hanke. <https://www.materiaalikiertoon.fi/fi-FI/Circwaste>, haettu 27.2.2024.
- 12) Porin kaupungin talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026.
- 13) Resurssiviiisas kiertotalouden tiekartta – Kohti resurssiviiisasta Poria 2030.
- 14) Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 453.
- 15) Porin kaupungin hallintosääntö 1.1.2024 alkaen.
- 16) Kestävä kaupunki, Kestävyyst punnittavana – mistä kaupunkikestävyysteen mittarit kertovat? <https://kestavakaupunki.fi/-/kestavyyst-punnittavana-mista-kaupunkikestavyysteen-mittarit-kertovat->, haettu 13.3.2024.

Lauri Kilku, Tomi Lähtenmäki

© Noora Jyrämä

6. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN PORIN KAUPUNGISSA

Porin kaupungissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehtävällä työllä on vahva tausta kaupunkistrategiasta.

Pori 2030 -strategian yhtenä painopistealueena on Hyvinvoiva Pori. Tämä hyvinvoinnin painopiste on viety strategisena tavoitteena läpi koko organisaation.

Painopisteen tavoitteiksi on määritelty:

1. toimivat palvelut yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa,
2. Pori on lasten ja nuorten kaupunki sekä
3. jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään.

Tavoitteet on tämän jälkeen vielä pilkottu pienempiin osakokonaisuuksiin, jotka on nimetty teoiksi. ² Vuoden 2023 talousarviossa teoista on johdettu erilliset toimenpiteet ja mittarit osaksi kaikille toimialoille asetettuja Hyvinvoiva Pori -painopisteeseen nivoutuvia tavoitteita. ³

Porin kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa 2025 mainitaan viisi painopistealuetta, jolle jokaiselle on määritelty tavoitetila ja teot siihen pääsemiseksi sekä kirjattu näille mittarit. Hyvinvointisuunnitelma on keskeinen HYTE-toimintaa ohjaava asiakirja ja se on jalkautettu toimialoille. ¹

Hyvinvointisuunnitelman 2025 painopisteet ovat

1. mielen hyvinvointi,
2. liikkuminen,
3. terveelliset elintavat,
4. osallisuus ja aktiivisuus, sekä
5. turvallinen ja viihtyisä elinympäristö.

Painopisteiden taustalla on aiemmista Porin kaupungin hyvinvointikertomuksista ja -raporteista kerääntynyt tieto sekä kaupunginhallituksen, kaupunginvaltuuston, toimialojen johtoryhmien sekä asiantuntijoiden esiin nostamat huomiot ja näkemykset. ⁴ Porin kaupungin hyvinvointiraportti ilmestyy kerran vuodessa, keväisin. Asiakirja täydentää kerran valtuustokaudessa valmisteltavaa hyvinvointikertomusta ja siinä raportoidaan, miten edeltävä vuosi on HYTE-näkökulmasta mennyt. ¹ Porin kaupungin edellinen hyvinvointikertomus on valmistunut toukokuussa 2021 ja siinä peilataan vuosien 2017–2021 hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Yhtenä konkreettisenä huomionosoituksena Porin kaupungin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työstä Pori palkittiin tammikuussa 2024 Suomen Urheilugaalassa Suomen liikkuvimpana kuntana vuoden 2023 osalta. Palkintoraadin perusteluissa mainittiin nuorille kohdennettu ”höntsätoiminta”, porilainen koko maahan levittäytyvä keksintö eli maksuton nuorisopassi, kirjastokortilla lainattavat maastopyörät sekä sivistystoimialan järjestämät, suositut Maksa mitä haluat -päivät. ⁵ Käytännön esimerkkinä kulttuurin puolella tehtävästä yhteistyöstä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa ovat puolestaan kulttuurireseptit. Porin museot, Sinfonietta ja Rakastajat-teatteri ovat yhdessä hyvinvointialueen ja Kestävän kasvun Satakunta 2 -hankkeen kanssa kehittäneet toimintamallin kulttuurihyvinvoinnin lisäämiseen. Kulttuurireseptejä jakavat Satakunnan hyvinvointialueen OLKA-pisteet, psykiatrian poliklinikat sekä esimerkiksi Kultane-neuvola, seurakunta ja osa kolmannen sektorin potilasjärjestöistä. ⁶

Vuodelle 2023 asetettujen HYTE-tavoitteiden toteutuminen ^{3,7}

Painopiste: Hyvinvoiva Pori	
Tavoite: Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään	
Teko: Kaupungin poikkihallinnollinen liikkumishjelma	
Sivistystoimiala	
Toimenpide: Laaditaan kaupungin poikkihallinnollinen liikkumishjelma toimialojen välisenä yhteistyönä liikuntayksikön johdolla	Mittari: Liikkumishjelma ja suunnitelma ohjelman jalkauttamiseksi on laadittu Toteuma: Poikkihallinnollinen liikkumishjelma on valmis
Tekninen toimiala	
Toimenpide: Liikkumishjelman huomiointi liikuntapaikkasuunnitelmassa	Mittari: Liikuntapaikkasuunnitelman pohjalta laadittu liikkumishjelmaa tukeva toimenpideohjelma on hyväksytty päätöksenteossa Toteuma: Liikuntapaikkasuunnitelmaa ei olla hyväksytty päätöksenteossa.
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	
Toimenpide: Keskustan liikenneverkkosuunnitelma	Mittari: Keskustan liikenneverkkosuunnitelma on hyväksytty Toteuma: Suunnitelma on hyväksytty.
Tavoite: Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon Toimivat palvelut yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa Pori on lasten ja nuorten kaupunki Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään	
Teko: Saavutetaan korkea HYTE-kerroin, jolla on mahdollisimman myönteinen vaikutus valtiosuuksiin	
Toimenpide: Paras mahdollinen tulos HYTE-kertoimen tasossa. HYTE-kerroin pitää sisällään neljä peruskoulun, viisi liikunnan ja viisi kuntajohdon prosessi-indikaattoria sekä kuusi tulosindikaattoria koskien kunnan väestön terveyttä ja hyvinvointia.	Mittari: Mittarina käytetään HYTE-kertoimen lukua euroa per asukas, jonka oltava parempi kuin 18,4 (vuoden 2021 HYTE-kerroin) Toteuma: HYTE-kertoimen luku 19,7

Sivistystoimialan osuutena tavoitteissa oli kaupungin poikkihallinnollisen liikkumishjelman laatiminen. Tavoite saavutettiin. Poikkihallinnollisena yhteistyönä laadittu liikkumishjelma on valmis ja ohjelman käsittely kaupungin johtoryhmissä on aloitettu. Sen sijaan teknisen toimialan tavoitteena ollut liikkumishjelman jatkojalostus valmiiksi liikuntapaikkasuunnitelmaksi ei ole toteutunut. Liikkumishjelmaa tukeva toimenpidesuunnitelma on kuitenkin prosessissa ja valmistumassa vuoden 2024 alkupuolella. Elinvoima- ja ympäristötoimialalla oli kytketty keskustan

liikenneverkkosuunnitelman hyväksyminen osaksi kaupungin poikkihallinnollisen liikkumishjelman tekoja. Mittarin tavoite saavutettiin. Keskustan liikenneverkkosuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 26.6.2023 ja se on siirtynyt tekniselle toimialalle jatkotoimenpiteitä varten. Myös elinvoima- ja ympäristötoimialan tavoite HYTE-kertoimen osalta saavutettiin. HYTE-kertoimen mukainen valtiosuuden lisäosa maksettiin vuonna 2023 Porin vuoden 2022 HYTE-kertoimen mukaan, joka oli 19,7 euroa asukasta kohden. ⁷

Porin kaupungin hyvinvointiraportti 2023

Porin kaupungin hyvinvointisuunnitelmasta 2025 löytyi yksi painopisteeseen Mielen hyvinvointi liittyvä teko, jossa mainitaan erikseen tavoite vuoden 2023 osalta. Hyvinvointisuunnitelmassa todetaan: "Varhaiskasvatuksen, peruskoulujen ja lukion koko henkilöstölle järjestetään mielenterveyden edistämisen koulutuksia vuonna 2023." ⁴ Hyvinvointiraportissa 2023 kerrotaan tavoitteen toteutuneen, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen henkilöstöä on koulutettu yhteistyössä MIELE ry:n kanssa. ⁸

Huomattavaa on myös Porin kaupungin hyvinvointiraportin 2023 toteamus, jonka mukaan hyvinvointialueelta ei saatu raporttia varten läheskään kaikkea toivottua tietoa, jota aiemmin Porin perusturvan aikana on hyvinvointiraporttiin kerätty. ⁸ Strategiaankin merkityn Hyvinvoiva Pori -painopisteen ensimmäisenä tavoitteena on mainittu toimivat palvelut yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa. ^{2,4} Kaikesta huolimatta hyvinvointiraportissa 2023 kerrotaan, että porilaiset ovat edelleen maailman onnellisimman maan onnellisimpia ihmisiä, kun asiaa on mitattu yli 60 000 asukkaan kaupungeissa. ⁸

Hyvinvointiraportissa 2023 käydään myös läpi HYTE-kertoimeen vaikuttavien indikaattorien arvot. Porin kaupungin prosessi-indikaattorien kohdalla indikaattori "Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimiellisten vaikutusten ennakoarviointiin" sai arvon nolla. Lisäksi neljässä muussa kouluhin liittyvässä indikaattorin arvossa on vielä jonkin verran parantamisen varaa. Loput kymmenen prosessi-indikaattoria olivat jo saavuttaneet täyden arvon 100. ⁸

**Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että porilais-
ten hyvinvointi oli huomioitu omana erillisenä, toimiala-
rajat ylittävänä tavoitekokonaisuutena kaupungin talous-
arviossa. Tavoitteiden toteumat olivat myös löydettävissä
Porin kaupungin tilinpäätöksestä. Kokonaisuuden mittarien
osalta tarkastuslautakunta kuitenkin haluaa edelleen
terävöittää mittarien valinnan tärkeyttä jatkossa.**

Porin kaupunki sai vuoden 2023 osalta Suomen liikkuvien
kunta -palkinnon, joka omalta osaltaan todentaa kaupungin
pitkäjänteistä työskentelyä kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja
terveyden edistämiseksi. **Tarkastuslautakunta toteaa, että
tästä on hyvä jatkaa.** Palkinnosta voidaan hakea lisäponta
Porin kaupungin HYTE-työn kehittämiseen. **Tarkastuslauta-
kunta toteaa, ettei esimerkiksi monipuolisten liikkumis-
paikkojen osuutta kehittämistyön jatkoon kannalta voi
väheksyä.**

**Tarkastuslautakunta haluaa korostaa sisäisen viestinnän
ja tiedonkulun merkitystä HYTE-tavoitteiden jalkaut-
tamisessa. Jokaisen toimijan tulisi olla tietoinen omas-
ta vastuusuudesta HYTE-kertoimeen vaikuttavien
tavoitteiden toteutumisessa.**

Tomi Lähteenmäki

Lähteet Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen:

- 1) Strategia- ja hyvinvointijohtajan ja hyvinvointikoordinaattorin kuuleminen tarkastuslautakunnassa 22.8.2023 sekä muut selvitykset
- 2) Pori 2030 -strategia
- 3) Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025, kaupunginvaltuuston hyväksymä 14.11.2022
- 4) Porin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2025, kaupunginvaltuuston hyväksymä 23.1.2023
- 5) Pori valittiin Suomen liikkuvimmaksi kunnaksi, Satakunnan Kansa 12.2.2024
- 6) Porin museoiden ja Satakunnan hyvinvointialueen yhteistyö tuottaa kulttuurihyvinvointia, pori.fi/uutiset 27.2.2024
- 7) Porin kaupungin tilinpäätös 2023, kaupunginhallitus 25.3.2024
- 8) Porin kaupungin hyvinvointiraportti 2023, kaupunginhallitus 15.4.2024

7. MUUT HAVAINNOT

7.1. Porin lukio

Porin lukio on osa sivistystoimialan opetusyksikköä ja se on kuulunut yhtenä vuoden 2023 erityisteemana tarkastuslautakunnan arviointiohjelmaan.

Porin lukio aloitti toimintansa kahden lukion yhdistyneenä oppilaitoksena lukuvuonna 2021–2022. Samaan ajankohdtaan osui myös Suomen lukioiden opetussuunnitelman muutos sekä koronapandemian jälkimaininkeja. Nämä isot muutokset lukion toimintaympäristössä heijastuivat omalta osaltaan opiskelijoiden vastauksiin esimerkiksi kouluterveyskyselyssä. Kaikkineen opiskelijoiden hyvinvointi Porin lukiossa on kuitenkin parempi kuin median välityksellä aihepiiristä julkisuuteen luotu kuva. Porin lukio on vuosittain kerännyt myös omilla hyvinvointiin liittyvillä kyselyillään palautetta sekä opettajilta että opiskelijoilta. Kysely on toteutettu myös keväällä ja syksyllä 2023, eikä sen tuloksista ole lautakunnalle annetun selvityksen mukaan tunnistettavissa niitä asioita, joista mediassa on negatiiviseen sävyyn kirjoitettu. Porin lukiossa on panostettu esimerkiksi ryhmädynamiikan kehittämiseen, kun lukioon on hankerahoituksen turvin palkattu yhteisöpedagogi.¹

Opiskelijamäärä ja painotukset

Porin lukion tiloissa opiskelee lukuvuonna 2023–2024 noin 1250 opiskelijaa. Yleislinjan lisäksi on mahdollisuus hakea opiskelijaksi englanninkieliselle linjalle, luonnontieteelliselle linjalle tai urheilulinjalle. Näistä luonnontieteellinen- ja urheilulinja ovat valtakunnallisen erityistehtävän linjoja, joiden opiskelijoista Porin lukio saa korotettua valtionosuutta. Etenkin urheilulinjalle hakeutuu vuosittain opiskelijoita myös muualta Suomesta.¹

Lisäksi Porin lukiossa on mahdollisuus valita koulun omista painotetuista opinnoista esimerkiksi kuvataidepainotus tai liiketalouspainotteiset opinnot. Liiketalouden linjalla voi

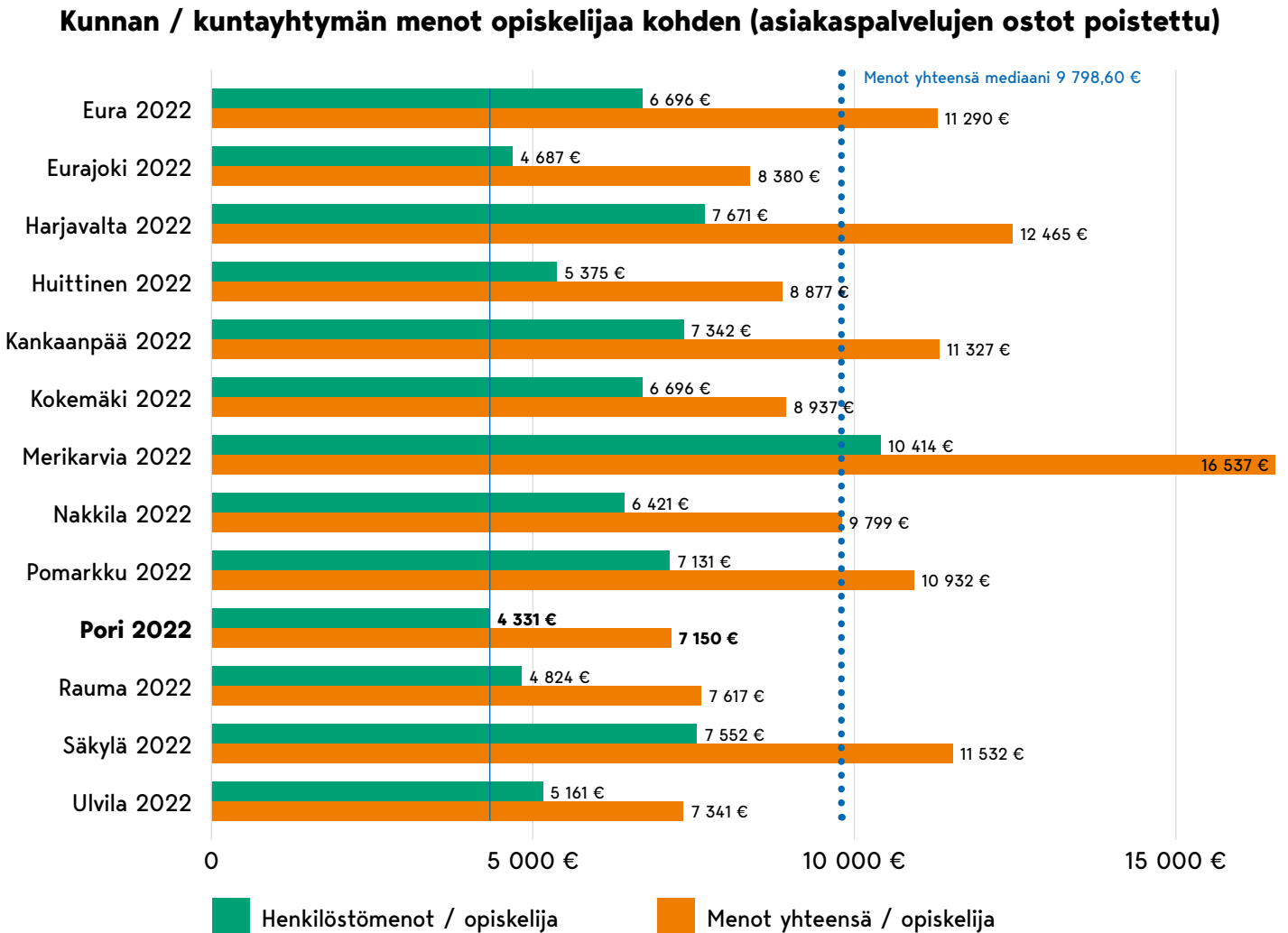
suorittaa väyläopintoina kursseja Satakunnan ammattikorkeakoulun tradenomiopintoihin. Porin lukion oma painotus on myös ilmaisutaidon linja, jonne valitaan vuosittain kahdeksantoista opiskelijaa.¹

Porin lukiossa tarjotaan laajasti vieraiden kielten opintoja. Kielivalikoimaan kuuluvat ruotsin ja englannin lisäksi seitsemän muuta kielivaihtoehtoa. Runsaasta vieraiden kielten opiskelumahdollisuudesta huolimatta kielten opiskelu on vuosi vuodelta vähentynyt.¹

Porissa lukio-opintoihin hakeudutaan vähemmän kuin isommilla yliopistopaikkakunnilla. Lukioon hakevia on tyypillisesti ollut hieman alle puolet peruskoulunsa päättävistä porilaisista. Tilanteen taustalla vaikuttaa porilaisten koulutustaso, jossa korkeakoulutuksen käyneen väestön osuus on pienempi kuin suuremmissa kaupungeissa.¹

Lukion toimintaympäristön muutoksien merkitys talouden kannalta

Lukiokoulutuksen taloudellisia tavoitteita haastavat laajentunut oppivelvollisuus, toisen asteen maksuttomuus, opiskelijoiden heterogeeninen taso sekä vieraskielisten opiskelijoiden kasvava osuus. Suomi toisena kielenä eli S2-opetuksen merkitys kasvaa ja opetussuunnitelman muutosten myötä kasvanut opinto-ohjausvelvoitteiden kasvu lisää myös osaltaan kustannuksia lukiossa.^{1,2} Lukion opetussuunnitelman perusteissa linjataan ohjaustoiminnan tukevan opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä sekä tarjoavan välineitä itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen. Ohjaukseen kuuluu myös yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Opinto-ohjaus voidaan toteuttaa opintojaksomuotoisena opetuksena, pienryhmissä, henkilökohtaisena ohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta vastaa opinto-ohjaaja.⁶

Kuvio 1. Arviointiaineistoon saadut vertailutiedot vuoden 2022 lukio-opetuksen kustannuksista ¹

Vuonna 2019 julkaistussa Porin kaupungin palveluverkkoselvityksessä oli esitetty lukiokoulutuksen kustannuksia per opiskelija. Tuolloin Kouluikkuna -ohjelmistosta otetuissa tiedoissa opetuksen kustannus opiskelijaa kohti oli Porissa hieman alle 4000 € ja käyttömenot yhteensä noin 6000 € per opiskelija. Kouluverkkoselvityksen tilastotiedot olivat tosin jo vuodelta 2017, mutta kustannusvertailuja esitettiin pohjatietoina muun muassa esitykselle kaupungissa jäljellä olevien kahden päivälukion ja aikuislukion yhdistämiselle. ⁴

Kuviosta 1 voidaan nähdä, että Porissa henkilöstöön liittyvät menot muodostavat yli puolet opiskelijakohtaisista kustannuksista. Menot opiskelijaa kohden ovat kuitenkin samaa suuruusluokkaa kuin Ulvilassa tai Raumalla. Henkilöstömenot opiskelijaa kohden ovat lukioiden yhdistämisen

jälkeen lähes samat kuin opetuksen opiskelijakohtainen kustannus kouluverkkoselvityksessä esitetyssä tilastossa. ¹

Lukioiden uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön elokuun 2021 alusta ja se sisältää veloitteita oppimisen tuen ja erityisopetuksen vahvistamiseen sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin painottamiseen. Ensimmäiset lukionsa kokonaan uuden opetussuunnitelman mukaan opiskelleet ovat valmistuneet vuoden 2023 aikana. Samaan ajankohtaan osuvat myös lakimuutokset toisen asteen opintojen maksuttomuudesta ja oppivelvollisuuden nostosta. Nämä kaikki uudistukset yhdessä jo vuonna 2018 uudistettuun lukio-lakiin ja asetukseen sekä näihin liittyviin muutoslakeihin yhdistettynä vaikuttavat osaltaan kustannusten kasvukehitykseen lukio-opetuksessa. ⁵

Suurlukiolle asetetut tavoitteet

Porin kaupungin palveluverkkoselvityksessä vuonna 2019 listattiin lukiokoulutukseen liittyviä lähitulevaisuuden muutoksia sekä esitettiin perusteluja yhden lukion mallin luomiseksi kaupunkiin. Palveluverkkoselvityksen valmistuksessa helmikuussa 2019 olivat tiedossa lukiolain uudistuminen, lukion opetussuunnitelman tulossa olevat muutokset sekä aavisteltiin oppivelvollisuusiän pidentymistä ja toisen asteen opintojen muuttumista maksuttomaksi. Palveluverkkoselvityksessä yhden lukion mallin ajateltiin turvaavan paremmin lukiolaisten tasavertaisia mahdollisuuksia, helpottavan lisääntyvän hankerahoituksen hyödyntämistä sekä parantavan opiskelijahuollon, ohjauksen ja erityisopetuksen saatavuutta. Lisäksi selvityksessä mainittiin lukiolaisten olevan tyytymättömiä siihen, että yläkoululaiset olivat samassa rakennuksessa. Yhden lukion mallilla tilat saataisiin suunniteltua vain lukiolaisten käyttöön ja esimerkiksi hyppytuntien viettämiseen ja itsenäiseen opiskeluun pystyttäisiin saamaan uusia tiloja.⁴

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan edellä mainituista palveluverkkoselvityksen tavoitteista on toteutunut moni asia. Porin lukio esimerkiksi tarjoaa laajan

kurssivalikoiman, niin vieraiden kielten kuin myös muiden valinnaisaineiden osalta. Lukiorakennuksessa vallitsi vierailuajankohtana myös hyvin rauhallinen tunnelma, yläkoulukäisten poistuminen samasta rakennuksesta tuli konkreettisesti esiin. Lisäksi hankerahoitusta hoitamaan oli nimetty oma hankekoordinaattori. Porin lukiolla on käynnissä useita kehittämishankkeita myös yhteistyössä esimerkiksi Seinäjoen ja Hämeenlinnan kaupunkien kanssa liittyen tiedolla johtamiseen, oppimisen tukeen sekä ohjelmointiosaamiseen. Opetushallituksen rahoituksella toimivat kehittämishankkeet ovat lukiolle taloudellisesti merkittäviä ja tuovat lisäresurssia toiminnan kehittämiseen. Isossa lukiossa on myös paljon opettajia, minkä myötä lyhyisiin muutaman päivän sijaisuuksiin löytyy pääsääntöisesti tekijät omasta opettajakunnasta.¹

Lukioiden yhdistämisellä yhteen toimipisteeseen ei kuitenkaan saadun selvityksen mukaan säästetty kustannuksissa, muutoin kuin rakennuksien osalta. Opetusresurssi on siis sama kuin ennenkin. Lukioiden yhdistämistä ei tarkastuslautakunnan saamaan selvityksen mukaan tulisi nähdä talouden asiana. Isommassa lukiossa pystytään nyt toteuttamaan sellaisia opintokokonaisuuksia ja tarjoamaan kieliä, mitä ei pienemmällä opiskelijamäärällä pystyisi.¹

Taulukko 1. Porin lukion toiminnalliset tavoitteet vuoden 2023 talousarviossa, Painopiste: Kasvava Pori^{1, 2, 7}

Painopiste: Kasvava Pori
Tavoite: Asukasmäärään vaikuttaminen
Teko: Lisäämme tavoitteellisesti työhön ja koulutukseen perustuvaa maahanmuuttoa
Toimenpide: Lisätään monikielisten opiskelijoiden kiinnittymistä lukiokoulutukseen heidän ohjaustaan vahvistamalla ja opintopolkujaan mallintamalla. Yksilökohtaisella ohjauksella tuetaan kielitaidon kehittymistä sekä suomen että englannin kielessä. Henkilökuntaa koulutetaan.
Mittari 1: S2-tukipajojen lukumäärä lähtötasolta 3 tavoitetasoon 5
Toteuma: S2-tukipajojen määrä 6
Mittari 2: On luotu laatukriteerit monikielisten opiskelijoiden opinto-ohjauksen toimintamalliksi.
Toteuma: Mallin työstäminen kesken

Talousarvion tiedon mukaan yhden tukiopintojakson hinta on noin 3000 euroa, josta osa katetaan kohdennetulla valtionosuudella.² Näistä tukijaksojen määrä on nostettu nyt kuuteen, mutta monikielisten opiskelijoiden opinto-ohjauksen mallin työstäminen jatkuu edelleen.^{1,7}

Taulukko 2. Porin lukion toiminnalliset tavoitteet vuoden 2023 talousarviossa, Painopiste: Osaava Pori ^{1,2,7}

Painopiste: Osaava Pori	
Tavoite: Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon	
Teko: Alueen korkeakoulujen toimintaedellytysten tukeminen	
Toimenpide: Lisätään lukiolaisten tuntemusta Satakunnan korkeakoulujen tarjoamista mahdollisuuksista helposti lähestyttävää korkeakoulutietoa jakamalla esittelyin, tutustumiskäynnein ja muin toimenpitein. Toteutetaan koulutusta opetus- ja ohjaushenkilöstölle korkeakoulu- ja työelämäyhteistyöhön liittyen.	Mittari 1: Maakunnan korkeakoulut ovat esitelleet koulutustarjontaansa opiskelijoille lukiolla Toteuma: Koulutustarjontaa on esitelty Mittari 2: Henkilökunnalle järjestetyn korkeakoulu- ja työelämä yhteistyöhön liittyvän koulutuksen määrä, lähtötaso 2, tavoitetaso 5 Toteuma: 13 robotiikka- ja ohjelmointikoulutusta
Toimenpide: Lukiolaisten ongelmanratkaisu- ja teknologiaaitojen sekä ohjelmointiosaamisen kokeileminen ja kehittäminen.	Mittari: Teknologiapainotteisissa kokeiluissa mukana olevien opettajien lukumäärä, lähtötaso 2, tavoitetaso 5 Toteuma: 14 opettajaa

Asetetut tavoitteet on saavutettu. Koulutustarjontaansa lukiolla on esitellyt sekä Satakunnan ammattikorkeakoulu että Porin yliopistokeskus. Henkilökunta on osallistunut kolmeentoista robotiikka- ja ohjelmointikoulutukseen yhteistyössä Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa. Teknologiapainotteisissa kokeiluissa on ollut mukana yhteensä neljätoista opettajaa. ^{1,7}

Taulukko 3. Porin lukion toiminnalliset tavoitteet vuoden 2023 talousarviossa, Painopiste: Hyvinvoiva Pori ^{1,2,7}

Painopiste: Hyvinvoiva Pori	
Tavoite: Toimivat palvelut yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa	
Teko: Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen	
Toimenpide: Varmistetaan, että tukea tarvitsevat opiskelijat löytävät avun piiriin mm. kehittämällä tukipajatoimintaa, tehostamalla erityisopetuksen resurssointia ja käymällä jatkuvaa vuoropuhelua hyvinvointialueen opiskeluhuollon työntekijöiden kanssa.	
Mittari 1: Tukipajojen määrä, lähtötaso 4, tavoitetaso 4 Toteuma: neljä tukipajaa	
Mittari 2: Erityisopettajien lukumäärä, lähtötaso 2, tavoitetaso 3 Toteuma: kolme erityisopettajaa	
Mittari 3: Opiskelijamäärä per kuraattori, lähtötaso 711, tavoitetaso 670 Toteuma: 660 opiskelijaa	
Mittari 4: Opiskelijamäärä per opintopsykologi, lähtötaso 711, tavoitetaso 780 Toteuma: 660 opiskelijaa	

Opiskelijoiden tukeen liittyvät tavoitteet on saavutettu. Tukipajojen ja erityisopettajien määrä saavutti asetetun tavoitteen. Opiskelijamäärä per kuraattori oli 660 ja opiskelijamäärä per psykologi oli myös 660, eli molemmat mittarit toteutuivat asetettua tavoitetta paremmin. ¹ Yhden tukipajan kustannus on talousarviossa esitetyn tiedon mukaan noin 3000 euroa ja yhden erityisopettajan kustannus noin 60 000 euroa. ²

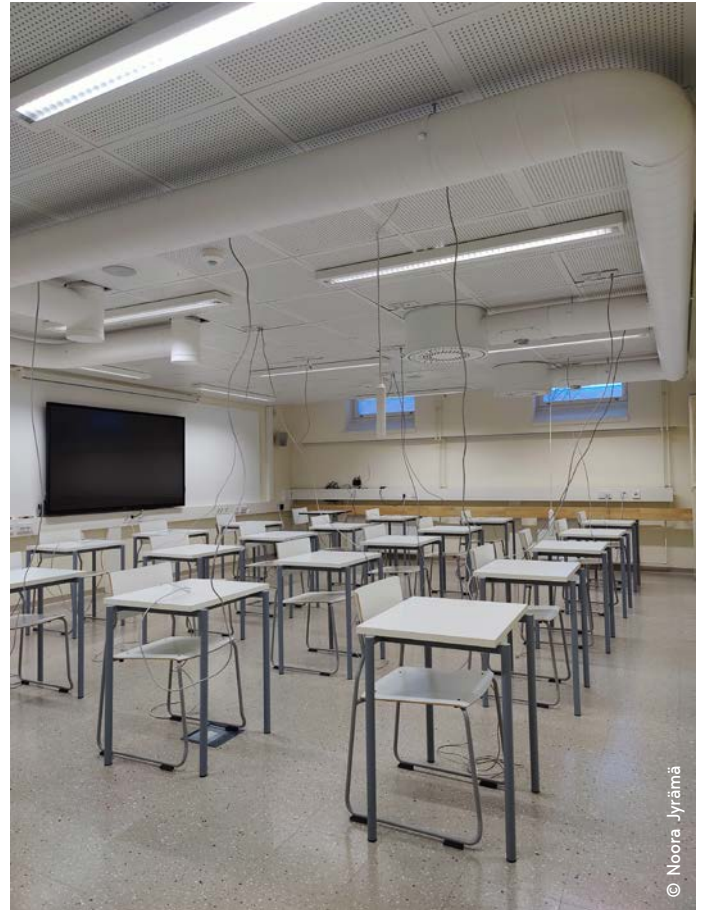
Lukiolaki määrittelee opiskelijalle, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, oikeuden saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. ³ Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista tai opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopetusta antaa aina erityisopettaja ja se voidaan järjestää joko ryhmämuotoisena opetuksena, yhteisopettajuutena tai yksilötukena. ⁶

Porin lukio saavutti pääosin sille asetetut toiminnalliset tavoitteet. Ainostaan painopisteen Kasvava Pori alle sijoittuva tavoite laatukriteereistä monikielisten opiskelijoiden opinto-ohjauksen toimintamalliksi on vielä työn alla. **Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota asetettujen mittareiden osuvuuteen. Tarkastuslautakunta kysyy, onko kuraattorien ja psykologien määrä koulussa oikea mittari, kun tavoitteena on käydä jatkuvaa vuoropuhelua hyvinvointialueen työntekijöiden kanssa?**

Porin lukiolle asetetut taloudelliset tavoitteet sen sijaan jäivät toteutumatta. Oppilaskohtainen kustannus kasvoi 11,9 prosenttia, kun tavoitteena oli enintään 4,5 prosentin kasvu. Myös kustannukset kokonaisuutena kasvoivat 12,3 prosenttia, kun tavoitteena oli enintään hintaindeksin suuruinen kasvu, joka olisi tarkoittanut 4,3 prosentin kasvua kokonaiskustannuksiin.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lukiossa tarjottavan oppimisen tuen kasvavaan määrään. Aiheeseen löytyy perusteluja sekä tehdyistä lakimuutoksista, että lukioiden opetussuunnitelman uudistuksesta. **Tarkastuslautakunta kuitenkin kysyy, mitkä ratkaisut nähdään Porissa vaikuttavimpina alati kasvavaan tuen tarpeeseen?** Opiskelijoille järjestettävät tukipajat ja erityisopetus ovat täysin perusteltuja toimia tukemaan lukiolaisten valmistumista. Kuitenkaan kaupungin kireä taloustilanne ei anna mahdollisuutta lisätä loppumattomasti henkilöresursseja oppimisen tueksi.

Tarkastuslautakunta kysyy pitäisikö Porissa pohtia lukion ja ammatillisen koulutuksen yhdistävien kaksoistutkintojen uudelleen käynnistämisen mahdollisuutta?

© Noora Jyrämä

Lähteet Porin lukio:

- 1) Kuulemiset, haastattelut ja toteutetut selvitykset
- 2) Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025, kaupunginvaltuuston hyväksymä 14.11.2022
- 3) Lukiolaki 10.8.2018/714, 28 §, 1 mom.
- 4) Porin kaupungin palveluverkkoselvitys, Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus 2.2.2019
- 5) Lukiokoulutusta uudistetaan – uudistuvatko lukiot? Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, julkaisut 8:2023
- 6) Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019, Opetushallitus, Määräykset ja ohjeet 2019:2a
- 7) Porin kaupungin tilinpäätös 2023

Esa Kohtamäki

7.2. Porin palveluliikelaitos

Tarkastuslautakunta on arvioinut erityisteemana Porin Palveluliikelaitoksen vuoden 2023 taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Kaupunginvaltuuston vahvistamissa omistajapoliittisissa linjauksissa on todettu, että liikelaitosten tehtävänä on turvata palveluiden saavuus mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti ¹.

Omistaja on määritellyt Palveluliikelaitoksen pidemmän aikavälin tavoitteiksi, että:

1. palvelut kyetään tarjoamaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti
2. aterian ja puhtauden toimintoja kehitetään vaikuttaen asiakastyytyväisyyteen ja työhyvinvointiin
3. liikelaitoksen toimintaa sopeutetaan palvelutarpeen mukaiseksi
4. peruspääomalle maksetaan korkoa kuusi prosenttia. ¹

Palveluliikelaitos aloitti varsinaisen toimintansa 1.1.2010 ^{2,3}. Visiona liikelaitoksella oli perustamishetkellä olla arvostettu ja osaava Porin kaupungin ateria, puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen järjestäjä ⁴. Kiinteistöpalvelut siirtyivät 1.9.2020 osaksi teknistä toimialaa. Siirron taustalla oli vuonna 2019 toteutettu teknisen toimialan ulkoinen auditointi toimenpidesuosituksineen. ⁵ Arviointihetkellä Palveluliikelaitoksen tehtävänä on omistajapoliittisten linjausten mukaan tuottaa ateria- ja puhtauspalveluita Porin kaupunkikonsernille. Liikelaitos toimii liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti eli kattaen toimintamenot sisäisellä palvelumyynnillä. ^{1,4}

Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 23.1.2023 Palveluliikelaitoksen johtajaksi Jani Sundellin ⁶.

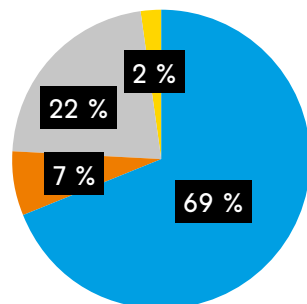
Henkilöstö

Varsinaisen toiminnan aloittamisvuonna 2010, kiinteistönhoidon ollessa vielä osana toimintaa, Palveluliikelaitoksessa oli henkilöstöä yhteensä 837 henkilöä ⁷. Vuonna 2022 oli liikelaitoksessa henkilöstöä kaikki henkilöstöryhmät huomioiden yhteensä 545 henkilöä ⁸. Sosiaali- ja terveystieteiden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 Satakunnan hyvinvointialueelle. Palveluliikelaitoksen henkilöstöstä siirtyi samalla Satakunnan hyvinvointialueen palvelukseen lähes puolet ⁴. Vuoden 2023 lopussa henkilökuntaa oli Palveluliikelaitoksessa 315 henkilöä ⁸.

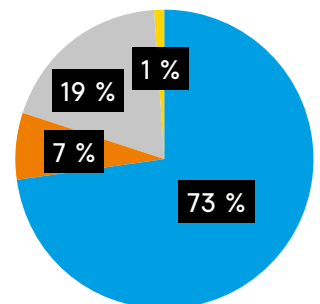
Palveluliikelaitoksen liiketoiminnan menot ilman tuotantotilakustannuksia, olivat vuonna 2023 yhteensä noin 16,3 miljoonaa euroa. Tuotantotilakustannukset esimerkiksi keittiöistä vyyrytetään asiakkaiden kustannuksiksi. ^{4,9,10} Kuvioista 1 voidaan nähdä, että henkilöstökustannukset muodostivat vuonna 2023 Palveluliikelaitoksen liiketoiminnan menoista noin 69 prosenttia eli euroissa noin 11,3 miljoonaa euroa ⁹. Vuonna 2022 henkilöstökustannusten osuus oli 73 prosenttia ¹¹. Henkilöstökustannuksia ei pystytä erottelamaan ateria- ja puhtauspalvelujen välillä täysin. Tämä sen vuoksi, että liikelaitoksesta löytyy henkilöstöryhmiä, joiden työpanos jakautuu sekä ateria- että puhtauspalveluihin. Tällaisia henkilöstöryhmiä ovat esimerkiksi yhdistelmätyöntekijät, varahenkilöstö, palveluohjaajat, palvelualuevastaavat ja yksikön päällikkö. ⁴

Kuvio 1. Palveluliikelaitoksen kustannusten jakautuminen vuonna 2023 ja vertailuna vuosi 2022 ^{9,10,11}

Kulurakenne vuonna 2023 sis. hallinnon, ilman tuotantotilakustannuksia

Kulurakenne vuonna 2022 sis. hallinnon, ilman tuotantotilakustannuksia

Henkilöstökulut

Palvelujen ostot

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Muut toimintakulut

Palvelut tuotetaan Palveluliikelaitoksessa pääasiassa omana työnä. Alihankintaa käytetään lähinnä vain puhdistuspalvelujen erikoistöissä. Henkilöstökustannuksiin vaikuttavat myös esimerkiksi palvelutuotannon keskittämisen aste, työmäärämitoitukset, työvoiman yhteiskäyttömahdollisuudet ateria- ja puhtauspalveluissa, tekniset apuvälineet, sijaistarve sekä kohderakenne. Kohderakenteella tarkoitetaan erityyppisten kohteiden kuten koulujen, päiväkotien, museoiden, kirjastojen, liikuntatilojen ja laitosten määrää sekä kohteiden etäisyyttä.⁴

Asiakasrakenne

Palveluliikelaitoksen liiketoiminnan tulot olivat vuonna 2023 yhteensä noin 18,0 miljoonaa euroa. Myyntitulot olivat liiketoiminnan tuloista noin 98 prosenttia eli euroissa yhteensä noin 17,6 miljoonaa euroa.⁹ Palveluliikelaitoksen suurin asiakas vuonna 2023 oli sivistystoimiala Satakunnan hyvinvointialueen aloitettua toimintansa 1.1.2023. Sivistystoimialan osuus liikelaitoksen palvelutuotannon asiakkaana oli vuonna 2023 myyntitulojen valossa noin 87 prosenttia. Palveluliikelaitoksen tuottamista ateriapalveluista sivistystoimiala hankki myyntitulojen valossa noin 97 prosenttia ja puhtauspalvelutuotannosta noin 76 prosenttia. Muiden Porin kaupungin toimialojen osuus Palveluliikelaitoksen asiakkaina oli vuonna 2023 myyntitulojen valossa noin 12 prosenttia ja painottui selvästi puhtauspalvelujen ostoon. Konserniyhtiöiden osuus Palveluliikelaitoksen asiakkaina oli vuonna 2023 myyntitulojen valossa hyvin pieni noin 0,2 prosenttia.⁴

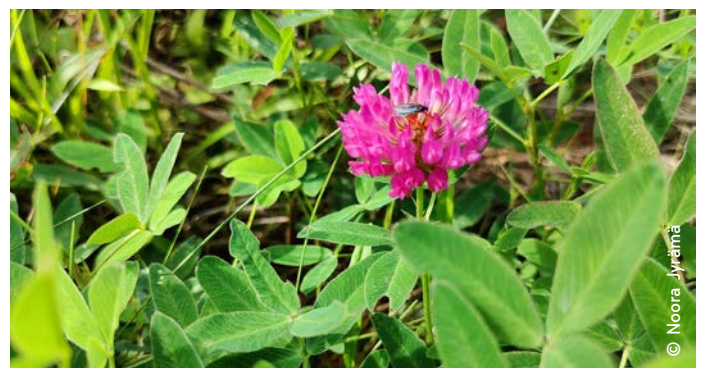
Asiakaspalautteet

Asiakaspalautetta kerättiin Palveluliikelaitoksessa vuonna 2023 kolmelta asiakasryhmältä: koululaisilta, kouluissa ja päiväkodeissa ruokailevalta henkilökunnalta sekä toimialojen edustajilta yleisesti⁴. Koululaisten mielipiteitä koulu-ruuasta kartoitetaan myös osana Terveiden- ja hyvinvointilaitoksen vuosittain toteuttamaa kouluterveyskyselyä¹². Asiakaspalautteen keräämistä on Palveluliikelaitoksessa kehitetty vuonna 2023. Kouluissa sekä päiväkodeissa ruokailevalle henkilökunnalle suunnattu kysely oli kokonaan uusi palautekysely. Raportointia Palveluliikelaitoksen

koululaisille suuntaaman kyselyn tuloksista tehostettiin yhteenvedolla ja laadun seuranta koskeva kysely uudistettiin kokonaisuudessaan. Asiakaspalautteita käytetään palvelutuotannon kehittämiseen.⁴ Kaikille toimialoille suunnatussa laadun seurantakyselyssä ateriapalvelujen yleisarvosana oli 3,8 asteikon ollessa 1–5. Siivouspalvelujen yleisarvosana oli samalla asteikolla 4.¹³ Aikaisemmassa laadun seurantakyselyssä ei yleisarvosanoja palveluille kysytty.¹⁴

Palvelutuotanto

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen toiminnan koetaan Palveluliikelaitoksessa selkeytyneen ja yhteisöllisyyden lisääntyneen. Liikelaitoksen talouden ennustamisen arvioidaan suppeammassa toimintaympäristössä myös helpottuvan, kun nykyorganisaation ensimmäinen vuosi saadaan pohjattiedoksi.⁴ Palveluliikelaitos tuottaa palvelut tilaaja-tuottajamallilla kohteittain. Ateriapalvelut ovat varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa lakisääteisiä palveluita¹⁵. Ateriapalvelujen osalta Palveluliikelaitos tuottaa palvelut sekä johtaa ja kantaa vastuun palvelutuotannosta. Asiakas ilmoittaa tilattavat ateriämäärät tai tekee tarjoilutilauksen. Puhtauspalvelujen osalta asiakkaan kanssa yhteistyössä määritellään kohdekohtainen palvelukuvaus. Laskutus puhtauspalveluista tapahtuu kohdekohtaisen palvelukuvauksen mukaisesti. Esimerkiksi etätöiden vaikutuksista toimistotilojen siivoukseen tai kohteiden asiakkaiden jätteen lajittelusta tulee sopia erikseen kohteen palvelukuvauksessa. Vuonna 2023 myös ateriapalveluissa siirryttiin kohdekohtaiseen laskutukseen. Kohdekohtaisen ateria- ja puhtauspalvelulaskutuksen voidaan nähdä tukevan asiakkaiden kohdekohtaista kustannuslaskentaa sekä lisäävän hinnoittelun läpinäkyvyyttä.⁴

Tilaaajavalmiuden tueksi Palveluliikelaitos tarjoaa asiakkaille ateria- ja puhtauspalvelujen asiantuntijapalvelua. Esimerkiksi sivistystoimialan edustajat kokoontuvat palvelutuottajan kanssa säännöllisesti ja asioita ennakoidaan yhdessä. Palvelujen tilausketjut koetaan pääasiassa selkeiksi. Palvelujen hinnoitteluun ei asiakas voi vaikuttaa. Ateria- ja puhtauspalvelujen hintoja korotettiin vuonna 2023 noin kolmella prosentilla. Hinnankorotukset toteutettiin palveluläpileikkaavina prosentuaalisina korotuksina. Perusteena yleiselle hinnankorotukselle olivat talouden suunnitteluvaiheessa ennakoitujen palkankorotukset. ⁴

Palvelutuotannon riskienhallinta

Riskejä hallitaan liikelaitoksessa kohteittain. Työvoimavaltaisella toimialalla toimittaessa henkilöstön saatavuus sekä työn kuormittavuuden ja sairaspotilaisten hallinta ovat riskien hallinnan kannalta avainasemassa. Moderni laitekanta ja teknisten apuvälineiden hyödyntäminen tukevat työvoimaan liittyvää riskien hallintaa. Palveluliikelaitoksen riskienhallinnassa korostuu myös koulussa ja päiväkodeissa syntyvän hävikkiruuan sekä ruuan hinnannousun hallinta. Hävikkiruuan syntyminen on monitahoinen asia, johon Palveluliikelaitos ei yksin voi toimillaan vaikuttaa. Ruuan hinnannousun hallintaa toteutetaan esimerkiksi reseptiikkaa kehittämällä. Samalla pyritään panostamaan myös asiakkaan makukokemukseen. Varautuminen poikkeustilanteisiin on ajassa merkitykseltään kasvanut osa riskienhallintaa. Kaikki edellä mainitut riskienhallintaan liittyvät asiat liittyvät myös Palveluliikelaitoksen talouden hallintaan ja sitä kautta kaupunginvaltuuston asettamien sitovien vuositavoitteiden saavuttamiseen. ⁴

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden saavuttaminen vuonna 2023

Kaupunginvaltuuston liikelaitoksille asettamat toiminnalliset tavoitteet kytkeytyvät vahvasti taloudellisiin tavoitteisiin. Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita Palveluliikelaitokselle olivat vuonna 2023 290 000 euron nettoinvestointitaso ja kuuden prosentin korvaus peruspääomasta. ¹⁶ Korvausvaatimus peruspääomalle nousi vuodesta 2022 vuodelle 2023 viidestä kuuteen prosenttiin. Lopullinen vuonna 2023 laskutettu korvaus peruspääomasta oli 441 180 euroa. Taustalla peruspääomasta maksettavan korvauksen nousulle oli liikelaitosten tasavertainen kohtelu. ⁴ Palveluliikelaitoksen tilikauden ylijäämä oli vuonna 2023 noin 600 000 euroa, mikä ylitti kaupunginvaltuuston vahvistaman alkuperäisen talousarvion noin 266 000 eurolla. Lopullisen peruspääoman korvausvaatimuksen laskutuksen jälkeen tilikauden tulos ylitti alkuperäisen talousarvion noin 317 000 eurolla. ⁹

Investointeihin Palveluliikelaitoksessa käytettiin vuonna 2023 noin 289 000 euroa. Määräraha käytettiin keittiö- ja puhtaanapitolaitteistojen hankintaan. ⁹ Riittävä vuosiinvestointitaso Palveluliikelaitoksen näkökulmasta on sellainen, ettei korjausvelkaa esimerkiksi laitekantaan pääsisi syntymään. Investointimäärärahan tulee myös riittää toiminnallisten vuositavoitteiden toteuttamiseen ja suunniteltujen kehitystoimien resurssointiin. ⁴

Esimerkkejä vuonna 2023 toteutetuista ja vuodelle 2024 suunnitelluista kehitystoimista:

- Välipalatuotannon keskittäminen Cygnaeuksen ruokapalvelukeskukseen
- Kohdekohtaisen ateriahinnoittelun luominen
- Työkykyprojekti Palveluliikelaitoksen ja HR-yksikön yhteistyönä
- Siivottavuus-suunnitteluohjeistuksen käyttöönoton edistäminen
- Kouluruokatyöryhmän perustaminen ja toiminta
- Pesuaineettoman siivouksen käyttöönoton edistäminen
- Palveluliikelaitoksen vision ja strategian päivitys. ⁴

Palveluliikelaitoksen kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet vuonna 2023 toteutuivat. Palveluliikelaitos tuloutti korvauksen peruspääomasta asetetun tavoitteen mukaisesti. Investointimääräraha 290 000 euroa käytettiin lähes kokonaan. **Tarkastuslautakunta suosittelee, että Palveluliikelaitokselle asetetaan jatkossa taloudellisten tavoitteiden lisäksi kaupunginvaltuustoon nähden sitova toiminnallinen tavoite tai tavoitteita.**

Palveluliikelaitoksen kulurakenteessa henkilökustannusten osuus oli vuonna 2023 noin 69 prosenttia. Tuotantotilakustannukset näkyvät asiakkaiden kuten sivistystoimialan kustannuksina. **Tarkastuslautakunta kysyy, onko henkilökustannusten osuus kulurakenteessa Palveluliikelaitoksen toiminnan tuloksellisuuden kannalta oikealla tasolla?** Kuntaliitto määrittelee tuloksellisuuden yläkäsitteeksi tuottavuudelle, vaikuttavuudelle, laadulle, kustannusvaikuttavuudelle, tehokkuudelle sekä työelämän laadulle ¹⁷.

Palveluliikelaitoksen kuten muidenkin kaupungin toimintojen talousarvio laadittiin ensimmäisen kerran kaupunkiorganisaatiolle ilman sosiaali- ja terveyspalveluita sekä pelastustoimea. Tilikauden tulos ei ole Palveluliikelaitokselle kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä. **Tarkastuslautakunta jää seuraamaan Palveluliikelaitoksen tilikauden tuloksen kehittymistä ja sen tarkoituksenmukaisuutta suhteessa omistajan asettamiin tavoitteisiin.** Palautukset tilikauden aikana asiakkaille voivat tulla harkittavaksi, jos ylijäämä uhkaa muodostua omistajan mielestä liian suureksi.

Palveluliikelaitoksessa on vuonna 2023 alkanut kokoontua säännöllisesti laajennettu johtoryhmä. Laajennetun johtoryhmän tavoitteena on valuttaa taloustietoisuutta läpi koko organisaation jokaiselle Palveluliikelaitoksen työntekijälle. **Tarkastuslautakunta toteaa, että taloustietoisuuden valuttaminen läpi koko kaupunkiorganisaation jokaiselle työntekijälle on erinomainen taloudellisten tavoitteiden saavuttamista tukeva toimenpide.**

Arviointihetkellä Palveluliikelaitoksen tavoitteena oli muodostaa työryhmä pohtimaan sisäisesti tärkeitä tavoitteita, niille olennaisia mittareita sekä päivittää liikelaitoksen strategia ja visio. **Tarkastuslautakunta suosittelee, että Palveluliike-**

laitos harkitsee strategiatyön osana vuosikertomuksen laatimista Porin Veden tapaan. Vuosikertomuksella voidaan antaa sidosryhmille tilinpäätöstietoja laajempi kuva toiminnasta ja toiminnan tuloksellisuudesta sisäisine mittareineen. Sisäisistä mittareista voidaan esimerkkinä mainita asiakastyytyväisyyden ja henkilöstön poissaolotilastojen kehityksen kuvaaminen pidemmältä aikaväliltä.

Palveluliikelaitos lajittelee palvelutuotannossa syntyvät jätteet. Kohteessa toimiva organisaatio vastaa omien jätteiden lajittelusta. Palveluliikelaitos hoitaa asiakkaalta syntyvien jätteiden lajittelun vain, jos siitä on palvelukuvauksessa sovittu. **Tarkastuslautakunta painottaa oikeintoimimisen kulttuuria lajittelussa. Tarkastuslautakunta suosittelee selkeyttämään kohdekohtaiset palvelukuvaukset sellaisiksi, että ne sisältävät asiakkailla syntyvien jätteiden lajittelun vastuumäärittelyt ja ohjauksen.**

Jani Sundell

Lähteet Porin palveluliikelaitos:

- 1) Omistajapoliittiset linjaukset 16.10.2023
- 2) Palveluliikelaitoksen yhteisen johtokunnan pöytäkirja 26.8.2009
- 3) Porin kaupungin tilinpäätös 2009
- 4) Toteutetut haastattelut, selvitykset ja kuulemiset
- 5) Porin kaupungin tilinpäätös 2021
- 6) Kaupunginvaltuusto 23.1.2023 § 5
- 7) Arviointikertomus vuodelta 2010
- 8) HR-kuukausiraportointi, Joulukuu 2023
- 9) Porin kaupungin tilinpäätös 2023
- 10) Talousraportointijärjestelmä Sarastia 365 BI Pori
- 11) Porin kaupungin tilinpäätös 2022
- 12) Kouluterveyskyselyn tulokset 2017–2023, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
- 13) Laadun seurantakysely 2023, Porin Palveluliikelaitos
- 14) Asiakastyytyväisyyskyselyn vastaukset 2022
- 15) Varhaiskasvatuslaki 540/2018 luku 2 § 11, perusopetuslaki 628/1998 luku 7 § 31, lukiolaki 714/2018 luku 5 § 35
- 16) Porin kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025
- 17) Tuloksellisuus, Kuntaliitto, <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/tuloksellisuus>, haettu 1.3.2024

7.3. Prizztech Oy

Tarkastuslautakunta on arvioinut yhtenä vuoden 2023 erityisteemana kaupunginvaltuuston Prizztech Oy:lle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Prizztech on yksi Porin kaupungin strategisista tytäryhtiöistä. Yhtiö on seudullinen elinkeinopalveluiden tuottaja, jonka erityisenä tehtävänä on yritysten kasvun edistäminen.^{1,2} Yrityselämää vahvistamalla saadaan aikaan uusia työpaikkoja sekä kasvavia verotuloja^{3,4}. Porin kaupungin omistajapoliittisissa linjauksissa on todettu, että yhtiöllä on strateginen tehtävä elinvoiman edistämisessä.^{1,2}

Prizztech tarjoaa palveluita yrityksen koko elinkaarelle aina yritysidean kehittelystä yrityksen perustamiseen, kasvuun ja kehittämiseen. Lisäksi Prizztech toteuttaa erilaisia elinkeinoelämän ja alueen tarpeita palvelevia paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä kehittämishankkeita, projekteja sekä ohjelmia. Yhteistyö erityisesti Porin yliopistokeskuksen ja Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa on toiminnassa keskeisessä roolissa. Yhtiö on toimintaperiaatteeltaan yleishyödyllinen eli voittoa tavoittelematon. Toiminta on pyritty järjestämään niin, että yhtiön tarjoamat palvelut olisivat

niin yrityksille kuin yksityisille henkilöillekin pääasiassa maksuttomia. Prizztechin rahoitus muodostuu pääosin kunta- ja EU-rahoituksesta.^{3,4} Yhtiön merkittävimpien riskien on raportoitu aiheutuvan rahoituksen hankkimisesta. Kuntatalouden haasteet vaikuttavat palveluiden kehittämiseen, minkä lisäksi yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa yritysten ja rahoittajien mahdollisuuksiin osallistua hankkeiden rahoitukseen.⁵

Prizztech on satakuntalaisten kuntien omistama yhtiö, josta Porin kaupunki omistaa suoraan 77,12 prosenttia. Omistajista Porin kaupunki on omistusosuudeltaan selkeästi suurin. Yhtiön omistavista kunnista seitsemän on vuodesta 2024 alkaen kokonaisasiakkaita. Kokonaisasiakkaalla tarkoitetaan kunta-asiakasta, jolla on käytettävissään kaikki Prizztechin vakiopalvelut. Kokonaisasiakkaiden määrä on kasvanut kahdella vuodesta 2022. Kokonaisasiakkaiden välisestä yhteistyöstä on laadittu kokonaisasiakkaiden yhteistyösopimus vuonna 2013. Omistajakuntien joukossa on kokonaisasiakkaiden lisäksi kuntia, jotka ostavat palveluiden osakokonaisuuksia tai joiden kanssa tehdään yhteistyötä hankkeiden muodossa. Satakunnan 16 kunnasta 13 on Prizztechin palveluiden piirissä.^{1,2,3}

Pääomistajan asettamat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto vahvistaa kahdeksalle strategiselle yhtiölle pääomistajan asettamat vuosittain strategiset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain sekä koko tilikauden osalta konsernitilinpäätöksen yhteydessä. Taulukossa 1 on kuvattu Prizztechille asetetut tavoitteet, mittarit sekä tavoitteiden toteutumisen vuonna 2023.^{5, 6, 7}

Taulukko 1. Pääomistajan asettamien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023^{5, 6, 7}

Tavoite	Mittari	Toteuma
Yrittäjyyden edistäminen	Asiakkaina olleiden yrittäjyydestä kiinnostuneiden henkilöiden määrä 600.	638
	Neuvonnan kautta perustettujen yritysten määrä 40 prosenttia alueella perustettavista yrityksistä.	38
	Kiitettävä asiakaskokemus, asteikolla 1–5 arvosana 4.	4,53
Yritysten liiketoiminnan kasvun edistäminen	Yritysten kasvutavoitekartoitukset ja toimenpiteet kasvutavoitteiden saavuttamiseksi 30 kappaletta.	38
	Yritysten investointivalmisteluiden avustaminen 5 kappaletta.	13
	Porin ekosysteemisopimusta edistäneiden hankkeiden ja yhteistyöaktiviteettien lukumäärä 10 kappaletta.	24
	Kiitettävä asiakaskokemus, asteikolla 1–5 arvosana 4.	4,77
Omistaja-asiakkaiden asiakaskokemus	Kiitettävä asiakaskokemus, asteikolla 1–5 arvosana 4.	4,4
Tulos vähintään 0-tasolla	Toteutunut tulos.	527,31 euroa

Lisäksi Porin kaupungin omistajapolitiisissa linjauksissa on asetettu pääomistajalle raportoitavat seikat liittyen kilpailukykyiseen ja taloudellisesti kannattavaan toimintaan². Näitä Prizztech Oy:n talouden tunnuslukuja on tarkasteltu luvussa 3.3.

Prizztech saavutti pääomistajan yhtiölle asettamat tavoitteet lähes kaikkien tavoitteille asetettujen mittareiden osalta taulukon 1 mukaisesti. Yrittäjyyden edistäminen -tavoitteeseen liittyvän ”Neuvonnan kautta perustettujen yritysten määrä 40 prosenttia alueella perustettavista yrityksistä” -mittarin toteuma 38 prosenttia jäi hieman alle tavoitteen. Kyseinen mittari ei ole enää vuonna 2024

osana pääomistajan asettamia tavoitteita. Mittari säilyi kuitenkin Prizztechin sisäisenä tavoitteena. Tavoitteena ei kuitenkaan ole perustaa vain mahdollisimman montaa uutta yritystä, vaan mahdollisimman monta sellaista yritystä, joilla on myös mahdollisuudet pysyä elinvoimaisena.^{3, 5, 6, 8}

Pääomistajan asettamissa tavoitteissa on haluttu korostaa toiminnan laadun lisäksi myös toiminnan tavoitavuutta kuvaavia mittareita. Tarpeeksi laaja-alainen asiakkaiden tavoittaminen ja yhtiön oma-aloitteinen rooli tämän osalta nähdään tärkeäksi, jotta toiminnalle asetetut yrittäjyyden sekä yritysten liiketoiminnan kasvun edistämistä koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa.³

Ajankohtaista

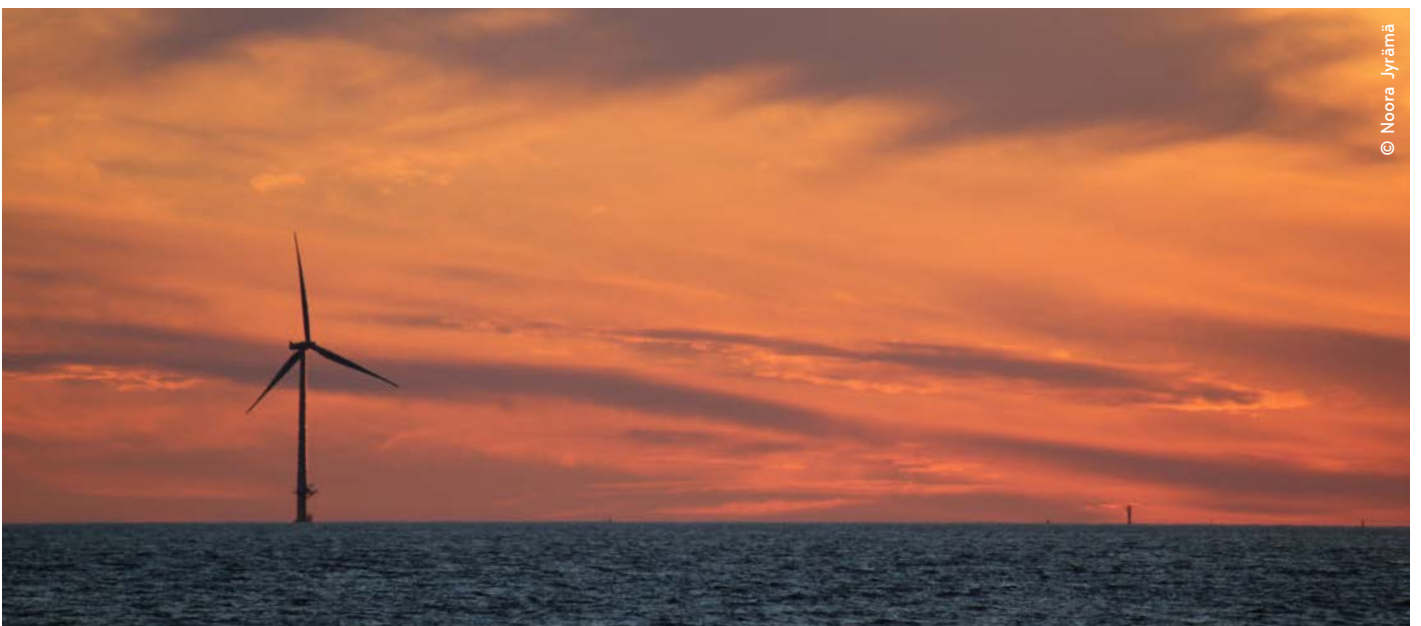
Porin kaupunki on solminut Prizztechin kanssa uuden toimeksiantosopimuksen vuodelle 2024 edellisen sopimuskauden päätyttyä vuoden 2023 loppuun. Uusi toimeksiantosopimus solmittiin aiemmasta kolmen vuoden sopimuksesta poiketen vain vuoden mittaiseksi, koska uudessa sopimuksessa halutaan huomioida TE-palvelut 2024 –uudistuksen vaikutukset Prizztechin toimintaan. Tavoitteena on, että yhtiön toiminta on keskeinen osa muodostettavaa palvelukokonaisuutta.^{1, 3, 9, 10} TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnille 1.1.2025¹¹. Neuvottelut uudesta sopimuksesta Porin kaupungin ja Prizztechin välillä aloitetaan keväällä 2024. Tavoitteena on solmia useampivuotinen sopimus.

Vuosille 2021–2023 solmitussa toimeksiantosopimuksessa määrärahaa oli tarkoitus vähentää asteittain perustuen päätökseen suunnata Prizztechin toimintaa enemmän yritysten kasvun edistämiseen sekä keskittää ekosysteemeihin ja klustereihin liittyvä hanketoiminta Satakunnan ammattikorkeakouluun.^{3, 10, 12, 13} Vuodelle 2024 solmitussa toimeksiantosopimuksessa määrärahan ja palveluiden taso on kuitenkin palautettu aiemmalle tasolle.^{3, 9, 10} Toimeksiantosopimuksen mukaan Porin kaupungin sekä työ- ja elinkeinoministeriön välille solmitun Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen hankkeita toteutetaan Prizztechin

kanssa. Porin ekosysteemisopimuksen painopistealueina ovat teknologiametallit ja kiertotalous sekä automaatio ja robotiikka.^{9, 14}

Hanketoimintaa toteutetaan siis yhteistyössä niin Prizztechin kuin Satakunnan ammattikorkeakoulunkin kanssa. Omistajan näkökulmasta molemmilla tytäryhtiöillä nähdään olevan omat vahvuutensa hanketoiminnan toteuttamisessa.³ Porin kaupunki on käynnistänyt hankejohtamisen kehittämisprojektin vuonna 2023. Tarkoituksena on määritellä hanketoiminnan tavoitteet, vastuut ja toimintatavat sekä ottaa käyttöön toimintaa tukevat palvelut ja työkalut vuoden 2024 aikana.^{15, 8}

Lokakuussa 2023 päivitettyissä omistajapoliittisissa linjauksissa on kuvattu Prizztechin roolia Porin kaupunkistrategian toteuttamisessa. Yhtiöllä kuvataan olevan keskeinen rooli kaupunkistrategian osioissa Kasvava Pori ja Osaava Pori. Kasvava Pori -kokonaisuuden osalta keskiössä ovat yritystoiminnan kasvuun ja uudistumiseen liittyvät teot. Osaava Pori -kokonaisuuden osalta keskeisimmiksi teoiksi on listattu osaavan työvoiman saatavuus sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan lisääminen yrityksissä ja korkeakouluissa. Lisäksi uusissa omistajapoliittisissa linjauksissa pääomistajalle raportoitaviin asioihin on Prizztechin osalta lisätty hanketoiminnan vaikuttavuus.^{1, 2}

© Noora Jyrämä

Prizztech saavutti kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet vuonna 2023 lähes kaikkien tavoitteille asetettujen mittareiden osalta. **Tarkastuslautakunta kokee niin toiminnan laatuun kuin tavoitavuuteenkin liittyvät tavoitteet ja niille asetetut mittarit tärkeiksi sekä korostaa asetettujen tavoitteiden ja mittareiden tärkeyttä pääomistajan tahdon ilmaisun näkökulmasta.**

TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnille vuoden 2025 alusta. Tavoitteena on, että Prizztechin toiminta tulee olemaan keskeinen osa muodostettavaa palvelukokonaisuutta. **Tarkastuslautakunta jää seuraamaan TE-palvelut 2024 –uudistuksen mukanaan tuomia muutoksia Prizztechin toimintaan ja yhtiölle asetettuihin tavoitteisiin.**

Porin kaupungilla on käynnissä hankejohtamisen kehittämisprojekti. Hanketoimintaa toteutetaan yhteistyössä Prizztechin ja Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa, joilla molemmilla on omat vahvuutensa hanketoiminnan toteuttamisessa. **Tarkastuslautakunta painottaa eri toimijoiden välisen yhteistyön toimivuuden, roolien selkeyden sekä vahvuuksien tunnistamisen ja hyödyntämisen tärkeyttä. Tämä on keskeistä huomioida kehittämisprojektin osalta niin konsernirakenteen arvon maksimoinnin kuin hanketoiminnan vaikuttavuudenkin näkökulmasta.**

Uusissa omistajapoliittisissa linjauksissa Prizztechin pääomistajalle raportoitaviin asioihin on vuodelle 2024 lisätty hanketoiminnan vaikuttavuus. **Tarkastuslautakunta pitää hanketoiminnan vaikuttavuuden raportointia hyvänä lisäyksenä.**

Prizztechin kokonaisasiakkaiden kokoonpano on muuttunut vuonna 2013 laaditun kokonaisasiakkaiden yhteistyösopimuksen laatimisen jälkeen. Myös yhtiön toimintaympäristössä on tapahtunut ja tapahtuu edelleen merkittäviä muutoksia muun muassa TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä. **Tarkastuslautakunta kysyy, tulisiko pääomistajan näkökulmasta kokonaisasiakkaiden yhteistyösopimus päivittää ajan tasalle.**

Lähteet Prizztech Oy:

- 1) Porin kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, kaupunginvaltuusto hyväksynyt 16.10.2023 § 131.
- 2) Porin kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, kaupunginvaltuusto hyväksynyt 22.3.2021 § 49.
- 3) Haastattelut, kuuleminen ja toteutetut selvitykset.
- 4) Prizztech Oy:n internetsivusto. <https://www.prizz.fi/etusivu.html>, haettu 28.6.2023.
- 5) Porin kaupungin tilinpäätös 2023.
- 6) Strategisten yhtiöiden tilinpäätösraportointi omistajalle vuodelta 2023.
- 7) Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025.
- 8) Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026.
- 9) Toimeksiantosopimus elinkeinopalveluiden tuottamisesta Porin kaupungin ja Prizztech Oy:n välillä vuonna 2024.
- 10) Toimeksiantosopimus elinkeinopalveluiden tuottamisesta Porin kaupungin ja Prizztech Oy:n välillä vuosina 2021–2023.
- 11) Työ- ja elinkeinoministeriö, TE-palvelut 2024 –uudistus. <https://tem.fi/te-palvelut-2024-uudistus>, haettu 8.2.2023.
- 12) Kaupunginhallitus 22.6.2020 § 360.
- 13) Elinvoima- ja ympäristölautakunta 23.09.2020 § 12.
- 14) Porin kaupunki, Ekosysteemisopimus. <https://www.pori.fi/tyo-ja-yrittaminen/ekosysteemisopimus/>, haettu 29.2.2024.
- 15) Kaupunginvaltuusto 12.2.2024 § 9, Talous- ja hallintoyksikön lausunto.

Lauri Kilku, Ari Eklund

PORI

Porin tarkastustoimisto, Hallituskatu 9, 28100 Pori
Puh: (02) 621 1100 / keskus, tarkastustoimisto@pori.fi

Kansikuva: Noora Jyrämä. Taitto: Staart Oy. Paino: Allone Print Oy. Julkaistu: 3.6.2024.

www.pori.fi